

Кредит-Рейтинг

а/с 921, Київ, 01024, Україна
тел/факс: +380 (44) 490 2550, 490 2554
e-mail: office@credit-rating.com.ua
<http://www.credit-rating.com.ua>

Рейтинговий звіт CHER-03 – с

Звіт про рівень кредитного рейтингу позичальника

(визначення)

Одержувач рейтингу:	м. Черкаси
Тип кредитного рейтингу:	кредитний рейтинг позичальника
Кредитний рейтинг:	uaBBB
Прогноз рейтингу:	стабільний
Дата визначення:	21.06.2007 р.

Наданий у результаті рейтингового аналізу кредитний рейтинг позичальника визначено за Національною шкалою кредитних рейтингів, на що вказують літери **ua** у позначці кредитного рейтингу. Національна шкала кредитних рейтингів дозволяє виміряти розподіл кредитного ризику в економіці України без урахування суверенного ризику та призначена для використання емітентами цінних паперів, позичальниками, фінансовими установами, посередниками та інвесторами на фінансовому ринку України.

Висновок рейтингового агентства щодо кредитного рейтингу позичальника

Кредитний рейтинг позичальника ґрунтується на результатах аналізу протягом 2002-2006 рр. економічних та фінансових показників, даних щодо демографічної ситуації, стану ринку праці, інформації відносно боргових зобов'язань міста, наявної у розпорядженні комунальної власності та перспективних планах на майбутнє.

Кредитний рейтинг ґрунтується на інформації, наданій самим об'єктом рейтингової оцінки, а також на іншій інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною. Рівень кредитного рейтингу залежить від якості, однорідності та повноти інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства.

Історія кредитного рейтингу

Дата	21.06.2007 р.
Рівень рейтингу	ua BBB
Прогноз	стабільний

Рейтинг позичальника «uaBBB» відображає ДОСТАТНЮ СПРОМОЖНІСТЬ позичальника вчасно і повністю виконати в умовах українського фінансового ринку свої боргові зобов'язання, однак, такий позичальник має підвищену чутливість до впливу несприятливих змін у комерційних, фінансових та економічних умовах, ніж позичальники з вищими рейтингами.

Прогноз «стабільний» вказує на відсутність на поточний момент передумов для зміни рейтингу протягом року.

Рівень кредитного рейтингу міста Черкаси підтримується:

- зростанням обсягу фактичного виконання доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів протягом 2006 року на 33,9%, порівняно із попереднім бюджетним періодом;
- зменшенням залежністю бюджету міста від трансфертів з бюджетів вищих рівнів, а саме затверджений на 2007 рік обсяг дотації вирівнювання з Державного бюджету було зменшено, порівняно з попереднім бюджетним періодом, у 7,1 разів до 2,9 млн. гривень, що дорівнює 1,2% загального фонду міського бюджету на відповідний період без урахування трансфертів;
- покращенням основних показників соціального розвитку міста протягом 2006 року, порівняно з 2005 роком: зменшенням рівня зареєстрованого безробіття до 2,0%, що на 0,7 в. п. менше за рівень зареєстрованого безробіття в країні; збільшенням середньооблікової чисельності працюючих в усіх сферах економічної діяльності та зростанням рівня середньомісячної заробітної плати, який залишається вищим за середній показник по країні;
- зростанням основних показників, які характеризують рівень економічного розвитку міста протягом 2002-2006 років: обсягу реалізації промислової продукції, обсягу освоєних інвестицій в основний капітал, обсягу зовнішньоторговельного товарообороту, обсягу роздрібного товарообороту, обсягу прямих іноземних інвестицій, обсягу житлового будівництва;
- низьким рівнем прямого боргу Черкаської міської ради станом на 01.01.2007 р.

Рівень кредитного рейтингу міста Черкаси обмежується:

- нижчим за середній по країні рівнем окремих показників соціально-економічного розвитку міста у розрахунку на 1 мешканця за результатами 2006 року: обсягу введеного в експлуатацію житла, обсягу прямих іноземних інвестицій;
- високим рівнем зношеності основних засобів, в тому числі житлового фонду, об'єктів інженерної та транспортної інфраструктури міста, та необхідністю здійснення значних капітальних вкладень у їхнє відновлення.

Зміст

РЕЗЮМЕ	6
1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО МІСТО ТА ЙОГО АДМІНІСТРАТИВНИЙ УСТРІЙ	18
1.1. ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ ТА ІСТОРИЧНА ДОВІДКА	18
1.2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	19
1.3. Здійснення місцевого самоврядування та виконавчої влади в місті	20
2. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ТА ПОТЕНЦІАЛ МІСТА	26
2.1. ДЕМОГРАФІЯ	26
2.2. ТРУДОВІ РЕСУРСИ ТА ЗАРОБІТНА ПЛАТА	27
2.3. ВИРОБНИЧА СФЕРА.....	32
2.3.1. Промисловість	33
2.3.2. Транспорт	37
2.4. ІНВЕСТИЦІЙНА АКТИВНІСТЬ ТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ	38
2.4.1. Інвестиції в основний капітал та капітальне будівництво	38
2.4.2. Іноземні інвестиції	40
2.4.3. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств і організацій.....	41
2.5. НЕВИРОБНИЧИЙ СЕКТОР	43
2.5.1. Торгівля, громадське харчування та сфера послуг.....	43
2.5.2. Житлово-комунальне господарство міста.....	45
3. КОМУНАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ МІСТА	49
3.1. ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ.....	49
3.2. КОМУНАЛЬНІ ПІДПРИЄМСТВА МІСТА ТА НЕРУХОМЕ МАЙНО, ЩО ПЕРЕБУВАЄ В КОМУНАЛЬНІЙ ВЛАСНОСТІ.....	51
4. БЮДЖЕТ МІСТА	53
4.1. БЮДЖЕТНА СИСТЕМА УКРАЇНИ	53
4.1.1. Бюджетні взаємовідносини між державою та місцевими органами управління	54
4.1.2. Бюджетний процес	55
4.1.3. Контроль та виконання бюджету	58
4.1.4. Введення в бюджет м. Черкаси	59
4.2. АГРЕГОВАНИЙ БЮДЖЕТ М. ЧЕРКАСИ ПРОТЯГОМ 2002-2006 РР.	63
4.3. Виконання доходної частини бюджету м. Черкаси протягом 2002-2006 рр.	66
4.4. Виконання видаткової частини бюджету м. Черкаси протягом 2002-2006 рр.	75
5. МІСЬКИЙ БЮДЖЕТ М. ЧЕРКАСИ НА 2007 РІК	83
6. БОРГОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ МІСТА	91
6.1. КОНСОЛІДОВАНИЙ БОРГ МІСТА ЧЕРКАСИ	91
6.1.1. Бюджетні фінансові зобов'язання	91
6.1.2. Прострочена бюджетна кредиторська заборгованість.....	93
6.1.3. Фінансові зобов'язання та кредиторська заборгованість підприємств та організацій комунальної форми власності	93
6.1.4. Перспективи залучення коштів у майбутньому.....	94
7. РЕЙТИНГОВА ІСТОРІЯ М. ЧЕРКАСИ	95
ВИСНОВОК	96

ДОДАТКИ.....	97
Додаток до Рейтингового звіту №1	98
Додаток до Рейтингового звіту №2.....	99
Додаток до Рейтингового звіту №3.....	100
Додаток до Рейтингового звіту №4.....	101
Додаток до Рейтингового звіту №5.....	102

Резюме

Загальна інформація про місто

Місто Черкаси – адміністративний центр Черкаської області, що розташована у центральній частині України. Територія міста охоплює 77,6 кв. км, щільність населення становить 3,8 тис. осіб на 1 кв. км. Територіально місто поділяється на 2 райони, що мають свої межі, територію та назви: Соснівський та Придніпровський.

Законодавчі рамки й адміністративна структура

Місцеве самоврядування у місті Черкасах здійснюється територіальною громадою міста як безпосередньо, так і через Черкаську міську раду та її виконавчий орган. Слід зазначити, що за результатами останніх виборів до Черкаської міської ради, які відбулися 26.03.2006 р. та вперше проводилися за пропорційною системою одночасно до Верховної Ради та місцевих рад, у складі депутатського корпусу, який налічує 60 депутатів, найбільше мандатів отримав Блок Юлії Тимошенко – 25% депутатських мандатів, за ним йдуть Партія регіонів – 9%, Наша Україна – 8%, Соціалістична партія України – 4%, Комуністична партія України – 4%, Блок Булатецького – 4%, Партія «Віче» – 3%, Блок Литвина – 3%.

Вибори міського голови, які відбулися 26.03.2006 р., були визнані не дійсними. За результатами повторних виборів, що відбулися у м. Черкаси 05.11.2006 р., посаду Черкаського міського голови посів Одарич Сергій Олегович. Він отримав 35,4% голосів виборців. За поданням міського голови у травні 2007 року було змінено керівний склад Виконавчого комітету, а саме: призначено 9 заступників міського голови та обрано нового секретаря міської ради – Маринкевича Василя Петровича, який представляє Партію регіонів. На сьогодні у Черкаській міській раді утворена стабільна більшість міського голови (у кількості 36 осіб), до складу якої увійшли: блок Справедливість (12 осіб), Соціалістична партія України (4 особи), Пора ПРП (колишній блок Булатецького – 4 особи), Наша Україна (9 осіб), Партія Регіонів (4 особи), Народний Блок Литвина (3 особи).

Соціальна сфера та економіка міста

Основні показники соціально-економічного розвитку міста протягом 2002-2006 рр. наведено у наступній таблиці.

Основні показники соціально-економічного розвитку м. Черкаси¹

Показник	2002 рік	2003 рік	2004 рік	2005 рік	2006 рік	Темп зростання у 2006 р. до 2005 р., %
Чисельність населення, тис. осіб	294,8	294,2	294,0	293,0	291,7	99,6
Рівень зареєстрованого безробіття, %	2,6	2,6	2,2	2,1	2,0	95,2
Середньомісячна заробітна плата, грн.	395,4	490,2	602,9	810,8	1 052,0	129,7
Заборгованість за заробітною платою станом на кінець періоду, млн. гривень	19,6	15,6	6,1	5,6	6,3	112,5
Питома вага середньооблікової кількості працівників у загальній чисельності населення, %	31,4	30,7	30,7	31,5	32,6	103,3
Обсяг реалізації продукції промисловості, млн. грн. (у фактичних цінах)	н/д	н/д	3 410,9	3 303,5	5 378,8	162,8
Роздрібний товарооборот, млн. грн. (у фактичних цінах)	361,4	505,5	706,1	895,1	1 150,2	128,5
Інвестиції в основний капітал, млн. грн. (у фактичних цінах)	248,5	394,9	700,8	932,3	690,5 ²	117,9 ³
Прямі іноземні інвестиції, млн. дол. США	48,3	52,9	57,1	38,9	45,4	116,7
Обсяги житлового будівництва, тис. кв. м	0,0	0,0	24,5	32,1	47,3	147,4
Зовнішньоторговельний товарооборот, млн. дол. США	242,7	372,2	490,6	512,3	697,7	136,2

Джерело: Виконавчий комітет Черкаської міської ради

Демографія

Чисельність наявного населення міста Черкаси станом на 01.01.2007 р. дорівнювала 291,7 тис. осіб, або 22,0% населення області. Протягом 2002-2006 рр. у м. Черкасах спостерігається постійне зменшення чисельності наявного населення за рахунок природного скорочення населення.

Протягом 2005-2006 років від'ємного значення набуває і показник зовнішньої міграції, що пов'язано із вивільненням працівників на підприємствах промислового комплексу міста, зокрема, на ВАТ «Черкаське хімволокно», що відноситься до найбільших роботодавців.

Трудові ресурси та заробітна плата

Ситуація на ринку праці міста протягом 2002-2006 років характеризується постійним зниженням рівня зареєстрованого безробіття, який у 2006 році на 0,7 в. п. менше за відповідний показник по країні в цілому, нерівномірними темпами зростання чисельності зайнятих в усіх сферах економічної діяльності міста Черкаси через структурні зміни у промисловому комплексі та зростанням рівня середньої заробітної плати, яка залишається вищою за середній показник по країні.

¹ деякі кількісні дані, які аналізуються у звіті, наведені після відповідного заокруглення. У зв'язку з цим значення одних і тих же показників, які наводяться в звіті більше одного разу, можуть не збігатися, а підсумкові значення окремих показників можуть не відповідати арифметичній сумі їх складових

² дані за січень-вересень 2006 року

³ темп зростання до показника за січень-вересень 2005 року

Протягом 2006 року у м. Черкасах відбувається зростання (на 105,4%) чисельності суб'єктів малого бізнесу, розвиток якого забезпечує щорічне зростання надходжень від суб'єктів малого підприємництва до бюджету міста. А саме у 2006 році суб'єктами малого бізнесу було забезпечено надходження до бюджету міста в обсязі 39,7 млн. гривень (34,6 млн. гривень у 2005 році), що становить 20,2% доходної частини загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів.

Зміни у структурі зайнятості населення м. Черкаси за видами економічної діяльності протягом 2002-2005 роках, характеризуються зменшенням чисельності працюючих, та, відповідно, питомої ваги зайнятих у промисловості та транспорті за одночасного збільшенням питомої ваги зайнятих у сфері оптової та роздрібно торгівлі, фінансової діяльності.

Протягом 2006 року спостерігається зростання заборгованості із виплати заробітної плати внаслідок зростання заборгованості економічно неактивних підприємств та підприємств банкрутів. Основна сума заборгованості за виплатою заробітної плати припадає на підприємства промислового та транспортного комплексів міста.

Промисловість

Промисловий комплекс представляють 96 підприємств, що відносяться до основного кола статистичного звітності, в 11 галузях промисловості. Зміни у структурі обсягу реалізації промислової продукції підприємствами основного кола статистичної звітності протягом 2004-2005 рр. характеризуються зростанням питомої ваги машинобудування та виробництва будівельних матеріалів та зменшенням питомої ваги підприємств хімічної промисловості та деревообробної і целюлозно-паперової промисловості.

Незважаючи на структурні зміни протягом аналізованого періоду промисловість залишається провідною галуззю економіки м. Черкаси. Промисловий комплекс міста, на підприємствах якого зайнято близько третини загальної чисельності зайнятого населення міста, займає важливе місце, як у формуванні та розвитку ринку праці, так і у наповненні бюджетів усіх рівнів шляхом сплати податкових платежів.

Робота промислового комплексу міста у 2006 році характеризується приростом обсягів промислового виробництва, який був забезпечений, передусім, зростанням обсягів виробництва в галузях «Хімічна промисловість», «Машинобудування», та «Харчова промисловість», питома вага яких в обсязі реалізованої продукції у 2005 році становила 41,0%, 14,4% та 25,5%, відповідно. Протягом 2006 року промисловими підприємствами м. Черкаси було реалізовано промислової продукції на 5 378,8 млн. гривень. У розрахунку на 1 мешканця обсяг реалізованої промислової продукції у 2006 році становив 18 376,5 гривень, що в 1,9 рази більше за середній показник по країні.

Транспорт

Черкаси є важливим транспортним вузлом, що має розвинуту транспортну інфраструктуру. Транспортне обслуговування господарського комплексу та населення міста здійснюється електротранспортом, автомобільним, залізничним та річковими видами транспорту. Працюють залізничний вокзал, автовокзал, річковий вокзал і порт. В приміській зоні існує аеропорт, який на сьогодні свої функції не виконує. Крім того, не здійснюється перевезення пасажирів річковим транспортом.

Протягом 2006 року робота громадського транспортного комплексу міста характеризується скороченням чисельності перевезених пасажирів за усіма видами транспорту. Як і в попередні періоди значну питому вагу у структурі пасажирських перевезень м. Черкаси займає електротранспорт (25,6% пасажирських перевезень у 2006 році), обслуговування якого здійснює КП «Черкасиелектротранс». Зважаючи на значну кількість пасажирів, що перевозяться електротранспортом, його екологічну безпеку та зручність, слід зазначити, що ця сфера потребує значних капітальних вкладень на розвиток мережі та оновлення рухомого складу.

Інвестиційна активність

Протягом останніх п'яти років відбувався значний ріст капіталовкладень в економіку міста. Зокрема, обсяг інвестицій в основний капітал, освоєних підприємствами м. Черкаси у січні-вересні 2006 році збільшився, порівняно із показником у відповідному періоді 2005 року, на 117,9% та становить 690,5 млн. гривень, що у розрахунку на 1 мешканця в 1,6 рази більше за відповідний показник по країні в цілому. При цьому, найбільші обсяги інвестицій в основний капітал були освоєні підприємствами промисловості.

Найбільшу питому вагу в обсягах освоєних інвестицій в основний капітал мають капітальні вкладення на здійснення будівельних робіт, обсяги яких у 2006 році збільшились, порівняно з 2005 роком на 31,4%. За рахунок усіх джерел фінансування було введено до експлуатації 47,3 тис. кв. м загальної площі житлових будинків, що більше за відповідний показник 2005 року на 47,4%, та у розрахунку на 1 000 осіб наявного населення на 12,4% менше середнього показника по країні в цілому.

Іноземні інвестиції

З початку процесу інвестування в економіку міста було залучено 45,4 млн. доларів США прямих іноземних інвестицій, що в розрахунку на одного мешканця у 2,9 рази менше за середній показник по країні. На сьогодні найбільш привабливими для іноземного інвестування у м. Черкасах є харчова, целюлозно-паперова та хімічна промисловість, а також машинобудівний комплекс міста. При цьому, протягом 2006 року питома вага галузі машинобудування у загальному

обсязі прямих іноземних інвестицій, що були залучені підприємствами міста, зросла з 1,3% до 12,3%.

Зовнішньоекономічна діяльність

Розвиток промислового комплексу міста, зокрема експортоорієнтованих галузей, зумовив значну зовнішньоекономічну активність підприємств міста, про що свідчить вищий за середній по країні показник зовнішнього торговельного товарообороту у розрахунку на 1 мешканця протягом 2002-2006 років. Сальдо зовнішньоторговельного товарообороту протягом аналізованого періоду залишається позитивним, а коефіцієнт покриття імпорту експортом характеризується нерівномірними темпами зростання, що пов'язано із погіршенням показників діяльності окремих промислових підприємств міста.

Підприємства міста здійснюють зовнішньоторговельні операції з 98 країнами світу, серед яких основні країни-партнери: Російська Федерація та Німеччина. Переважний обсяг експортних поставок забезпечують підприємства хімічної промисловості міста. Товарна структура імпорту товарів представлена продукцією харчової промисловості машинобудування та целюлозно-паперової промисловості.

Торгівля, громадське харчування та сфера послуг

Зростання доходів населення, зниження рівня зареєстрованого безробіття, а також підвищення вимог покупця до торговельної мережі, яке відображується у розширенні мережі організованих місць торгівлі, зокрема, великих супермаркетів, сприяє зростанню попиту на споживчі товари, внаслідок чого обсяг роздрібного товарообороту торгової мережі (з урахуванням ресторанного господарства) у 2002-2006 роках постійно зростає.

У 2006 році обсяг роздрібного товарообороту торгової мережі (з урахуванням ресторанного господарства) збільшився, проти відповідного показника у 2005 році, на 28,5%, та становив 1 150,2 млн. гривень, що в розрахунку на 1 мешканця в 1,5 рази вище за відповідний середній показник по країні в цілому.

Житлове та комунальне господарство міста

У 2006 році, як і протягом попередніх періодів, у м. Черкаси залишаються актуальними проблеми необхідності поліпшення фінансового стану підприємств, які забезпечують життєдіяльність міста, шляхом впровадження економічно-обґрунтованих тарифів на житлові та комунальні послуги, та значних капітальних вкладень у відновлення інженерної інфраструктури та капітальний ремонт житлового фонду та інших об'єктів житлово-комунального господарства.

Підвищення у 2006 році тарифів на тепlopостачання та гаряче водopостачання, утримання будинків, споруд та прибудинкових територій, а також на

водопостачання та водовідведення не надало можливості комунальним підприємствам міста у повному обсязі покривати витрати, пов'язані з виробництвом та наданням зазначених послуг. Крім того значні темпи зростання плати за надання комунальних послуг призвели до неповної оплати населенням спожитих послуг у IV кварталі 2006 року, тобто до зростання обсягу новоутворених боргів.

Комунальна власність міста

Черкаська міська рада від імені та в інтересах територіальної громади відповідно до чинного законодавства наділена повноваженнями щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами права комунальної власності, до яких відносяться: рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів та інші кошти, земля та природні ресурси, комунальні підприємства, частки власності у майні приватизованих підприємств, житловий фонд та нежитлові приміщення, інше комунальне майно і майнові права, рухомі та нерухомі об'єкти, визначені відповідно до закону як об'єкти права комунальної власності, а також кошти, отримані від їх відчуження.

Площа земель у межах адміністративної одиниці м. Черкаси складає 7,8 тис. га, з якої станом на 01.01.2006 р. 28,7% – землі запасу та землі, що не надані у власність та постійне користування. З метою наповнення бюджету розвитку місто постійно здійснює продаж земельних ділянок несільськогосподарського призначення, як шляхом викупу, так і шляхом проведення аукціонів, що дозволяє підвищити ціну на земельну ділянку та, відповідно збільшити надходження до бюджету міста.

Зростання ставок орендної плати за землю, зокрема шляхом застосування перерахунку у відповідності до офіційних індексів, надає можливість місту збільшити надходження до бюджету від орендарів земельних ділянок, що належать територіальній громаді м. Черкаси. У 2006 році питома вага цього джерела надходжень у доходній частині загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів становила 6,1%, проти 5,9% у 2005 році. Крім того, з метою залучення додаткових фінансових ресурсів за користування земельними ділянками, у 2006 році Черкаська міська рада зобов'язала землекористувачів, що порушують правила користування землею, відшкодовувати збитки місцевому бюджету у розмірі орендної плати.

Станом на 01.01.2007 р. у місті Черкасах налічується 33 підприємства комунальної форми власності, облік діяльності 15-ти з яких здійснює Управління житлово-комунального господарства. Результатом діяльності комунальних підприємств міста в аналізованому періоді був прибуток обсягом 26,3 млн. гривень, тоді як у 2005 році фінансовий результат був від'ємний. Поліпшити фінансовий стан підприємств та зменшити протягом 2006 року обсяг простроченої кредиторської заборгованості дозволило підвищення тарифів на енергоспоживання та погашення заборгованості минулих періодів за рахунок коштів субвенції з Державного бюджету на заходи щодо погашення заборгованості громадян за житлово-комунальні послуги та енергоносії в рахунок часткової компенсації втрат від

знецінення грошових заощаджень та субвенції на погашення заборгованості минулих років з різниці в тарифах на житлово-комунальні послуги.

Важливими джерелами надходжень до бюджету міста у 2006 році залишаються кошти від надання цілісних майнових комплексів та іншого комунального майна в оренду та приватизації комунального майна, у тому числі шляхом проведення аукціонів.

Бюджет міста

Місто Черкаси є адміністративним центром Черкаської області з районним поділом, тобто зведений бюджет міста включає бюджети 2-х рівнів: міський та районні в місті. Організація бюджетного процесу в місті здійснюється відповідно до Конституції України, Бюджетного кодексу України, Закону України про Державний бюджет України на відповідний рік та інших законодавчих актів.

Для повного та всебічного вивчення показників бюджету міста Черкаси він був представлений у форматі бюджетного балансу:

Бюджет м. Черкаси протягом 2002-2006 рр., представлений у форматі бюджетного балансу, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2002 рік	2003 рік	2004 рік	2005 рік	2006 рік
Операційні надходження всього	144 007,7	198 645,4	170 074,4	231 651,4	372 990,0
Операційні видатки всього	141 213,7	166 579,2	168 975,4	224 999,3	357 606,2
Операційний баланс	2 794,0	32 066,2	1 099,0	6 652,1	15 383,8
Фінансовий дохід	86,5	23,0	9,1	0,2	309,1
Виплата доходу за зобов'язаннями, обслуговування боргу	39,0	0,0	0,0	0,0	646,6
Фінансовий баланс	47,5	23,0	9,1	0,2	-337,5
Поточний баланс	2 841,5	32 089,2	1 108,1	6 652,3	15 046,3
Капітальні надходження всього	3 984,3	9 127,1	12 349,4	5 173,3	10 419,0
Капітальні видатки всього	6 358,9	23 897,6	29 021,5	14 486,7	21 038,8
Капітальний баланс	-2 374,6	-14 770,5	-16 672,1	-9 313,4	-10 619,8
Баланс після капітальних видатків	466,9	17 318,7	-15 564,0	-2 661,1	4 426,5
Надання пільгових кредитів громадянам з урахуванням повернення	0,0	686,2	359,0	519,3	1 679,9
Профіцит/дефіцит	466,9	16 632,5	-15 923,0	-3 180,4	2 746,6
Фінансування	-466,9	-16 632,5	15 923,0	3 180,4	-2 746,6
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Фінансове управління Черкаської міської ради

Виходячи з даних, наведених вище, у 2006 році, як і протягом попередніх бюджетних періодів, місто зберігає позитивний операційний баланс бюджету. Необхідно відзначити, що сальдо операційного балансу бюджету міста Черкаси протягом 2002-2006 рр. не має сталої тенденції до збільшення. А саме, у 2004 році спостерігається значне зменшення показника профіциту операційного балансу, порівняно із попереднім бюджетним періодом. Крім того, аналіз агрегованого

бюджету із розбивкою за загальним та спеціальним фондами відображає, що сальдо операційного балансу у 2004 році за загальним фондом набуло від'ємного значення (-1 794,6 тис. гривень), тоді як сальдо операційного балансу спеціального фонду бюджету було позитивним (2 893,6 тис. гривень).

Зазначені коливання обумовлені зменшенням обсягу податкових надходжень до бюджету міста після набрання чинності Законом України «Про податок з доходів фізичних осіб», та, відповідно, зменшенням у 2004 році фактичного обсягу доходів бюджету міста, які враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів за одночасного збільшенням операційних витрат, передусім, через значні темпи зростання заробітної плати працівників бюджетної сфери. Слід зауважити, що, незважаючи на перевищення обсягу операційних видатків загального фонду бюджету м. Черкаси над відповідними операційними доходами, у 2004 році, як в попередніх бюджетних періодах, місто продовжує сплачувати вилучення до Державного бюджету. Це призводить до необхідності покриття дефіциту бюджету міста у 2004 році за рахунок надпланових залишків бюджетних коштів, обсяг яких протягом зазначеного періоду скоротився з 16 943,5 тис. гривень станом на 01.01.2004 р. до 882,2 тис. гривень станом на 01.01.2005 р. Дотація вирівнювання з Державного бюджету до бюджету м. Черкаси почала надходити вже у 2006 році, коли за розрахунками Міністерства фінансів України прогнозний обсяг доходів бюджету міста, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, був недостатнім для фінансування відповідних витрат.

У 2002-2005 роках бюджет міста має позитивний фінансовий баланс бюджету. При цьому, у 2002-2003 роках позитивне сальдо фінансового балансу бюджету було забезпечено надходженнями відсотків банків за користування тимчасово вільними бюджетними коштами на рахунках місцевого бюджету, що були відкриті в установах банків, та незначного обсягу прямих боргових зобов'язань (короткотермінових позичок на покриття тимчасових касових розривів, залучених в установах банків), що потребують видатків на їх обслуговування. У 2004-2005 роках відбулося скорочення обсягу фінансового доходу після переходу на казначейське обслуговування місцевих бюджетів, проте фінансовий баланс міста залишається позитивним через відсутність прямого боргу міста.

Слід зауважити, що місту вдалося скоротити показник негативного сальдо фінансового балансу у 2006 році, яке зумовлене виплатами відсоткових платежів за випуском облігацій внутрішньої місцевої позики м. Черкаси обсягом 5,0 млн. гривень. А саме, протягом 2006 року з метою зменшення навантаження на бюджет Черкаська міська рада здійснює активні операції з тимчасово-вільними залишками спеціального фонду бюджету міста шляхом їх розміщення на депозит у банківській установі, що дозволило на 47,8% покрити видатки на обслуговування прямого боргу.

Профіцит поточного балансу бюджету протягом 2002-2003 рр. спрямовувався на покриття дефіциту капітального балансу. У 2002-2003 роках загалом бюджет міста було виконано з профіцитом, що забезпечувалось, передусім значними темпами зростання операційних надходжень. У 2004-2005 роках внаслідок погіршення динаміки податкових надходжень до бюджету міста бюджет міста виконано з дефіцитом. Дефіцит в частині спеціального фонду у 2005 році було покрито за

рахунок запозичення до бюджету міста, яке було здійснено шляхом випуску облігацій внутрішньої місцевої позики на загальну суму 5,0 млн. гривень.

Протягом 2002-2006 рр. місто щорічно залучало короткотермінові позички на покриття тимчасових розривів для своєчасного забезпечення фінансовими ресурсами поточних видатків загального фонду міського бюджету, переважно з метою виплати заробітної плати працівникам бюджетних установ у літній період. При цьому, якщо у 2002-2003 роках кошти залучалися у комерційних банках на умовах платності, то касові розриви у 2004-2005 рр. повністю покривалися за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку без нарахування відсотків за користування позичками.

Слід зауважити, що протягом 2005-2006 рр. відбувається зростання обсягу надпланових залишків на рахунках бюджету міста, частину з яких було розміщено на депозит у банківській установі. Станом на 01.01.2007 р. обсяг залишків на бюджетних рахунках м. Черкаси становив 6,8 млн. гривень, у тому числі 3,0 млн. гривень – залишки на рахунках загального фонду бюджету міста.

Виконання доходної частини бюджету м. Черкаси

Протягом 2002-2006 рр. обсяг доходної частини бюджету міста (без урахування трансфертів та коштів, що передаються із загального фонду до спеціального) не характеризується сталим зростанням, що зумовлено зменшення обсягу доходної частини бюджету у 2004 році, внаслідок зменшення після набуття чинності Закону України «Про податок з доходів фізичних осіб» обсягу податкових надходжень, які є основним джерелом формування доходної бази.

Податкові надходження є одним з основних джерел формування доходної бази бюджету м. Черкаси, незважаючи на те, що протягом 2005-2006 рр. їх питома вага в доходах бюджету поступово зменшується (з 62,7% у 2004 році до 48,9% у 2006 році), за одночасного зростання обсягів трансфертів до бюджету міста. Збільшення обсягу надходжень трансфертів та, відповідно, питомої ваги зазначеного джерела доходної частини бюджету міста протягом 2005-2006 рр. забезпечується збільшенням обсягів надходжень соціально-спрямованих трансфертів та трансфертів на погашення заборгованості у житлово-комунальній сфері, а також надходженням у 2006 році дотації вирівнювання з Державного бюджету, яку місто у 2002-2005 роках не отримувало.

Планові показники за доходами загального фонду без урахування трансфертів протягом 2006 року було виконано на 100,7%, у тому числі за доходами, що враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів, на 100,6%, за власними доходами – на 101,0%. Високий рівень виконання у 2006 році річного плану за закріпленими доходами, у тому числі перевиконання прогнозних показників, які були доведені Міністерством фінансів України, зумовлено, передусім, виконанням у повному обсязі плану за основним джерелом надходжень до загального фонду бюджету міста – податку з доходів фізичних осіб, питома вага якого у загальному обсязі доходної частини загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів становить понад 70,0% в аналізованому періоді.

Фактичний обсяг доходів спеціального фонду (без урахування трансфертів та коштів, що передаються із загального фонду бюджету) у 2006 році становив 115,7% річних призначень, що забезпечується високим рівнем виконання річного плану за власними надходженнями бюджетних установ, питома вага яких у загальній сумі надходжень спеціального фонду становить понад 50,0%.

Виконання видаткової частини бюджету м. Черкаси

Обсяг виконання видаткової частини бюджету міста протягом 2002-2006 рр. постійно зростає та найнижчий показник росту видаткової частини бюджету міста припадає на 2004 рік, який характеризується низькими темпами зростання обсягу доходної частини бюджету міста внаслідок зменшення обсягів податкових надходжень. Складовою частиною витрат бюджету міста протягом 2002-2004 рр. були кошти, що передаються до Державного бюджету, проте, починаючи з 2005 року, внаслідок випереджаючого зростання доходної частини загального фонду місцевого бюджету над видатковою, місто не перераховує кошти до Державного бюджету, а з 2006 року – почало отримувати дотацію вирівнювання на покриття різниці між розрахунковим обсягом делегованих доходів та обсягом відповідних видатків загального фонду бюджету міста.

Зміни структури видаткової частини бюджету міста протягом 2005-2006 рр. характеризується зростанням обсягу та питомої ваги поточних видатків у загальному обсязі витрат бюджету, передусім захищених статей, тоді як у 2003-2004 років відбувалося збільшення питомої ваги капітальних видатків, на покриття яких у 2003 році було спрямовано профіцит поточного балансу бюджету, а у 2004 році – надпланові залишки бюджетних коштів.

Видаткова частина загального фонду бюджету міста, без урахування трансфертів до бюджету розвитку, збільшилась у 2006 році, порівняно з 2005 роком, на 58,1%. Виконання річного плану за видатками становило 100,1%, у тому числі показники загального фонду виконані на 99,5%, спеціального – 101,6%. Основними видатковими статтями бюджету міста є: видатки на фінансування установ бюджетної сфери, державного управління, житлово-комунального господарства, транспорту, будівництво та інші послуги, пов'язані з економічною діяльністю.

Бюджет м. Черкаси на 2007 рік

Доходну частину міського бюджету міста Черкаси на 2007 рік затверджено в сумі 418,1 млн. гривень, що на 10,8% перевищує показники виконання бюджету у 2006 році. За загальним фондом передбачено збільшення обсягу доходної частини, проти показника 2006 року, на 35,3%, переважно, за рахунок значного збільшення обсягу надходжень податку з доходів фізичних осіб, плати за землю, плати за оренду цілісних майнових комплексів.

Обсяг доходної частини спеціального фонду бюджету міста на 2007 рік на 51,9% менший за показник виконання доходної частини спеціального фонду у 2006 році.

Це зумовлено зменшенням надходжень трансфертів з Державного бюджету у 2007 році, порівняно із попереднім бюджетним періодом. Доходи бюджету розвитку заплановані в обсязі 275,7% показників виконання 2006 року, зокрема, заплановано зростання як обсягу доходів від відчуження майна, що перебуває в комунальній власності міста, так і доходів від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення.

Складовою частиною надходжень трансфертів до міського бюджету м. Черкаси залишається дотація вирівнювання з Державного бюджету, хоча її обсяг внаслідок випереджаючих темпів зростання доходної частини загального фонду місцевого бюджету, порівняно із видатками загального фонду, зменшено, порівняно із фактичним надходженням у 2006 році, у 7,1 рази.

Видаткову частину міського бюджету м. Черкаси на 2007 рік без урахування коштів, що передаються із загального фонду до спеціального було затверджено в обсязі 417,2 млн. гривень, що становить 111,3% показників фактичного виконання зазначеного показника у 2006 році. У 2007 році передбачається зростання обсягу видатків бюджету міста на фінансування основних галузей бюджетної сфери (освіти, охорони здоров'я, культури і мистецтва, фізичної культури і спорту) та державного управління.

Заплановане зростання обсягу видатків за галуззю «Будівництво», порівняно із попереднім бюджетним періодом, зумовлено запланованим здійсненням капітальних вкладень за рахунок бюджету розвитку міста у 2007 році на будівництво об'єктів комунального господарства, за галуззю «Транспорт» – через зростання обсягу трансфертів з Державного бюджету на придбання вагонів для міського електротранспорту та компенсацію пільгового проїзду.

Видатки на обслуговування внутрішнього боргу, затвержені в сумі 0,6 млн. гривень, спрямовуються на обслуговування облігацій внутрішньої місцевої позики 2005 року обсягом 5,0 млн. гривень.

Боргові зобов'язання міста

Загальна сума прямого боргу бюджету м. Черкаси станом на 01.01.2007 р. дорівнює 5 000,0 тис. гривень – кошти, що були залучені до бюджету розвитку міського бюджету м. Черкаси шляхом випуску облігацій внутрішньої місцевої позики у 2005 році.

Пряме боргове навантаження бюджету міста Черкаси станом на 01.01.2007 р., тобто співвідношення обсягу боргу до уточненого плану доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів та коштів, що передаються із загального фонду до спеціального, становить 2,3%, проти 3,1% за наслідками виконання бюджету у 2005 році.

Перспективи залучення коштів у майбутньому

За інформацією Виконавчого комітету Черкаської міської ради на сьогодні проводяться переговори щодо залучення КП «Черкаситеплокомуненерго» у Європейському банку реконструкції та розвитку позики під гарантію міської ради на загальну суму 10,0 -12,0 млн. євро терміном на 15 років з метою реалізації спільного проекту щодо модернізації системи теплопостачання у м. Черкасах. Пільговий період користування позикою – 3 роки, відсоткова ставка за користування залученими коштами – нефіксована, у розрахунку Euribor плюс 4,5%.

Рейтингова історія м. Черкаси

Рейтингову історію міста Черкаси було розпочато у 2005 році, коли борговому зобов'язанню Черкаської міської ради (випуск облігацій внутрішньої місцевої позики 2005 року обсягом 5,0 млн. гривень) вперше було визначено довгостроковий кредитний рейтинг 28.11.2005 р. на рівні «uaBBB» за Національною шкалою кредитних рейтингів, прогноз рейтингу стабільний.

Протягом 2006 року рейтинг боргового зобов'язання Черкаської міської ради обсягом 5,0 млн. гривень підтверджувався, а 01.12.2006 р. кредитний рейтинг випуску облігацій внутрішньої місцевої позики 2005 року було призупинено.

1. Загальна інформація про місто та його адміністративний устрій

1.1. Географічне положення та історична довідка

Місто Черкаси – адміністративний центр Черкаської області. Черкаська область включає 20 районів, 16 міст, 6 з яких обласного значення (Черкаси, Ватутіне, Золотоноша, Канів, Сміла, Умань), 15 селищ міського типу, 20 районів, 826 сільських населених пунктів.

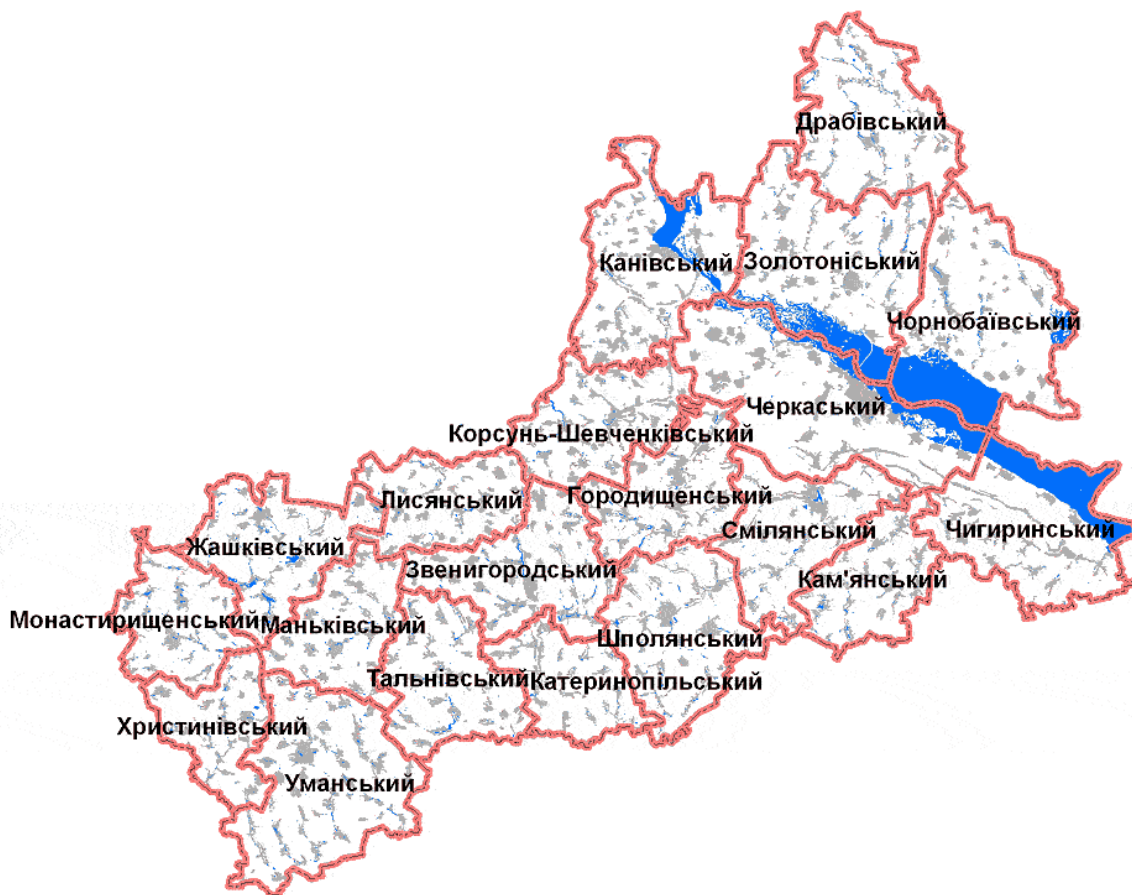

Рисунок 1.1 Карта Черкаської області

Черкаська область розташована у центральній частині України та займає територію 20,9 тис. кв. км, що становить 3,5% загальної площі території України. На півночі область межує з Київською, на сході – з Полтавською, на півдні – з Кіровоградською і на заході – з Вінницькою областями. Довжина із південного заходу на північний схід на 245 км, із півночі на південь – на 150 км.

Територія Черкаської області в цілому рівнинна і умовно поділяється на дві частини – правобережну і лівобережну. Переважна частина правобережжя

розміщена в межах Придніпровської височини. В прилеглій до Дніпра частині правобережжя знаходиться заболочена Ірдино-Тясминська низовина, а також підвищення – Канівські гори. Низинний рельєф має лівобережна частина області, яка розташована в межах Придніпровської низовини.

Клімат регіону помірно континентальний. Внутрішні води області представлені річками, озерами, болотами, підземними водами і штучними водоймами. До найбільших рік, що протікають на території області відносяться Дніпро, Гірський Тікич, Тясмин, Рось. Найбільшими штучними водосховищами в межах області є Канівське і Кременчуцьке, утворені греблями гідроелектростанцій. Область багата на нерудні корисні копалини, передусім будівельні матеріали.

За структурою господарського комплексу область є індустріально-аграрною. Промисловий комплекс області складають більше 300 промислових підприємств, у тому числі видобувної галузі, з виробництва електроенергії, мінеральних добрив, аміаку, хімічних волокон, машинобудування, легкої промисловості. Харчова промисловість представлена цукровою, м'ясопереробною, молочною, борошно-круп'яною, лікєро-горілчаною та консервною галузями.

Близько 70,0% земельного фонду Черкаської області становлять сільськогосподарські угіддя, високий родючий потенціал яких сприяв значному розвитку агропромислового комплексу. За обсягом валової продукції сільськогосподарства Черкащина посідає 5 місце серед регіонів України і виробляє близько 5,0% загальнодержавного обсягу продукції сільськогосподарського комплексу країни.

Початок своєї історії місто Черкаси бере у кінці XIII сторіччя, як укріплене місто Київського удільного князівства, підвладного Литві. Після ліквідації у 1471 році Київського удільного князівства Черкаси входять до складу Київського воєводства, а з початку XVI сторіччя місто стає центром Черкаського староства. Після Люблінської унії (у 1569 році) Черкаси увійшли до складу Польщі. Більшість населення м. Черкаси становили козаки, тому Черкаси відіграли чималу роль в козацьких повстаннях проти Польщі. З 1793 року Черкаси увійшли до складу Російської Імперії.

У 2-й половині XIX сторіччя, зокрема, після побудови залізниці, в м. Черкасах розвинулася промисловість, зокрема були відкриті цукроварня, тютюнова фабрика тощо. За радянських часів у місті почалася розбудова харчової та легкої промисловості, з кінця 1950-х рр. – хімічної промисловості. З 1954 року була сформована Черкаська область, центром якої стає м. Черкаси.

1.2. Загальна інформація

Зараз Черкаси – місто з населенням близько 292,0 тис. осіб. Територіально місто поділяється на 2 райони, що мають свої межі, територію та назви: Придніпровський та Соснівський. Також до складу Соснівського району входить селище Оршанець.

Рисунок 1.2 Карта м. Черкаси

Територія міста охоплює 77,6 кв. км. Місто має розвинуту транспортну інфраструктуру, зокрема на території міста діють залізничний вокзал, автовокзал, річковий вокзал і порт.

Промисловий комплекс міста Черкаси досить розгалужений та об'єднує підприємства хімічної промисловості (хімічний комбінат, завод хімічного волокна і ниток, завод хімічних реактивів), легкої промисловості (шовковий комбінат, трикотажну та швейну фабрики), машинобудівної галузі (завод устаткування для харчової промисловості, авторемонтний завод), харчової галузі тощо.

1.3. Здійснення місцевого самоврядування та виконавчої влади в місті

Система місцевого самоврядування в м. Черкаси включає:

- територіальну громаду міста;
- міського голову;
- міську раду;
- виконавчий орган міської ради;
- виконавчі органи районних у місті рад;
- органи самоорганізації населення.

Місцеве самоврядування в місті Черкасах здійснюється територіальною громадою міста як безпосередньо, так і через Черкаську міську раду та її виконавчі органи. Крім того, у місті за рішенням територіальної громади або міської ради відповідно до закону утворюються районні в місті ради.

Місто Черкаси має два рівні органів місцевої влади: органи міської влади і 2-х міських районів із самоуправлінням, на які розділено місто. Районні в місті ради утворюють свої виконавчі органи та обирають голову ради, який одночасно є й головою її виконавчого комітету.

Черкаська міська рада є органом місцевого самоуправління, що представляє територіальну громаду міста Черкаси та здійснює від її ім'я та в її інтересах функції та повноваження місцевого самоуправління, що визначені Конституцією України, Законами України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про статус депутатів місцевих рад», Європейської хартії місцевого самоуправління та іншими законодавчими актами.

Термін повноважень депутатського корпусу, який налічує 60 депутатів, становить 4 роки. Слід зазначити, що вибори до Черкаської міської ради, які відбулися 26.03.2006 р., вперше проводилися за пропорційною системою одночасно до Верховної Ради та місцевих рад.

За результатами останніх виборів до Черкаської міської ради найбільше мандатів отримав Блок Юлії Тимошенко – 25% депутатських мандатів, за ним йдуть Партія регіонів – 9%, Наша Україна – 8%, Соціалістична партія України – 4%, Комуністична партія України – 4%, Блок Булатецького – 4%, Партія «Віче» – 3%, Народний Блок Литвина – 3%. Секретарем ради м. Черкаси було обрано Каленчука Анатолія Полікарповича, який представляє Блок Юлії Тимошенко.

Міський голова є головною посадовою особою міської громади. Він обирається відповідною територіальною громадою на основі загального виборчого права шляхом таємного голосування строком на чотири роки. Міський голова очолює виконавчий комітет відповідної міської ради та головує на засіданнях ради.

Вибори міського голови, які відбулися 26.03.2006 р., були визнані не дійсними. За результатами повторних виборів, що відбулися у м. Черкаси 05.11.2006 р., посаду

Черкаського міського голови посів Одарич Сергій Олегович. Він отримав 35,4% голосів виборців. За поданням міського голови у травні 2007 року було змінено керівний склад Виконавчого комітету, а саме: призначено 9 заступників міського голови та обрано нового секретаря міської ради – Маринкевича Василя Петровича, який представляє Партію регіонів. Розподіл функціональних обов'язків між міським головою та керівним складом Виконавчого комітету Черкаської міської ради наведено у Додатку до рейтингового звіту №5. На сьогодні у Черкаській міській раді утворена стабільна більшість міського голови (у кількості 36 осіб), до складу якої увійшли: блок Справедливість (12 осіб), Соціалістична партія України (4 особи), Пора ПРП (колишній блок Булатецького – 4 особи), Наша Україна (9 осіб), Партія Регіонів (4 особи), Народний Блок Литвина (3 особи).

Міська рада здійснює свою роботу шляхом проведення сесій. Сесії ради складаються із пленарних засідань, а також засідань постійних комісій, які проводяться, здебільшого, у період між пленарними засіданнями. Сесії міської ради скликаються міським головою відповідно до чинного законодавства в міру необхідності, але не менше одного разу на квартал.

Постійні комісії міської ради утворюються на сесії знову обраної міської ради на строк її повноважень для вивчення, попереднього розгляду й підготовки питань, що відносяться до її компетенції, здійснення контролю за виконанням рішень ради та її виконавчого комітету, а також із метою сприяння реалізації цих рішень на території міста. Слід зазначити, що міська рада має можливість створювати тимчасові комісії для вирішення конкретних питань, користуючись повноваженнями, які надані законодавством про місцеве самоврядування.

Основною організаційною формою роботи постійної комісії є її засідання. Засідання постійних комісій скликаються її головою в міру необхідності, але не менше одного разу на квартал. На сьогоднішній день у місті Черкасах діють постійні комісії за такою функціональною спрямованістю:

- з питань промисловості, зовнішньоекономічної діяльності та інвестицій;
- з питань транспорту, зв'язку, інформаційних технологій, підприємництва, торгівлі та сфери послуг;
- з питань освіти і науки, культури та відродження духовності, сім'ї, молоді, фізкультури та спорту;
- з питань земельних відносин, архітектури, містобудування та реклами;
- з питань екології та охорони навколишнього природного середовища;
- з питань охорони здоров'я, материнства, дитинства, соціального захисту;
- з питань комунальної власності та житлово-комунального господарства;

- з питань місцевого самоврядування, депутатської діяльності, етики, регламенту, інформації, законності та правопорядку;
- з питань стратегічного розвитку, бюджету, фінансів, цін, тарифів та регуляторної політики.

Виконавчим органом Черкаської міської ради є виконавчий комітет, що підзвітний та підконтрольний міській раді, а з питань здійснення делегованих повноважень органів виконавчої влади – також підконтрольний відповідним органам виконавчої влади. Виконком може розглядати й вирішувати питання, віднесені Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», іншими законодавчими актами до ведення виконавчих органів ради та в межах своєї компетенції приймає рішення, які обов'язкові для виконання всіма розташованими на території міста підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності, посадовими особами й громадянами.

Усі повноваження, якими за законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» наділені виконавчі органи міських рад, розподіляються за функціональним розподілом на:

- повноваження у сфері соціально-економічного і культурного розвитку, планування та обліку;
- повноваження в галузі бюджету, фінансів і цін;
- повноваження щодо управління комунальною власністю;
- повноваження в галузі житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, громадського харчування, транспорту і зв'язку;
- повноваження у галузі будівництва;
- повноваження у сфері освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту;
- повноваження у сфері регулювання земельних відносин та охорони навколишнього природного середовища;
- повноваження у сфері соціального захисту населення;
- повноваження в галузі зовнішньоекономічної діяльності;
- повноваження в галузі оборонної роботи;
- повноваження щодо вирішення питань адміністративно-територіального устрою;

- повноваження щодо забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян;
- повноваження щодо відзначення державними нагородами України;
- інші повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад.

Виконавчий орган Черкаської міської ради складається із різних управлінь, відділів, служб, комітетів і гілок та відповідних їм підпорядкованих організацій, що відповідають за управління і функціонування міста. Відділи, управління та інші виконавчі органи ради є підзвітними і підконтрольними раді, яка їх утворила, та підпорядкованими її виконавчому комітету, міському голові. Керівники відділів, управлінь та інших виконавчих органів ради призначаються на посаду і звільняються з посади міським головою одноособово, а у деяких випадках, передбачених законами України, – за погодженням з відповідними органами виконавчої влади країни. Положення про відділи, управління та інші виконавчі органи ради затверджуються відповідною радою.

Після закінчення строку повноважень ради виконком зберігає свої повноваження до формування нового складу виконкому.

У місті за дозволом міської ради можуть діяти органи самоорганізації населення – представницькі органи, що створюються мешканцями, які на законних підставах проживають на території селища, міста або їх частин, зокрема районів, для вирішення завдань, передбачених Законом України «Про органи самоорганізації населення». Органи самоорганізації населення і наділяються міськрадою частиною її власних повноважень, а також матеріально-технічними та іншими ресурсами, що необхідні для реалізації їх повноважень є однією із форм участі членів міської громади у вирішенні окремих питань місцевого значення.

Місто Черкаси – адміністративний центр Черкаської області, що розташована у центральній частині України. Територія міста охоплює 77,6 кв. км, щільність населення становить понад 3,8 тис. осіб на 1 кв. км. Територіально місто поділяється на 2 райони, що мають свої межі, територію та назви: Соснівський та Придніпровський.

Місцеве самоврядування у місті Черкасах здійснюється територіальною громадою міста як безпосередньо, так і через Черкаську міську раду та її виконавчий орган. Слід зазначити, що за результатами останніх виборів до Черкаської міської ради, які відбулися 26.03.2006 р. та вперше проводилися за пропорційною системою одночасно до Верховної Ради та місцевих рад, у складі депутатського корпусу, який налічує 60 депутатів, найбільше мандатів отримав Блок Юлії Тимошенко – 25% депутатських мандатів, за ним йдуть Партія регіонів – 9%, Наша Україна – 8%, Соціалістична партія України – 4%, Комуністична партія України – 4%, Блок Булатецького – 4%, Партія «Віче» – 3%, Блок Литвина – 3%.

Вибори міського голови, які відбулися 26.03.2006 р., були визнані не дійсними. За результатами повторних виборів, що відбулися у м. Черкаси 05.11.2006 р., посаду Черкаського міського голови посів Одарич Сергій Олегович. Він отримав 35,4% голосів виборців. За поданням міського голови у травні 2007 року було змінено керівний склад Виконавчого комітету, а саме: призначено 9 заступників міського голови та обрано нового секретаря міської ради – Маринкевича Василя Петровича, який представляє Партію регіонів. На сьогодні у Черкаській міській раді утворена стабільна більшість міського голови (у кількості 36 осіб), до складу якої увійшли: блок Справедливість (12 осіб), Соціалістична партія України (4 особи), Пора ПРП (колишній блок Булатецького – 4 особи), Наша Україна (9 осіб), Партія Регіонів (4 особи), Народний Блок Литвина (3 особи).

2. Соціально-економічний розвиток та потенціал міста

2.1. Демографія

Чисельність наявного населення міста Черкаси станом на 01.01.2007 р. дорівнювала 291,7 тис. осіб, або 22,0% населення області. Щільність населення становить 3,8 тис. осіб на 1 кв. км. Порівняння демографічних показників міста, області та країни наведено в наступній таблиці:

Таблиця 2.1 Площа та щільність населення міста, області та країни станом на 01.01.2007 р.

Показник	Площа (кв. км)	Площа в % до загальної площі країни	Населення, тис. осіб	Співвідношення населення у % до загального населення країни	Щільність населення, тис. осіб на 1 кв. км
м. Черкаси	77,6	0,01	291,70	0,63	3,76
Черкаська область	20 900,00	3,46	1 328,00	2,85	0,06
Україна	603 500,00	100,00	46 614,80	100,00	0,08

Джерело: Державний комітет статистики України

Наведені дані свідчать, що щільність населення Черкаської області нижча відповідного середнього показника по країні в цілому. Це зумовлено розвитком агропромислового комплексу та, відповідно, наявністю значних площ сільськогосподарських угідь, а також наявністю численних водоймищ, у тому числі штучних. Показник щільності населення міста Черкаси перебуває на низькому рівні, що зумовлено розташуванням на території міста промислових зон великої площі, а також інших земель, що на сьогодні не підлягають житловій забудові.

Дані, які характеризують динаміку щодо демографічних процесів у місті протягом 2002-2006 рр., наведені у наступній таблиці:

Таблиця 2.2 Демографічні процеси у м. Черкасах у 2002-2006 роках

Показник	2002 рік	2003 рік	2004 рік	2005 рік	2006 рік	Темп зростання у 2006 р. до 2005 р., %
Чисельність наявного населення станом на кінець періоду, тис. осіб	294,8	294,2	294,0	293,0	291,7	99,6
Природний приріст населення, тис. осіб	-1,3	-1,1	-1,1	-0,9	-0,8	88,9
Народилося	2,0	2,2	2,3	2,3	2,5	108,7
Померло	3,3	3,3	3,4	3,2	3,3	103,1
Механічний приріст населення, тис. осіб	0,1	0,4	0,9	-0,1	-0,4	400,0

Джерело: Виконавчий комітет Черкаської міської ради

Протягом 2002-2006 рр. у м. Черкасах спостерігається постійне зменшення чисельності наявного населення, за рахунок природного скорочення населення. Слід зауважити, що протягом 2005-2006 років від'ємного значення набуває і показник зовнішньої міграції, що пов'язано із вивільненням працівників на підприємствах – найбільших роботодавцях, зокрема, на ВАТ «Черкаське хімволокно». Подальше скорочення чисельності зайнятих на основних підприємствах промислового комплексу може призвести до посилення негативних міграційних процесів серед мешканців міста працездатного віку, що, у свою чергу, за одночасного збереження низького рівня народжуваності, може мати наслідком зменшення чисельності трудових ресурсів у середньостроковій перспективі та, відповідно, надходжень до бюджету міста, зокрема, податку з доходів фізичних осіб та єдиного податку.

Чисельність наявного населення міста Черкаси станом на 01.01.2007 р. дорівнювала 291,7 тис. осіб, або 22,0% населення області. Протягом 2002-2006 рр. у м. Черкасах спостерігається постійне зменшення чисельності наявного населення за рахунок природного скорочення населення.

Протягом 2005-2006 років від'ємного значення набуває і показник зовнішньої міграції, що пов'язано із вивільненням працівників на підприємствах промислового комплексу міста, зокрема, на ВАТ «Черкаське хімволокно», що відноситься до найбільших роботодавців.

2.2. Трудові ресурси та заробітна плата

Ситуація на ринку праці міста характеризується протягом 2002-2006 рр. такими даними (Таблиця 2.3):

Таблиця 2.3 Показники ринку праці м. Черкаси у 2002-2006 роках

Показники	2002 рік	2003 рік	2004 рік	2005 рік	2006 рік	Темп зростання у 2006 р. до 2005 р., %
Середньооблікова чисельність штатних працівників (без урахування малого бізнесу), тис. осіб	92,6	90,4	90,4	92,4	95,0	102,8
Питома вага середньооблікової кількості штатних працівників (без урахування малого бізнесу) у загальній чисельності наявного населення, %	31,4	30,7	30,7	31,5	32,6	103,3
Рівень зареєстрованого безробіття у м. Черкаси, %	2,6	2,6	2,2	2,1	2,0	95,2
Рівень зареєстрованого безробіття в Україні, %	3,7	3,5	3,5	3,2	2,7	84,4

Джерело: Виконавчий комітет Черкаської міської ради

Незважаючи на скорочення середньооблікової чисельності зайнятого населення (без урахування малого бізнесу) у м. Черкаси протягом 2002-2004 рр., показник

зареєстрованого безробіття у м. Черкаси постійно зменшується та знаходиться на нижчому за середній показник по країні рівні. Зниження чисельності офіційно зареєстрованих безробітних зумовлено зумовлюється розвитком малого бізнесу у місті.

Протягом 2005-2006 років відбувається зростання чисельності зайнятого населення у м. Черкаси, передусім за рахунок створення нових робочих місць у машинобудівному комплексі міста. Рівень зареєстрованого безробіття теж зберігає тенденцію до зниження та становить 2,0% у 2006 році (проти 2,1% у 2005 році), що на 0,7 в. п. менше за відповідний показник по країні в цілому. Внаслідок перевищення темпів росту чисельності зайнятих над темпами зростання чисельності наявного населення міста, питома вага зайнятих у загальній чисельності наявного населення міста становить 32,6%, що на 1,1 в. п. більше за відповідний показник у 2005 році.

Зміни у структурі зайнятості населення м. Черкаси за видами економічної діяльності протягом 2006 року, як і у 2002-2005 роках, характеризуються зменшенням чисельності працюючих, та, відповідно, питомої ваги зайнятих у промисловості та транспорті за одночасного збільшенням питомої ваги зайнятих у сфері оптової та роздрібно торгівлі, фінансової діяльності (Таблиця 2.1).

Таблиця 2.4 Структура зайнятості населення м. Черкаси за основними⁴ видами економічної діяльності протягом 2002-2005⁵ рр.

Вид економічної діяльності	2002 рік, тис. осіб	Питома вага, %	2003 рік, тис. осіб	Питома вага, %	2004 рік, тис. осіб	Питома вага, %	2005 рік, тис. осіб	Питома вага, %
Промисловість	35,2	38,0	33,3	36,8	32,9	36,4	32,4	35,1
Будівництво	3,7	4,0	3,2	3,5	3,1	3,4	3,4	3,7
Транспорт	7,9	8,5	7,7	8,5	7,5	8,3	7,3	7,9
Оптова і роздрібно торгівля	5,7	6,1	6,1	6,7	6,4	7,1	8,6	9,3
Охорона здоров'я та соціальна допомога	11,2	12,1	11,3	12,4	11,3	12,5	11,2	12,1
Освіта	11,3	12,3	11,4	12,6	11,4	12,6	11,4	12,3
Готелі і ресторани	0,6	0,7	0,6	0,7	0,6	0,6	0,5	0,6
Фінансова діяльність	1,8	1,9	1,8	2,0	2,2	2,4	7,3	7,9
Державне управління	4,8	5,2	6,0	6,7	6,3	6,9	6,2	6,7
Інші галузі	10,3	11,1	9,0	10,0	8,8	9,7	4,1	4,4
Всього	92,6	100,0	90,4	100,0	90,4	100,0	92,4	100,0

Джерело: Виконавчий комітет Черкаської міської ради

Незважаючи на скорочення чисельності працюючих на промислових підприємствах протягом 2002-2005 років, промисловий комплекс міста залишається основним видом застосування праці мешканців м. Черкаси. А саме, у 2005 році промислові

⁴ Питома вага за чисельністю зайнятих інших видів економічної діяльності, що не увійшли до основного переліку, становить менше ніж 1%

⁵ За інформацією Виконавчого комітету Черкаської міської ради у 2006 році дослідження щодо структури зайнятості населення м. Черкаси за основними видами економічної діяльності Головним управлінням статистики у Черкаській області не проводилися

підприємства забезпечили 32,4% робочих місць. Слід зауважити, що у 2006 році відбувається вивільнення працівників на ВАТ «Черкаське хімволокно». Зазначене підприємство починаючи з 2005 року у зв'язку з різким зменшенням збуту віскозних ниток на міжнародному ринку через конкуренцію з боку китайських виробників вимушене було поступово зупинити виробництво з метою його перепрофілювання на більш конкурентноспроможну продукцію. При цьому, протягом 2006 року чисельність працюючих на підприємстві, яке відноситься до найбільших роботодавців міста, було скорочено майже у 4 рази (з 3,9 тис. осіб у 2005 році до 1,0 тис. осіб у 2006 році).

Одночасно, із нарощуванням обсягів промислового виробництва ВАТ «Черкаський автобус», у 2006 році відбувається збільшення пропозиції нових робочих місць та зростання попиту на ринку праці на працівників робочих спеціальностей, що сприятиме подоланню негативних тенденцій, що склалися у зв'язку із припиненням промислового виробництва на ВАТ «Черкаське хімволокно».

Значна чисельність працюючих припадає, також, на галузі соціальної сфери, зокрема, охорону здоров'я (11,2% працюючих у 2005 році) та освіту (11,4% працюючих). Протягом 2002-2005 років чисельність зайнятих у цих галузях, що відносяться до бюджетної сфери, не зазнала значних змін. Це зумовлено, переважно, нормативним регулюванням мережі установ зазначених видів економічної діяльності, а також кваліфікаційною специфікою працівників.

Протягом 2006 року у м. Черкасах відбувається зростання (на 105,4%) чисельності суб'єктів малого бізнесу. Чисельність зайнятих у малому бізнесі у 2007 році становила 32,5 тис. осіб, з яких 16,5 тис. осіб – працюючі на малих підприємствах. Розвиток малого бізнесу у м. Черкаси забезпечує щорічне зростання надходжень від суб'єктів малого підприємництва до бюджету міста. А саме у 2006 році суб'єктами малого бізнесу були забезпечені надходження до бюджету міста в обсязі 39,7 млн. гривень (34,6 млн. гривень у 2005 році), що становить 20,2% доходної частини загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів. На сьогодні у місті з метою розвитку малого підприємництва проводяться робота зі спрощення процедури видачі документів дозвільного характеру, оптимізуються окремі види податків, вдосконалюється система інформаційної підтримки підприємств.

Протягом 2002-2006 рр. у місті Черкасах спостерігається постійне зростання рівня середньомісячної заробітної плати. (Таблиця 2.5).

Таблиця 2.5 Середньомісячна заробітна плата та обсяг заборгованості з її виплати у м. Черкаси у 2002-2006 рр.

Показники	2002 рік	2003 рік	2004 рік	2005 рік	2006 рік
Середньомісячна заробітна плата по місту, гривень	395,4	490,2	602,9	810,8	1 052,0
Темпи зростання середньомісячної заробітної плати по місту, %	118,3	124,0	123,0	134,5	129,7
Середньомісячна заробітна плата по країні, гривень	376,4	462,0	590,0	806,2	1 041,4
Темпи зростання середньомісячної заробітної плати по країні, %	н/д	122,9	127,7	136,6	129,2
Заборгованість за виплатою заробітної плати на кінець періоду по місту, млн. гривень	19,6	15,6	6,1	5,6	6,3

Джерело: Виконавчий комітет Черкаської міської ради

Протягом 2006 року середньомісячна заробітна плата штатного працівника м. Черкаси збільшилась на 29,7% та становила 1 052,01 гривень, що на 1,0% вище за середній показник по країні.

Високий рівень середньомісячної заробітної плати у м. Черкаси забезпечується тим, що переважна чисельність працюючих зайняті у промисловому комплексі міста, рівень оплати праці на підприємствах якого становить 1 129,91 гривень у 2006 році, що на 8,5% перевищує середньомісячну заробітну плату по країні в цілому.

Позитивно на рівень середньомісячної заробітної плати в місті впливає, також, зростання чисельності працюючих в фінансовій сфері, на яку припадає найвищий рівень оплати праці у місті протягом 2002-2005 рр. Окрім працівників галузі «Фінансова діяльність» вищу за середню по місту заробітну плату у 2002-2005 рр. отримують зайняті за такими видами економічної діяльності: «Державне управління», «Транспорт», «Будівництво», «Промисловість» (Рисунок 2.1).

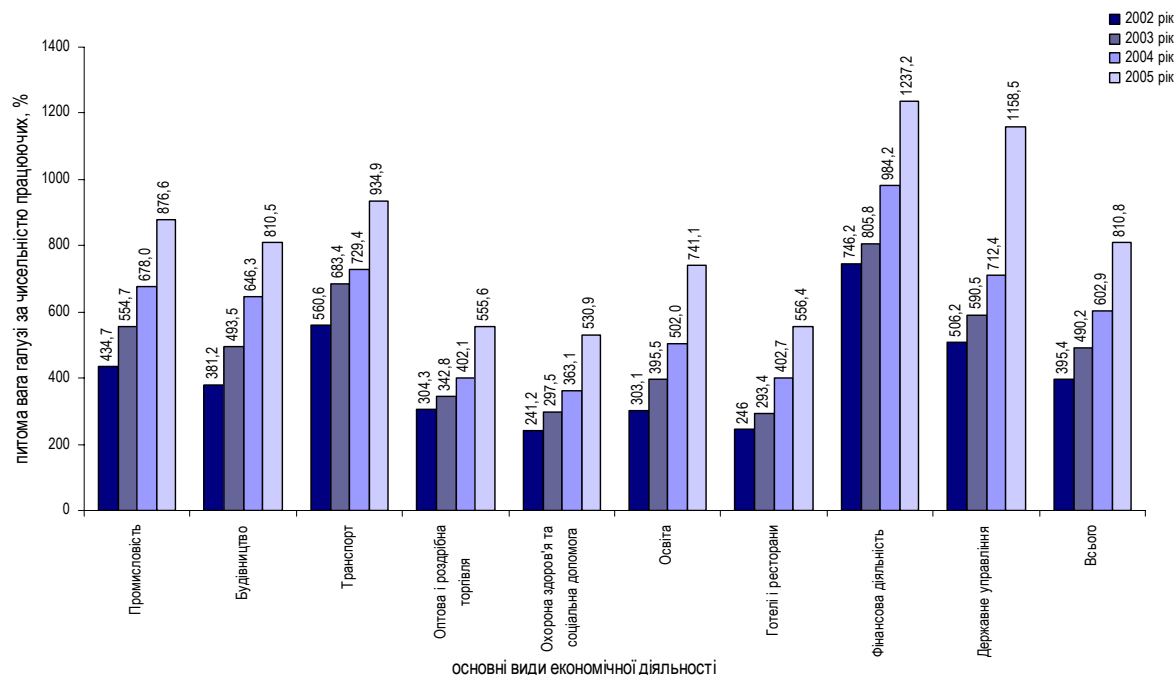

Рисунок 2.1 Середня заробітна плата за основними видами економічної діяльності м. Черкаси у 2002-2005⁶ рр.

Джерело: Виконавчий комітет Черкаської міської ради

Необхідно відзначити, що збереження високих темпів подальшого скорочення чисельності зайнятих у таких галузях з високим рівнем заробітної плати, що оподатковується, як промисловість та транспорт, при збереженні міжгалузевих диспропорцій у рівнях оплати праці, незважаючи на збільшення працюючих в усіх сферах, в тому числі у фінансовій, де зростання чисельності працюючих йде

⁶ За інформацією Виконавчого комітету Черкаської міської ради у 2006 році дослідження щодо рівня середньої заробітної плати у м. Черкасах за видами економічної діяльності Головним управлінням статистики у Черкаській області не проводилися

нижчими темпами, може призвести до зменшення доходної частини загального фонду бюджету міста, питома вага податку з доходів фізичних осіб в якій (без урахування трансфертів) становить 70,4%.

Станом на 01.01.2007 р. загальна сума заборгованості підприємств м. Черкаси за виплатою заробітної плати становила 6,3 млн. гривень і збільшилась, порівняно з початком року на 0,7 млн. гривень, або на 12,5%, внаслідок зростання заборгованості економічно неактивних підприємств та підприємств банкрутів.

Основна сума заборгованості за виплатою заробітної плати економічно активних підприємств припадає на підприємства промислового та транспортного комплексів міста. Зокрема, найбільшим боржником у 2006 році, як і протягом попередніх періодів залишається НКВ «Фотоприлад». При цьому, станом на 01.01.2007 р. заборгованість НКВ «Фотоприлад» за виплатою заробітної плати працівникам становила 1,1 млн. гривень та зменшилась протягом 2006 року у 2,6 рази.

Серед підприємств, до яких порушено справу про банкрутство, найбільшими боржниками залишаються ТОВ ВТК «Міжнародний аеропорт «Черкаси» та ЗАТ «Рось».

Ситуація на ринку праці міста протягом 2002-2006 років характеризується постійним зниженням рівня зареєстрованого безробіття, який у 2006 році на 0,7 в. п. менше за відповідний показник по країні в цілому, нерівномірними темпами зростання чисельності зайнятих в усіх сферах економічної діяльності міста Черкаси через структурні зміни у промисловому комплексі та зростанням рівня середньої заробітної плати, яка залишається вищою за середній показник по країні.

Протягом 2006 року у м. Черкасах відбувається зростання (на 105,4%) чисельності суб'єктів малого бізнесу, розвиток якого забезпечує щорічне зростання надходжень від суб'єктів малого підприємництва до бюджету міста. А саме у 2006 році суб'єктами малого бізнесу були забезпеченні надходження до бюджету міста в обсязі 39,7 млн. гривень (34,6 млн. гривень у 2005 році), що становить 20,2% доходної частини загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів.

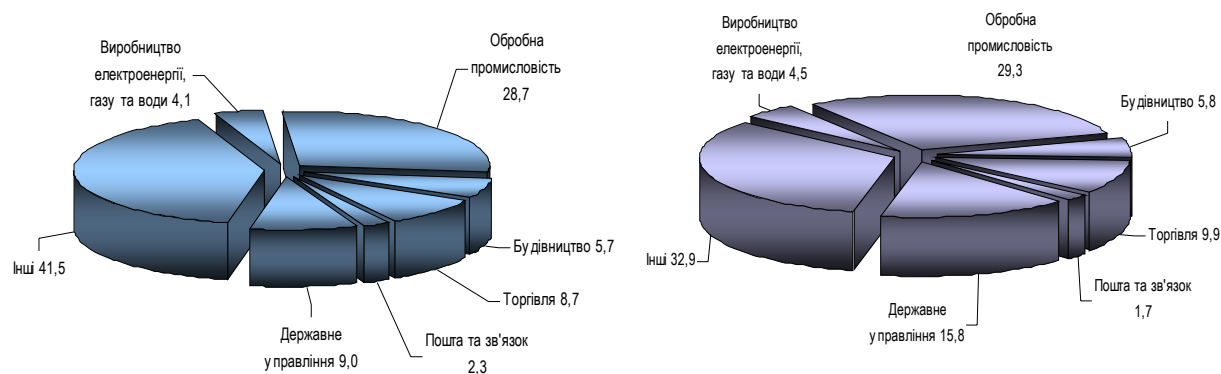
Зміни у структурі зайнятості населення м. Черкаси за видами економічної діяльності протягом 2002-2005 роках, характеризуються зменшенням чисельності працюючих, та, відповідно, питомої ваги зайнятих у промисловості та транспорті за одночасного збільшенням питомої ваги зайнятих у сфері оптової та роздрібної торгівлі, фінансової діяльності.

Протягом 2006 року спостерігається зростання заборгованості із виплати заробітної плати внаслідок зростання заборгованості економічно неактивних підприємств та підприємств банкрутів. Основна сума заборгованості за виплатою заробітної плати припадає на підприємства промислового та транспортного комплексів міста.

2.3. Виробнича сфера

Протягом 2006 року діяльність підприємств міста Черкаси характеризується позитивним фінансовим результатом (292,6 млн. гривень). При цьому, прибутковими були 63,0% підприємств, й основна сума прибутку припадає на підприємства промислового комплексу, передусім на ті, що здійснюють свою виробничу діяльність у галузі хімічної та нафтохімічної промисловості.

Промисловий комплекс міста займає, також, провідні позиції у наповненні місцевого бюджету шляхом відрухування обов'язкових податків та зборів. Структуру надходжень обов'язкових платежів до бюджету міста за видами економічної діяльності у 2005-2006 рр. наведено на діаграмі (Рисунок 2.2).

Структура надходжень у 2005 р.

Структура надходжень у 2006 р.

Рисунок 2.2 Галузева структура надходжень сум обов'язкових платежів до бюджету міста за результатами 2005-2006 рр.⁷

Джерело: Черкаська обласна державна податкова інспекція

До найбільших платників податків у місті за результатами 2006 року відносяться підприємства хімічної промисловості (ВАТ «Азот», ВАТ «Черкаське хімволокно»), машинобудування (ВАТ «Черкаський автобус»), харчової промисловості (ЗАТ «Галлахер Україна», ТОВ «Лігет-Дукат»), підприємства з виробництва електроенергії, газу та води (Відокремлений підрозділ «Черкаська ТЕЦ», КПТМ «Черкаситеплокомуненерго», КП «Черкасиводоканал»), підприємства транспорту та зв'язку (УМГ «Черкаситрансгаз», Черкаська філія ВАТ «Укртелеком»), підприємства будівельної сфери, підприємства, зайняті у сфері торгівлі та інших сферах економічної діяльності (заклади освіти, органи державного управління тощо).

⁷ надходження по підприємцях – фізичних особах включені до інших галузей

2.3.1. Промисловість

Промисловий комплекс представляють 96 підприємств, що відносяться до основного кола статистичного звітності, в 11 галузях промисловості. Протягом 2006 року промисловими підприємствами м. Черкаси було реалізовано промислової продукції на 5 378,8 млн. гривень. У розрахунку на 1 мешканця обсяг реалізованої промислової продукції у 2006 році становив 18 376,5 гривень, що в 1,9 рази більше за середній показник по країні.

Темпи зростання обсягів промислового виробництва (у порівняних цінах) у 2006 році до 2005 року за усіма підприємствами галузі становили 100,4%, за підприємствами основного кола статистичної звітності – 114,6% (Таблиця 2.6).

Таблиця 2.6 Структура промислового комплексу міста та темпи зростання обсягів виробництва промислової продукції в галузевому розрізі протягом 2004-2006 років

Показник	Обсяг виробництва у 2004 р.	Питома вага галузі за обсягом виробленої продукції, у 2004 р., %	Обсяги виробництва у 2005 р.	Питома вага галузі за обсягом виробленої продукції, у 2005 р., %	Темп зростання виробництва у 2005 р. 2004 р.	Обсяги виробництва у 2006 р.	Питома вага галузі за обсягом виробленої продукції, у 2006 р., %	Темп зростання виробництва у 2006 р. до 2005 р.
Харчова промисловість	823,8	23,8	1 104,3	26,9	134,0	1 243,4	26,5	112,6
Легка промисловість	106,6	3,1	113,9	2,8	106,8	105,8	2,3	92,9
Машинобудування	240,0	6,9	481,0	11,7	200,4	674,6	14,4	140,2
Металургія та оброблення металу	5,2	0,1	7,3	0,2	140,4	6,8	0,1	93,2
Хімічна і нафтохімічна промисловість	1 612,9	46,5	1 697,5	41,4	105,2	1 926,2	41,0	113,5
Деревообробна і целюлозно-паперова промисловість	421,8	12,2	469,2	11,5	111,2	429,2	9,1	91,5
Виробництво будівельних матеріалів	25,3	0,7	42,4	1,0	167,6	72,7	1,5	171,5
Виробництво електроенергії, газу та води	195,2	5,6	165,8	4,0	84,9	204,0	4,3	123,0
Інші	37,2	1,1	16,4	0,4	44,1	33,2	0,7	202,4
Разом	3 468,0	100,0	4 097,8	100,0	118,2	4 695,9	100,0	114,6

Джерело: Виконавчий комітет Черкаської міської ради

Зміни у структурі обсягу реалізації промислової продукції підприємствами основного кола статистичної звітності протягом 2004-2005 рр. характеризуються зростанням питомої ваги машинобудування та виробництва будівельних матеріалів та зменшенням питомої ваги підприємств хімічної промисловості та деревообробної і целюлозно-паперової промисловості.

Хімічна промисловість

Незважаючи на зниження протягом 2005-2006 рр. питомої ваги галузі «Хімічна промисловість» у загальному обсязі реалізації промислової продукції, підприємства з виробництва хімічної продукції продовжують відігравати значну роль в економічному розвитку міста та наповненні місцевого бюджету.

Зростання обсягів виробництва у хімічній промисловості (113,5% у 2006 році до попереднього відповідного періоду), питома вага якої за обсягами реалізації виробництва промислової продукції становить близько 41,0% у 2006 році було результатом діяльності таких провідних підприємств галузі, як:

- ВАТ «Азот» – провідне підприємство галузі, питома вага якого у 2006 році у загальному обсязі виробленої продукції хімічної промисловості становила понад 90,0%, темпи зростання промислового виробництва до 2005 року – 125,0%. На підприємстві виробляється 11 видів хімічної продукції, у тому числі аміак рідкий технічний, селітра аміачна, карбамід, аміак водний технічний, карбамідо-аміачна суміш, сульфат амонію, капролактам рідкий, смоли іонообмінні, кисень рідкий технічний і медичний. ТОВ «Азот», на якому у 2006 році середньооблікова чисельність працюючих складала 5,2 тис. осіб (5,5% загальної чисельності зайнятого населення м. Черкаси) є одним з найбільших роботодавців, а також, основним бюджетоформуєчим підприємством міста. А саме, у 2006 році підприємство забезпечило 8,8% надходжень загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів. Слід відзначити, що у 2006 році діяльність підприємства була прибутковою (обсяг чистого прибутку становив 99,7 млн. гривень⁸), що забезпечило позитивний фінансовий результат галузі в цілому;
- ПП «Люмо» – підприємство з виробництва та постачання автохімії, моторних масел та експлуатаційної рідини для автомобілів. ПП «Люмо», питома вага якого у загальному обсязі виробленої продукції хімічної промисловості у 2006 році становить близько 3,6%, постачає свою продукцію на авторинки України, а також на ринки Молдови, Беларусі, Латвії, Болгарії, Румунії, Грузії, Азербайджану, Туреччини, Греції та США. Приріст промислового виробництва на ПП «Люмо» у 2006 році становив 13,9%;
- ТОВ ЧЛФЗ «Аврора» – підприємство з виробництва фарб, лаків та ґрунтовок. ТОВ ЧЛФЗ «Аврора», питома вага якого у загальному обсязі виробленої продукції хімічної промисловості становить близько 1,0%, збільшило обсяги промислового виробництва у 2006 році на 9,1%;
- ТОВ «Юрія-Фарм» – фармацевтичне підприємство, питома вага якого у загальному обсязі виробленої продукції галузі у 2006 році становила 2,8%, приріст обсягів промислового виробництва – 64,3%;

⁸ офіційний сайт ТОВ «Агентство Фондового Ринку» – www.afr.com.ua

- ДП «ЧПК-Фарма» – фармацевтичне підприємство, що забезпечило 1,3% загального обсягу виробленої продукції галузі у 2006 році та збільшило приріст обсягів промислового виробництва – 60,1%.

Слід зауважити, що у 2006 році, як і протягом попередніх періодів одним з найбільших платників до бюджету міста залишається ВАТ «Черкаське хімволокно», яке забезпечило 2,5% надходжень загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів. Підприємство є єдиним виробником віскозних текстильних ниток в Україні та працює на давальницькій сировині, а його відособлений підрозділ «Черкаська ТЕЦ «ВАТ «Черкаське хімволокно» виробляє та розподіляє електро- та теплоенергію, забезпечуючи понад 50,% споживачів.

Починаючи з 2005 року, у зв'язку з різким зменшенням збуту віскозних ниток на міжнародному ринку через конкуренцію з боку китайських виробників та у зв'язку з відсутністю потреб в нитках на ринку України, підприємство вимушене було поступово зупинити виробництво. При цьому протягом 2006 року чисельність працюючих на підприємстві, яке відноситься до найбільших роботодавців міста, було скорочено майже у 4 рази. На сьогодні ВАТ «Черкаське хімволокно» вивчає можливості щодо перепрофілювання напрямів своєї діяльності.

Машинобудування

Протягом 2004-2005 рр. через постійне зростання обсягів промислового виробництва підприємств машинобудівного комплексу міста, питома вага галузі «Машинобудування» у загальному обсязі реалізації промислової продукції збільшилась протягом аналізованого періоду з 6,9% у 2004 році до 14,4% у 2006 році.

Провідним підприємством галузі є ВАТ «Черкаський автобус», що було створено на базі Черкаського авторемонтного заводу, спеціалізується на випуску автобусів, та входить до складу корпорації «Богдан». Основний ринок збуту продукції – Україна. У 2006 році підприємство збільшило обсяги свого виробництва, проти 2005 року, на 76,1% та його питома вага у загальному обсязі виробленої продукції машинобудівного комплексу становить 59,6%. ВАТ «Черкаський автобус» є одним за найбільших платників податків (у 2006 році підприємство забезпечило 1,8% надходжень загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів) та відіграє важливу роль у формуванні ринку праці міста. А саме, у 2006 році середньооблікова чисельність працюючих підприємства становила 1,5 тис. осіб, або 1,6% загальної чисельності зайнятого населення міста у відповідному періоді.

Харчова промисловість

Діяльність підприємств харчової промисловості міста протягом 2004-2006 років характеризується постійним зростанням обсягів промислового виробництва. При цьому, питома вага харчової галузі у 2006 році за обсягом виробленої продукції

становила 26,5%. До визначальних підприємств галузі відносяться: ЗАТ «Галлахер Україна» – один з найбільших платників податків, спеціалізується на виготовленні тютюнових виробів (38,3% загального обсягу виробленої промислової продукції харчової промисловості у 2006 році, темп зростання промислового виробництва – 105,7%), ТОВ «ЧПК» – виготовлення м'ясопродуктів (23,6% загального обсягу виробленої промислової продукції у 2006 році, темп зростання промислового виробництва – 141,8%), ТОВ «Світ ласощів» (8,4% загального обсягу виробленої промислової продукції у 2006 році, темп зростання промислового виробництва – 105,7%).

Незважаючи на структурні зміни протягом аналізованого періоду промисловість залишається провідною галуззю економіки м. Черкаси. Промисловий комплекс міста, на підприємствах якого зайнято близько третини загальної чисельності зайнятого населення міста, займає важливе місце, як у формуванні та розвитку ринку праці, так і у наповненні бюджетів усіх рівнів шляхом сплати податкових платежів.

Промисловий комплекс представляють 96 підприємств, що відносяться до основного кола статистичного звітності, в 11 галузях промисловості. Зміни у структурі обсягу реалізації промислової продукції підприємствами основного кола статистичної звітності протягом 2004-2005 рр. характеризуються зростанням питомої ваги машинобудування та виробництва будівельних матеріалів та зменшенням питомої ваги підприємств хімічної промисловості та деревообробної і целюлозно-паперової промисловості.

Незважаючи на структурні зміни протягом аналізованого періоду промисловість залишається провідною галуззю економіки м. Черкаси. Промисловий комплекс міста, на підприємствах якого зайнято близько третини загальної чисельності зайнятого населення міста, займає важливе місце, як у формуванні та розвитку ринку праці, так і у наповненні бюджетів усіх рівнів шляхом сплати податкових платежів.

Робота промислового комплексу міста у 2006 році характеризується приростом обсягів промислового виробництва, який був забезпечений, передусім, зростанням обсягів виробництва в галузях «Хімічна промисловість», «Машинобудування», та «Харчова промисловість», питома вага яких в обсязі реалізованої продукції у 2005 році становила 41,0%, 14,4% та 25,5%, відповідно.

Протягом 2006 року промисловими підприємствами м. Черкаси було реалізовано промислової продукції на 5 378,8 млн. гривень. У розрахунку на 1 мешканця обсяг реалізованої промислової продукції у 2006 році становив 18 376,5 гривень, що в 1,9 рази більше за середній показник по країні.

2.3.2. Транспорт

Черкаси є важливим транспортним вузлом, що має розвинуту транспортну інфраструктуру. Транспортне обслуговування господарського комплексу та населення міста здійснюється електротранспортом, автомобільним, залізничним та річковими видами транспорту. Працюють залізничний вокзал, автовокзал, річковий вокзал і порт. У приміській зоні існує аеропорт, який на сьогодні свої функції не виконує.

Мережа маршрутів громадського транспорту міста налічує 9 тролейбусних та 30 автобусних маршрутів. Крім того у місті діє розгалужена мережа маршрутних таксі. Протягом 2006 року робота громадського транспортного комплексу міста характеризується скороченням чисельності перевезених пасажирів за усіма видами транспорту. А саме, автопідприємствами у 2006 році було зменшено, проти показника 2005 року, чисельність перевезених пасажирів на 1,9%, фізичними особами підприємцями – на 20,5%, електротранспортом – на 26,1%.

Як і в попередні періоди значну питому вагу у структурі пасажирських перевезень м. Черкаси займає електротранспорт. А саме, 25,6% пасажирських перевезень у 2006 році було здійснено міським електротранспортом, обслуговування якого здійснює КП «Черкасиелектротранс». Зважаючи на значну кількість пасажирів, що перевозяться електротранспортом, його екологічну безпеку та зручність, слід зазначити, що ця сфера потребує значних капітальних вкладень на розвиток мережі та оновлення рухомого складу.

У 2006 році Кабінетом Міністрів України було схвалено Концепцію Державної програми розвитку міського електротранспорту на 2006-2015 роки, метою якої є створення умов для надання населенню доступних якісних та безпечних послуг з перевезень міським електротранспортом, забезпечення його сталого функціонування та подальшого розвитку, збільшення питомої ваги у пасажирських перевезеннях у містах з підвищеним рівнем забруднення навколишнього природного середовища та у зонах масового відпочинку, а також поліпшення технічного оснащення підприємств міського електротранспорту. У рамках реалізації Програми у 2006 році місто отримало субвенцію з Державного бюджету на придбання вагонів для муніципального електротранспорту обсягом 395,0 тис. гривень.

Показники діяльності автомобільного транспорту м Черкаси у 2006 році характеризуються незначним збільшенням, проти 2005 року, обсягу перевезених вантажів автомобільним транспортом (на 19,0%) до 265,5 тис. т. Річковим транспортом у 2006 році було перевезено 310,6 тис. т вантажів, що на 19,6% більше за відповідний показник у 2005 році. Слід зазначити, також, зростання показників діяльності портового господарства. А саме переробка вантажів у порту зросла на 35,0% та становила 289,7 тис. т. Річковим транспортом перевезення пасажирів не здійснюється.

За інформацією Виконавчого комітету Черкаської міської влади на сьогодні існують плани щодо стратегічного розвитку міського аеропорту. А саме, у зв'язку

із справою про банкрутство, що була порушена стосовно підприємства, яке обслуговує аеропорт (ТОВ ВТК «Міжнародний аеропорт «Черкаси») було розірвано угоду про надання у концесію майна КП «Аеропорт Черкаси» та вивчається можливість залучення іноземних інвесторів для відновлення діяльності авіаційного транспорту у місті.

Черкаси є важливим транспортним вузлом, що має розвинуту транспортну інфраструктуру. Транспортне обслуговування господарського комплексу та населення міста здійснюється електротранспортом, автомобільним, залізничним та річковими видами транспорту. Працюють залізничний вокзал, автовокзал, річковий вокзал і порт. В приміській зоні існує аеропорт, який на сьогодні свої функції не виконує. Крім того, не здійснюється перевезення пасажирів річковим транспортом.

Протягом 2006 року робота громадського транспортного комплексу міста характеризується скороченням чисельності перевезених пасажирів за усіма видами транспорту. Як і в попередні періоди значну питому вагу у структурі пасажирських перевезень м. Черкаси займає електротранспорт (25,6% пасажирських перевезень у 2006 році), обслуговування якого здійснює КП «Черкасиелектротранс». Зважаючи на значну кількість пасажирів, що перевозяться електротранспортом, його екологічну безпеку та зручність, слід зазначити, що ця сфера потребує значних капітальних вкладень на розвиток мережі та оновлення рухомого складу.

2.4. Інвестиційна активність та зовнішньоекономічна діяльність

2.4.1. Інвестиції в основний капітал та капітальне будівництво

Протягом останніх п'яти років відбувався значний ріст капіталовкладень в економіку міста. Зокрема, обсяг інвестицій в основний капітал, освоєний підприємствами м. Черкаси у січні-вересні 2006 році збільшився, порівняно із показником у відповідному періоді 2005 року, на 117,9% та становить 690,5 млн. гривень, що у розрахунку на 1 мешканці в 1,6 рази більше за відповідний показник по країні в цілому (Таблиця 2.1).

Таблиця 2.7 Обсяги інвестицій в основний капітал у м. Черкасах у 2002-2006 рр.

Показник	2002 рік	2003 рік	2004 рік	2005 рік	Січень-вересень 2006 року
Інвестиції в основний капітал, всього млн. грн.	248,5	394,9	700,8	932,3	690,5
Темпи росту обсягу інвестицій в основний капітал в м. Черкаси до попереднього року (відповідного періоду), %	155,3	158,9	177,5	133,0	117,9
Темпи росту обсягу інвестицій в основний капітал в країні до попереднього року (відповідного періоду), %	108,9	137,2	148,4	123,0	132,3
Обсяг інвестицій в основний капітал у розрахунку на 1 мешканця в м. Черкасах, гривень	842,9	1 342,3	2 383,7	3 181,9	2 367,2
Обсяг інвестицій в основний капітал у розрахунку на 1 мешканця в середньому по країні, гривень	775,2	1 071,2	1 601,4	1 983,7	1 463,1

Джерело: Виконавчий комітет Черкаської міської ради

Структура інвестицій в основний капітал за джерелами фінансування свідчить, що протягом 2002-2005 років найбільші обсяги інвестицій в основний капітал були освоєні підприємствами промисловості (Таблиця 2.8).

Таблиця 2.8 Структура інвестицій в основний капітал за напрямками фінансування у 2002-2005⁹ рр., %

Показник	2002 рік	2003 рік	2004 рік	2005 рік
промисловість	56,0	48,1	51,5	51,0
будівництво	1,8	1,2	1,4	3,0
оптова і роздрібна торгівля	9,0	6,6	6,6	12,6
транспорт і зв'язок	11,9	23,9	19,6	16,7
фінансова діяльність	3,0	3,4	1,9	1,9
операції з нерухомістю	11,7	7,3	9,3	6,4
колективні, громадські та індивідуальні послуги	0,7	1,3	1,2	0,4

Джерело: Виконавчий комітет Черкаської міської ради

Найбільшу питому вагу в обсягах освоєних інвестицій в основний капітал мають капітальні вкладення на здійснення будівельних робіт (будівництво виробничих площ, торговельних площ та житла). У 2006 році обсяги будівельних робіт збільшились, порівняно з 2005 роком на 31,4%, та за рахунок усіх джерел фінансування було введено до експлуатації 47,3 тис. кв. м загальної площі житлових будинків, що більше за відповідний показник 2005 року на 47,4%, та у розрахунку на 1 000 осіб наявного населення на 12,4% менше середнього показника по країні в цілому.

⁹ За інформацією Виконавчого комітету Черкаської міської ради у 2006 році дослідження структури інвестицій в основний капітал у м. Черкаси за напрямками та джерелами фінансування Головним управлінням статистики у Черкаській області не проводилися

Протягом останніх п'яти років відбувався значний ріст капіталовкладень в економіку міста. Зокрема, обсяг інвестицій в основний капітал, освоєних підприємствами м. Черкаси у січні-вересні 2006 році збільшився, порівняно із показником у відповідному періоді 2005 року, на 117,9% та становить 690,5 млн. гривень, що у розрахунку на 1 мешканця в 1,6 рази більше за відповідний показник по країні в цілому. При цьому, найбільші обсяги інвестицій в основний капітал були освоєні підприємствами промисловості.

Найбільшу питому вагу в обсягах освоєних інвестицій в основний капітал мають капітальні вкладення на здійснення будівельних робіт, обсяги яких у 2006 році збільшились, порівняно з 2005 роком на 31,4%. За рахунок усіх джерел фінансування було введено до експлуатації 47,3 тис. кв. м загальної площі житлових будинків, що більше за відповідний показник 2005 року на 47,4%, та у розрахунку на 1 000 осіб наявного населення на 12,4% менше середнього показника по країні в цілому.

2.4.2. Іноземні інвестиції

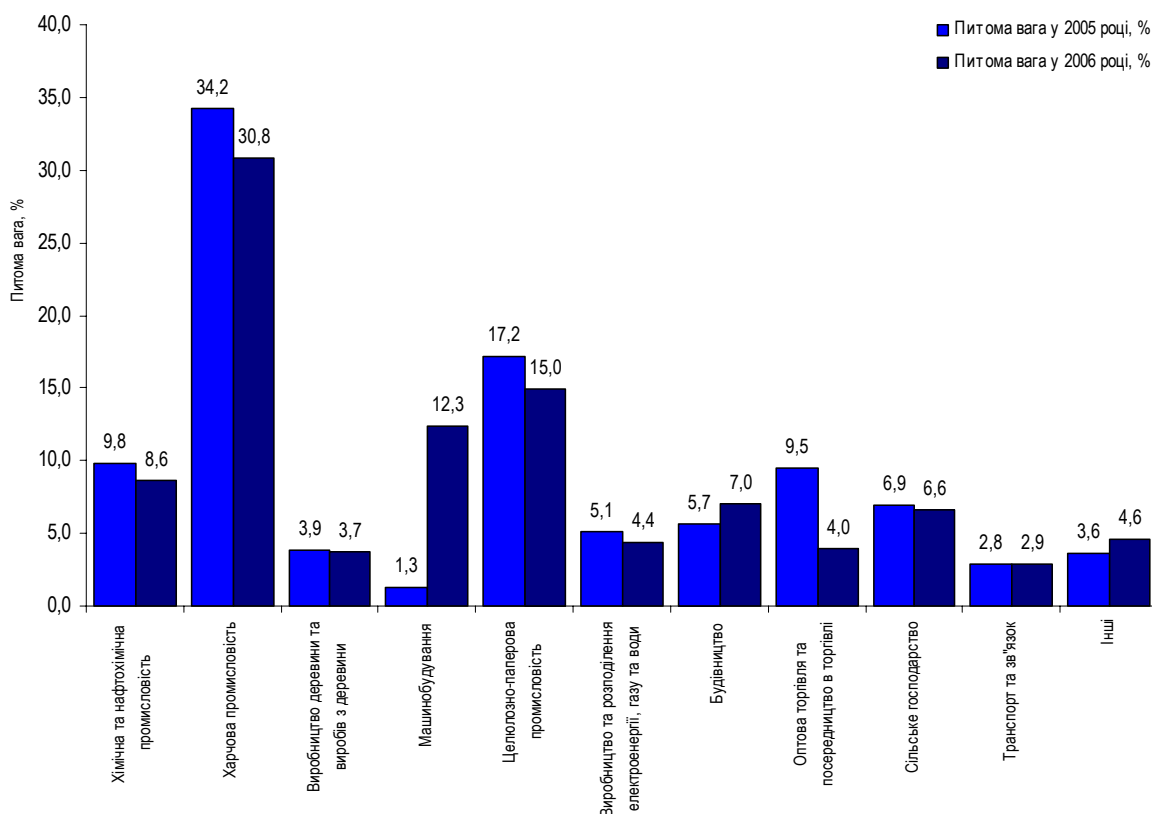
З початку процесу інвестування в економіку міста було залучено 45,4 млн. доларів США прямих іноземних інвестицій, що в розрахунку на одного мешканця у 2,9 рази менше за середній показник по країні. При цьому, обсяг залучених коштів іноземних інвесторів протягом 2006 року збільшився на 16,7%.

Таблиця 2.9 Основні показники інвестиційної діяльності м. Черкаси у 2002-2006 рр.

Показник	2002 рік	2003 рік	2004 рік	2005 рік	2006 рік
Обсяг, млн. доларів США (на кінець періоду)	48,3	52,9	57,1	38,9	45,4
Темп росту до попереднього періоду, %	141,8	109,5	107,9	68,1	116,7
Темп росту до попереднього періоду в середньому по країні %	120,1	124,2	133,2	181,0	129,4
Обсяг прямих іноземних інвестицій у розрахунку на одного мешканця (Україна), доларів США	114,1	142,7	191,3	348,9	454,5
Обсяг прямих іноземних інвестицій у розрахунку на одного мешканця (Черкаси), доларів США	163,8	179,8	194,2	132,7	155,5

Джерело: Дані виконавчого комітету Черкаської міської ради

На сьогодні найбільш привабливими для іноземного інвестування у м. Черкаси є харчова, целюлозно-паперова та хімічна промисловість, а, також машинобудівний комплекс міста. При цьому, питома вага машинобудування протягом 2006 року зросла з 1,3% до 12,3%, що пов'язано із діяльністю підприємства ВАТ «Черкаський автобус».

Джерело: Дані виконавчого комітету Черкаської міської ради

Найбільша питома вага за обсягами вкладень капіталу за період здійснення інвестиційної діяльності припадає на Сполучене королівство (32,5%), Кіпр (19,2%), Німеччину (17,2%), Швейцарію (6,8%) та Російську Федерацію (5,5%). Слід зауважити, що протягом 2006 року обсяг коштів, залучених підприємствами міста з Швейцарії, збільшився в 1,6 рази.

З початку процесу інвестування в економіку міста було залучено 45,4 млн. доларів США прямих іноземних інвестицій, що в розрахунку на одного мешканця у 2,9 рази менше за середній показник по країні. На сьогодні найбільш привабливими для іноземного інвестування у м. Черкасах є харчова, целюлозно-паперова та хімічна промисловість, а також машинобудівний комплекс міста. При цьому, протягом 2006 року питома вага галузі машинобудування у загальному обсязі прямих іноземних інвестицій, що були залучені підприємствами міста, зросла з 1,3% до 12,3%.

2.4.3. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств і організацій

Розвиток промислового комплексу міста, зокрема експортоорієнтованих галузей, зумовив значну зовнішньоекономічну активність підприємств міста, про що

свідчить вищий за середній по країні показник зовнішнього торговельного товарообороту у розрахунку на 1 мешканця протягом 2002-2006 років.

Основні показники зовнішньоекономічної діяльності підприємств м. Черкаси протягом 2002-2006 років наведено в таблиці (Таблиця 2.10).

Таблиця 2.10 Зовнішньоторговельний товарооборот у 2002-2006 рр.

Показники	2002 рік	2003 рік	2004 рік	2005 рік	2006 рік	Темп зростання у 2006 р. до 2005 р., %
Зовнішньоторговельний товарообіг, млн. доларів США	242,7	372,2	490,6	512,3	697,7	136,2
Експорт товарів, млн. дол. США	141,7	220,6	306,1	262,6	395,5	150,6
Питома вага експорту в обсязі зовнішньоторговельного товарообігу, %	58,4	59,3	62,4	51,3	56,7	110,6
Імпорт товарів, млн. дол. США	101,0	151,6	184,5	249,7	302,2	121,0
Питома вага імпорту в обсязі зовнішньоторговельного товарообігу, %	41,6	40,7	37,6	48,7	43,3	88,9
Сальдо зовнішньоторговельного товарообігу, млн. доларів США	40,7	69,0	121,6	12,9	93,3	723,3
Коефіцієнт покриття імпорту експортом, од.	1,4	1,5	1,7	1,1	1,3	124,4

Джерело: Дані виконавчого комітету Черкаської міської ради

Протягом 2002-2006 років в місті Черкасах спостерігалось стале зростання обсягу зовнішньоторговельного товарообороту. Сальдо зовнішньоторговельного товарообороту протягом аналізованого періоду залишається позитивним, а коефіцієнт покриття імпорту експортом характеризується нерівномірними темпами зростання, що пов'язано із погіршенням показників діяльності окремих промислових підприємств міста.

У 2006 році відбувається зростання обсягів зовнішньоторговельного обороту міста на 36,2%, проти відповідного показника за результатами, до 697,7 млн. доларів США, що у розрахунку на 1 мешканця становить на 33,7% більше за середній показник по країні.

Необхідно відзначити, що підприємства міста здійснюють зовнішньоторговельні операції з 98 країнами світу, серед яких основні країни-партнери: Російська Федерація (8,8% експортних поставок, 9,2% – імпортних) та Німеччина (3,4% експортних поставок, 11,4% – імпортних).

Преважний обсяг експортних поставок забезпечують підприємства хімічної промисловості міста. Зокрема, у товарній структурі експорту найбільшу питому вагу мають добрива (45,3% загального обсягу експорту підприємств м. Черкаси), органічні хімічні сполуки (16,3%), продукти неорганічної хімії (7,8%). Майже 3,8% експорту було забезпечено продукцією, виготовленою з імпоротної давальницької сировини. Найбільші обсяги експортних поставок забезпечує ВАТ «Азот», ВАТ «Черкаський автобус» та ЗАТ «Галлахер Україна».

Товарна структура імпорту товарів представлена продукцією харчової промисловості машинобудування та целюлозно-паперової промисловості, зокрема підприємствами міста було імпортовано у 2006 році: м'ясо та субпродукти (16,2% загального обсягу імпорту у 2006 році), механічне та електрообладнання (15,1%), папір та картон (14,8%), тютюн (13,3%) та транспортні засоби (11,9%). Найбільші обсяги імпортованих товарів надійшли до: ЗАТ «Галлахер Україна», «Черкаський автобус», українсько-німецьке підприємство ЗАТ «Графія Україна», ВАТ «Азот». Майже 17,9% імпортованих надходжень у м. Черкаси становила давальницька сировина.

Розвиток промислового комплексу міста, зокрема експортоорієнтованих галузей, зумовив значну зовнішньоекономічну активність підприємств міста, про що свідчить вищий за середній по країні показник зовнішнього торговельного товарообороту у розрахунку на 1 мешканця протягом 2002-2006 років. Сальдо зовнішньоторговельного товарообороту протягом аналізованого періоду залишається позитивним, а коефіцієнт покриття імпорту експортом характеризується нерівномірними темпами зростання, що пов'язано із погіршенням показників діяльності окремих промислових підприємств міста.

Підприємства міста здійснюють зовнішньоторговельні операції з 98 країнами світу, серед яких основні країни-партнери: Російська Федерація та Німеччина. Переважний обсяг експортних поставок забезпечують підприємства хімічної промисловості міста. Товарна структура імпорту товарів представлена продукцією харчової промисловості машинобудування та целюлозно-паперової промисловості.

2.5. Невиробничий сектор

2.5.1. Торгівля, громадське харчування та сфера послуг

Зростання попиту на споживчі товари у м. Черкасах забезпечується збільшенням доходів населення, зниженням рівня зареєстрованого безробіття, а також підвищенням вимог покупця до торговельної мережі, яке відображується збільшенням питомої ваги організованих місць торгівлі, зокрема, великих супермаркетів. Завдяки цим чинникам обсяг роздрібного товарообороту торгової мережі (з урахуванням ресторанного господарства) у 2002-2006 роках постійно зростає. При цьому, найвищі темпи зростання цього показника припадають на 2003-2004 рр. (Таблиця 2.11), що зумовлено розвитком у цьому періоді мережі супермаркетів «Сільпо», «Спар», «Фокстрот».

Таблиця 2.11 Основні показники розвитку споживчого ринку у м. Черкасах у 2002-2006 рр.

Показник	2002 рік	2003 рік	2004 рік	2005 рік	2006 рік
Роздрібний товарообіг, всього млн. грн.	361,4	505,5	706,1	895,1	1 150,2
Темпи росту роздрібного товарообігу в м. Черкаси до попереднього року, %	114,3	139,9	139,7	126,8	128,5
Темпи росту роздрібного товарообігу в країні до попереднього року, %	114,8	120,5	120,0	123,0	125,3
Роздрібний товарообіг у розрахунку на 1 мешканця в м. Черкаси, гривень	1 225,9	1 718,2	2 401,7	3 053,9	3 940,4
Роздрібний товарообіг у розрахунку на 1 мешканця в країні, гривень	816,8	1 027,1	1 390,4	1 958,3	2 651,2

Джерело: Дані виконавчого комітету Черкаської міської ради

У 2006 році обсяг роздрібного товарообороту торгової мережі (з урахуванням ресторанного господарства) збільшився, проти відповідного показника у 2005 році, на 28,5%, та становив 1 150,2 млн. гривень, що в розрахунку на 1 мешканця в 1,5 рази вище за відповідний середній показник по країні в цілому.

Зростанню обсягів організованої торгівлі та, відповідно, обсягу роздрібного товарообороту, що обліковується, сприяє постійне розширення торгової мережі в місті. На сьогодні в м. Черкаси у сфері торгівлі та громадського харчування здійснюють діяльність 2 248 суб'єктів підприємницької діяльності різних форм власності, в тому числі:

- торгівлі – 2 105 одиниць, загальною площею 60,5 тис. кв. м, серед яких: 321 продовольчих та 236 непродовольчих магазинів, 156 аптек та аптечних кіосків, 42 АЗС та інші суб'єкти (павільйони, кіоски, відділи, лотки);
- громадського харчування – 233 одиниці, загальною площею 7,8 тис. кв. м.

Мережа підприємств, що діють у сфері роздрібною торгівлі протягом 2006 року була розширена на 44 одиниці. Серед об'єктів торгівлі, які почали діяти на території міста протягом аналізованого періоду, слід відзначити супермаркети «Абсолют», «Сонячний», «Прем'єр-Плаза», та магазини «Спар-5», «Комфі», «Рейнфорд». та інші. Протягом 2006 року було збільшено кількість підприємств громадського харчування на 19 одиниць.

Діяльність сфери побутового обслуговування характеризується розширенням мережі підприємств на 26 одиниць та зростанням на 37,7%, проти 2005 року, обсягу надання платних послуг населенню до 314,8 млн. гривень.

Протягом 2006 року до міського бюджету за рахунок видачі дозволів на право розміщення об'єктів торгівлі та ресторанного господарства та від ринкового збору надійшло 3,0 млн. гривень, що на 9,8% більше за відповідний показник у 2005 році.

Слід відзначити, також, значну питому вагу підприємств оптової та роздрібною торгівлі у наповненні бюджетів усіх рівнів. А саме підприємства, що здійснюють свою діяльність у сфері торгівлі, забезпечили 13,5% загального обсягу обов'язкових платежів, що надійшли до бюджету міста у 2005 році та 9,9% відповідних надходжень у 2006 році.

Зростання доходів населення, зниження рівня зареєстрованого безробіття, а також підвищення вимог покупця до торговельної мережі, яке відображується у розширенні мережі організованих місць торгівлі, зокрема, великих супермаркетів, сприяє зростанню попиту на споживчі товари, внаслідок чого обсяг роздрібного товарообороту торгової мережі (з урахуванням ресторанного господарства) у 2002-2006 роках постійно зростає.

У 2006 році обсяг роздрібного товарообороту торгової мережі (з урахуванням ресторанного господарства) збільшився, проти відповідного показника у 2005 році, на 28,5%, та становив 1 150,2 млн. гривень, що в розрахунку на 1 мешканця в 1,5 рази вище за відповідний середній показник по країні в цілому.

2.5.2. Житлово-комунальне господарство міста

Утримання будинків, споруд та прибудинкових територій

Утримання, обслуговування, поточний та капітальний ремонт житлового фонду Черкаської міської ради, а також виконання робіт з утримання об'єктів благоустрою, будівництво доріг та комунальних об'єктів відносяться до сфери компетенції Управління житлово-комунального господарства. Житловий фонд міста становить 5,5 млн. кв. м, з них на балансі житлово-комунальних підприємств знаходиться 1 325 будинків площею 4,4 млн. кв. м. Зважаючи на те, що переважна частина будинків (60%), що перебувають у комунальній власності міста, була введена до експлуатації до 1970 року, на сьогоднішній день, житловий фонд міста потребує значних капітальних вкладень на проведення ремонтних робіт.

За інформацією Виконавчого комітету Черкаської міської ради фактичні щорічні асигнування з міського бюджету на капітальний ремонт житла в середньому складають 15-20% від потреби. У 2006 році на капітальний ремонт житлового фонду було виділено з міського бюджету 2,3 млн. гривень (на 43,0% більше, ніж у 2005 році). Крім того, на фінансування робіт по ліквідації аварійних ситуацій в системах водо-, тепло- та електропостачання у 2006 році за рахунок міського бюджету було виділено 1,5 млн. гривень (на 50,0% більше, ніж у 2005 році).

У 2006 році, як і протягом попередніх періодів, у м. Черкаси залишаються актуальними проблеми наявності значної суми заборгованості споживачів за житлово-комунальні послуги, необхідності поліпшення фінансового стану підприємств, які забезпечують життєдіяльність міста, шляхом впровадження економічно-обґрунтованих тарифів на житлові та комунальні послуги, та значних капітальних вкладень у відновлення інженерної інфраструктури та капітальний ремонт житлового фонду та інших об'єктів житлово-комунального господарства.

Загальна сума заборгованості населення м. Черкаси за спожиті житлово-комунальні послуги станом на 10.01.2007 року дорівнювала 62,1 млн. гривень, або 51,4% відповідного показника Черкаської області, та збільшилась протягом 2006 року на

25,7%. Із загального обсягу заборгованості прострочена становить 16,5 млн. гривень (Таблиця 2.12).

Таблиця 2.12 Показники діяльності комунальних підприємств м. Черкаси, протягом 2006 року

Показник	Опалення та гаряче водопостачання	Водопостачання та водовідведення	Житлові підприємства	Разом
Заборгованість населення за надання послуг станом на 01.01.2007 року, млн. грн.	9,0	3,9	3,6	16,5
Рівень покриття тарифами собівартості надання послуг для населення у 2006 році, %	98,9	96,3 - водопостачання 93,3 - водовідведення	86,4 - 99,7	X
Ступінь проплати населення за послуги у IV кварталі 2006 року, %	90,3	106,5	89,8 - 96,1	X

Джерело: Управління житлово-комунального господарства Виконавчого комітету Черкаської міської ради

З метою забезпечення беззбиткового функціонування житлового господарства у 2006 році були переглянуті тарифи на послуги житлово-комунальних підприємств. На сьогодні виконкомом введені в дію тарифи, які у розрізі підприємств на 86,4-99,7% відшкодовують витрати з утримання будинків, споруд та прибудинкових територій. При цьому рівень проплати населенням спожитих послуг у IV кварталі 2006 року становив у розрізі підприємств від 89,8% до 96,1% від нарахованої суми, що призводить до збільшення обсягу новоутворених боргів.

Слід зауважити, що з 16.02.2007 р. тарифи житлових підприємств за рішенням Черкаської міської ради було зменшено у середньому на 30,0%, що за одночасного збереження неповної оплати населенням спожитих послуг, може суттєво погіршити фінансове становище підприємств – постачальників послуг з утримання будинків, споруд та прибудинкових територій.

Водопостачання та водовідведення

Водопостачання міста здійснюється центральним, комунальним і локальними системами підприємств і організацій. Джерело водопостачання – поверхневі води ріки Дніпро, та резервне джерело – ріка Вільшанка. Дніпровська водоочисна станція, потужність якої 90,6 тис. куб. м питної води на добу працює зараз в інтенсивному режимі та подає місту до 115,0 тис. куб. м питної води на добу. Довжина водопроводів в місті складає 452,5 км, 17,0% з яких ветхі та аварійні.

Водопостачання та водовідведення забезпечує міське комунальне підприємство «Черкасиводоканал». З 19.06.2006 р. були підвищені тарифи на водопостачання та водовідведення на 35,0%, але рівень покриття тарифами витрат, пов'язаних з виробництвом та наданням зазначених послуг, станом на 01.01.2007 р. становив 96,3% та 93,3%, відповідно. Незважаючи на значне підвищення тарифів, рівень

проплати населенням спожитих послуг у IV кварталі 2006 року становить понад 106,5% від нарахованої суми.

Теплопостачання та підігрів води

Централізоване теплопостачання та гаряче водопостачання багатоквартирної забудови і громадських будівель здійснюють КПТМ «Черкаситеплокомуненерго» та ВАТ «Черкаська ТЕЦ» – відособлений підрозділ ВАТ «Черкаське хімволокно». Місто має досить розвинену інженерну інфраструктуру, проте її стан потребує оновлення. Зокрема, з наявних теплових мереж 63,0% (130,0 км) вже зомартизовані, а близько 10,7 км теплових мереж знаходиться у ветхому та аварійному стані.

Зараз, зважаючи на наявні фінансові ресурси, підприємствами – постачальниками теплоенергоносіїв щорічно проводиться капітальний ремонт тепломереж із заміною близько 3,0 км труб. Протягом 2006 року з міського бюджету було профінансовано 0,2 млн. гривень (0,04 млн. гривень у 2005 році) на фінансування робіт з капітального ремонту теплових мереж КПТМ «Черкаситеплокомуненерго». На сьогодні теплоенергетика міста потребує додаткових капітальних вкладень на проведення робіт з реконструкції систем теплопостачання та гарячого водопостачання, у тому числі інженерних мереж.

Необхідність відновлення основних засобів та зростання цін на газ призвело до необхідності підвищення тарифів на послуги послуг з теплопостачання та гарячого водопостачання протягом 2006 року в середньому по місту майже у 2 рази, порівняно із тарифами, що діяли на початок року. Станом на 01.01.2007 р. рівень покриття тарифами собівартості послуг з теплопостачання та гарячого водопостачання становив 98,9%, а рівень проплати населенням спожитих послуг у IV кварталі 2006 року – 90,3% від нарахованої суми. При цьому, з 16.02.2007 р. тарифи на послуги з теплопостачання та гарячого водопостачання за рішенням Черкаської міської ради було зменшено у середньому на 35,0%.

На заходи щодо погашення заборгованості громадян за житлово-комунальні послуги та енергоносії в рахунок часткової компенсації втрат від знецінення грошових заощаджень у 2006 році було спрямовано субвенцію з Державного бюджету у сумі 5,6 млн. гривень. Крім того, надійшла субвенція у сумі 68,0 млн. гривень на погашення заборгованості минулих років з різниці в тарифах на з різниці у тарифах на теплову енергію, послуги з водопостачання та водовідведення, що постачалися населенню, яка виникла в зв'язку з невідповідністю фактичної вартості теплової енергії, послуг з водопостачання та водовідведення тарифам, що затверджувалися органами державної влади чи органами місцевого самоврядування.

Надходження коштів з Державного бюджету на погашення заборгованості минулих років, що склалася перед комунальними підприємствами, що надають послуги населенню з постачання теплоенергоносіїв та водопостачання і водовідведення, дозволило значно знизити їхню прострочену кредиторську заборгованість та поліпшити фінансовий стан. Проте, зважаючи на необхідність значних капітальних вкладень на оновлення інженерних мереж, відсутність діючих економічно-

обґрунтованих тарифів на послуги, призведуть до додаткових втрат з місцевого бюджету на фінансування комунальних підприємств, які забезпечують життєдіяльність міста.

У 2006 році, як і протягом попередніх періодів, у м. Черкаси залишаються актуальними проблеми наявності значної суми заборгованості споживачів за житлово-комунальні послуги, необхідності поліпшення фінансового стану підприємств, які забезпечують життєдіяльність міста, шляхом впровадження економічно-обґрунтованих тарифів на житлові та комунальні послуги, та значних капітальних вкладень у відновлення інженерної інфраструктури та капітальний ремонт житлового фонду та інших об'єктів житлово-комунального господарства.

Підвищення у 2006 році тарифів на теплопостачання та гаряче водопостачання, утримання будинків, споруд та прибудинкових територій, а також на водопостачання та водовідведення не надало надає можливості комунальним підприємствам міста у повному обсязі покривати витрати, пов'язані з виробництвом та наданням зазначених послуг. Крім того значні темпи зростання плати за надання комунальних послуг призвели до неповної оплати населенням спожитих послуг у IV кварталі 2006 року, тобто до зростання обсягу новоутворених боргів.

3. Комунальна власність міста

Відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших нормативно-правових актів територіальним громадам сіл, селищ, міст, районів у містах належить право комунальної власності на такі об'єкти:

- рухоме і нерухоме майно;
- доходи місцевих бюджетів та інші кошти;
- земля та природні ресурси;
- комунальні підприємства;
- частки власності у майні приватизованих підприємств;
- житловий фонд та нежитлові приміщення;
- заклади культури, освіти, спорту, охорони здоров'я, науки, соціального обслуговування;
- інше комунальне майно і майнові права, рухомі та нерухомі об'єкти, визначені відповідно до закону як об'єкти права комунальної власності, а також кошти, отримані від їх відчуження.

Черкаська міська рада від імені та в інтересах територіальної громади відповідно до чинного законодавства наділена повноваженнями щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами права комунальної власності. За рішенням ради виконуються усі майнові операції, у тому числі об'єкти права комунальної власності можуть передаватися у постійне або тимчасове користування юридичним та фізичним особам, надаватися в оренду, продаватися та купуватися, використовуватися як застава. Міська рада вирішує також питання відчуження об'єктів права комунальної власності та визначає доцільність, порядок та умови відчуження. Доходи від відчуження об'єктів права комунальної власності зараховуються до місцевого бюджету і спрямовуються на фінансування заходів, передбачених бюджетом розвитку.

3.1. Земельні ресурси

Площа земель у межах адміністративної одиниці м. Черкаси складає 7 759 га. З них площа земель запасу та землі, що не надана у власність та постійне користування в межах населених пунктів, станом на 01.01.2006 р. складала 2 240,5 га.

З метою наповнення бюджету розвитку місто постійно здійснює продаж земельних ділянок несільськогосподарського призначення. Протягом 2006 року за

інформацією Черкаського міського управління земельних ресурсів було продано 35 земельних ділянок загальною площею 24,5 га, з яких 13 вільних ділянок площею 1,9 га було продано шляхом проведення аукціону.

Зростання ставок за орендною платою за землю, зокрема шляхом перерахунку у відповідності до офіційних індексів (індекс у 2006 році становив 1,035), надало можливість місту збільшити надходження до загального фонду бюджету. Протягом 2006 року бюджет міста отримав 11,4 млн. гривень орендної плати за землю з юридичних осіб та фізичних осіб (8,4 млн. гривень у 2005 році). При цьому, у 2006 році питома вага цього джерела надходжень у доходній частині загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів становила 6,1%, проти 5,9% у 2005 році.

З метою залучення додаткових фінансових ресурсів за користування земельними ділянками, які належать територіальній громаді, у 2006 році Черкаська міська рада зобов'язала землекористувачів, що порушують правила користування землею, не маючи відповідних документів, відшкодувати збитки місцевому бюджету у розмірі орендної плати. Під час реалізації цих заходів протягом року було укладено 263 угоди про відшкодування збитків бюджету міста на загальну суму 1,3 млн. гривень.

Черкаська міська рада від імені та в інтересах територіальної громади відповідно до чинного законодавства наділена повноваженнями щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами права комунальної власності, до яких відносяться: рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів та інші кошти, земля та природні ресурси, комунальні підприємства, частки власності у майні приватизованих підприємств, житловий фонд та нежитлові приміщення, інше комунальне майно і майнові права, рухомі та нерухомі об'єкти, визначені відповідно до закону як об'єкти права комунальної власності, а також кошти, отримані від їх відчуження.

Площа земель у межах адміністративної одиниці м. Черкаси складає 7,8 тис. га, з якої станом на 01.01.2006 р. 28,7% – землі запасу та землі, що не надані у власність та постійне користування. З метою наповнення бюджету розвитку місто постійно здійснює продаж земельних ділянок несільськогосподарського призначення, як шляхом викупу, так і шляхом проведення аукціонів, що дозволяє підвищити ціну на земельну ділянку та, відповідно збільшити надходження до бюджету міста.

Зростання ставок орендної плати за землю, зокрема шляхом застосування перерахунку у відповідності до офіційних індексів, надає можливість місту збільшити надходження до бюджету від орендарів земельних ділянок, що належать територіальній громаді м. Черкаси. У 2006 році питома вага цього джерела надходжень у доходній частині загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів становила 6,1%, проти 5,9% у 2005 році. Крім того, з метою залучення додаткових фінансових ресурсів за користування земельними ділянками, у 2006 році Черкаська міська рада зобов'язала землекористувачів, що порушують правила користування землею, відшкодовувати збитки місцевому бюджету у розмірі орендної плати.

3.2. Комунальні підприємства міста та нерухоме майно, що перебуває в комунальній власності

Станом на 01.01.2007 р. у місті Черкасах налічується 33 підприємства комунальної форми власності, замовником послуг 15-ти з яких є Управління житлово-комунального господарства. На цих підприємствах зайнято 3 165 осіб (3 137 осіб у 2005 році), середня заробітна плата 1 329,3 гривень (889,0 гривень у 2005 році). Найвищий показник середньомісячної заробітної плати за комунальними підприємствами, що надають житлово-комунальні послуги та послуги з благоустрою міста, припадає на КП «Черкасиводоканал» та окремі ВЖРЕУ.

Результатом діяльності комунальних підприємств міста в аналізованому періоді був прибуток обсягом 26,3 млн. гривень. Кількість прибуткових підприємств становила 12 одиниць із 15-ти, за якими здійснюється моніторинг. Найбільший обсяг прибутку у 2006 році отримало КП «Черкаситеплокомуненерго». Поліпшити фінансовий стан підприємства та зменшити протягом 2006 року обсяг простроченої кредиторської заборгованості з 39,4 млн. гривень станом на 01.01.2006 р. до 2,5 млн. гривень станом на 01.01.2007 р. дозволило підвищення тарифів на енергоспоживання та погашення заборгованості минулих періодів за рахунок коштів субвенції з Державного бюджету на заходи щодо погашення заборгованості громадян за житлово-комунальні послуги та енергоносії в рахунок часткової компенсації втрат від знецінення грошових заощаджень та субвенції на погашення заборгованості минулих років з різниці в тарифах на житлово-комунальні послуги.

Загальна площа нежитлових приміщень, що обліковується управлінням власності міста становить понад 117,6 тис. кв. м. Важливими джерелами надходжень до бюджету міста є надходження від приватизації комунального майна та надання цілісних майнових комплексів та іншого комунального майна в оренду. Станом на 01.02.2007 р. в оренді перебувають 480 об'єктів комунальної власності з 532 приміщень, що можуть бути об'єктом оренди. Надання цілісних майнових комплексів та іншого комунального майна в оренду забезпечило надходження до бюджету міста у 2006 році в обсязі 3,4 млн. гривень (1,8 млн. гривень у 2005 році). Протягом 2006 року було додатково надано в оренду 3,3 тис. кв. м приміщень комунальної власності, проте більш ніж 2,6 тис. кв. м вибуло у зв'язку із приватизацією. За рік було приватизовано 12 об'єктів комунальної власності, з яких 2 об'єкти шляхом проведення аукціону, аукціон, внаслідок чого бюджет розвитку міста отримав 5,5 млн. гривень.

Станом на 01.01.2007 р. у місті Черкасах налічується 33 підприємства комунальної форми власності, облік діяльності 15-ти з яких здійснює Управління житлово-комунального господарства. Результатом діяльності комунальних підприємств міста в аналізованому періоді був прибуток обсягом 26,3 млн. гривень, тоді як у 2005 році фінансовий результат був від'ємний. Поліпшити фінансовий стан підприємств та зменшити протягом 2006 року обсяг простроченої кредиторської заборгованості дозволило підвищення тарифів на енергоспоживання та погашення заборгованості минулих періодів за рахунок коштів субвенції з Державного бюджету на заходи щодо погашення заборгованості громадян за житлово-комунальні послуги та енергоносії в рахунок часткової компенсації втрат від знецінення грошових заощаджень та субвенції на погашення заборгованості минулих років з різниці в тарифах на житлово-комунальні послуги.

Важливими джерелами надходжень до бюджету міста у 2006 році залишаються кошти від надання цілісних майнових комплексів та іншого комунального майна в оренду та приватизації комунального майна, у тому числі шляхом проведення аукціонів.

4. БЮДЖЕТ МІСТА

4.1. Бюджетна система України

Засади бюджетної системи України, її структура, принципи, правові основи функціонування, основи бюджетного процесу і міжбюджетних відносин та відповідальність за порушення бюджетного законодавства визначені Бюджетним Кодексом України. Окрім Бюджетного Кодексу нормативно-правовими актами, які регулюють бюджетні відносини, є:

- Конституція України – основний закон України, у якому визначені базові поняття бюджету, бюджетної системи держави, повноваження та функції органів влади в частині бюджетних відносин на всіх рівнях;
- Закон про Державний бюджет України – документ, у якому розподіляються доходи та видатки держави на суспільні потреби, розмір та цільове спрямування цих видатків, а також розподіляються доходи та видатків між Державою та адміністративно-територіальними одиницями;
- інші закони, які регулюють бюджетні правовідносини, що виникають у процесі складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів та розгляду звітів про виконання бюджету, а також контролю за виконанням бюджету;
- нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України, прийняті на базі і з метою виконання Бюджетного кодексу та інших законів України, які регулюють бюджетні відносини;
- нормативно-правові акти центральних органів виконавчої влади, прийняті на базі та з метою виконання Бюджетного кодексу, інших законів України, які регулюють бюджетні відносини;
- рішення органів місцевого самоврядування, прийняті відповідно до Бюджетного кодексу та нормативно-правових актів, які регулюють бюджетні відносини;
- нормативно-правові акти, які регулюють податкове законодавство та опосередковано впливають на бюджетні взаємовідносини.

Бюджетна система України є сукупністю Державного бюджету та місцевих бюджетів, яка побудована з урахуванням економічних відносин, державного та адміністративно-територіальних устроїв і врегульована нормами права. Місцевими бюджетами визнаються бюджет Автономної республіки Крим, обласні, районні бюджети, бюджети районів у містах та бюджети місцевого самоврядування.

Бюджет м. Черкаси є бюджетом місцевого самоврядування.

4.1.1. Бюджетні взаємовідносини між державою та місцевими органами управління

Відповідно до Бюджетного кодексу, держава несе відповідальність за всі видатки загальнонаціонального масштабу, а саме видатки на державне управління, законодавчу, судову та виконавчу владу, міжнародну діяльність, фундаментальні та прикладні дослідження, національну оборону, правоохоронну діяльність та інші програми, які мають виключно державне значення. Міська рада здійснює управління значною частиною видатків у соціальних сферах.

Чинним законодавством передбачено, що для виконання делегованих повноважень за місцевими радами закріплюється ряд загальнодержавних податків та зборів, включаючи такі, як податок з доходів фізичних осіб, плата за землю, плата за видачу ліцензій та сертифікатів, податок на прибуток підприємств, які перебувають в комунальній власності, місцеві податки та збори, тощо. Бюджетний кодекс передбачає, що надходження від певних загальнодержавних податків, отриманих в рамках юрисдикції місцевої ради, розподіляються між Державним бюджетом, обласним бюджетом та місцевим бюджетом або повністю залишаються в місцевому бюджеті.

Крім цього, існують міжбюджетні трансферти з Державного бюджету в місцевий бюджет. Міжбюджетні трансферти представлені у формі дотацій (дотації вирівнювання, інші дотації) або різноманітних цільових субвенцій. Дотації вирівнювання є особливістю бюджетної системи України, за допомогою яких держава надає кошти бюджетам певних регіонів та міст України, планові надходження яких є недостатніми для фінансування необхідних витрат у відповідному бюджетному році. Субвенції з Державного бюджету зараховуються безпосередньо в місцевий бюджет на визначені цілі з попередньо визначеними строками та умовами використання.

При формуванні Міністерством фінансів України прогнозних показників місцевих бюджетів за доходами і видатками, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів на відповідний рік, у разі перевищення прогнозного обсягу доходів над розрахунковим обсягом видатків місцевого бюджету, установлюється обсяг коштів, що підлягає передачі з бюджету міста до Державного бюджету.

Також, згідно з Бюджетним кодексом, для покриття касових розривів, що виникають під час виконання загального фонду місцевого бюджету, а саме пов'язаних із забезпеченням фінансування захищених статей видатків, місцева рада, або місцева державна адміністрація за рішенням місцевої ради, може отримувати короткотермінові позички у фінансово-кредитних установах на термін до трьох місяців. Крім того, відповідно до нормативних актів Державного казначейства України, які розробляються щорічно на виконання Законів України про Державний бюджет на відповідний рік, місцевий бюджет може отримувати короткотермінові позички на договірних умовах з єдиного казначейського рахунку без нарахування відсотків за користування цими коштами.

Слід зазначити, що, у 2002-2005 рр., зважаючи на достатню фінансову забезпеченість бюджету, м. Черкаси щорічно перераховувало кошти до Державного бюджету. Починаючи з 2006 року внаслідок випереджаючого зростання доходної частини загального фонду місцевого бюджету над видатковою, місто почало отримувати дотацію вирівнювання з Державного бюджету на покриття різниці між розрахунковим обсягом делегованих доходів та обсягом відповідних видатків загального фонду бюджету міста.

4.1.2. Бюджетний процес

Згідно з Бюджетним Кодексом (глави 12), бюджетний процес складається з таких стадій:

Міністерство фінансів України доводить виконавчому комітету особливості складання розрахунків до проекту бюджету на наступний бюджетний період.

Виконавчий комітет зобов'язаний надати необхідну інформацію Міністерству фінансів України – для проведення розрахунків обсягів міжбюджетних трансфертів і інших показників, Верховній Раді України – для перевірки вірогідності цих розрахунків.

Згідно з типовою формою бюджетних запитів, визначеною Міністерством фінансів України, місцеве фінансове управління розробляє та доводить до головних розпорядників бюджетних коштів інструкції з підготовки бюджетних запитів.

Головні розпорядники бюджетних коштів організують розробку бюджетних запитів для подання місцевому фінансовому управлінню у встановлений термін та порядок. Головні розпорядники бюджетних коштів несуть відповідальність за своєчасність, вірогідність та зміст поданих місцевому фінансовому органу бюджетних запитів, які мають містити всю інформацію, необхідну для аналізу показників проекту місцевого бюджету, згідно з вимогами місцевого фінансового органу.

Фінансове управління на будь-якому етапі складання й розгляду проекту бюджету проводить аналіз бюджетних запитів, поданих головними розпорядниками бюджетних коштів, з точки зору його відповідності меті, пріоритетності, а також дієвості й ефективності використання бюджетних засобів. На основі результатів аналізу, начальник фінансового управління приймає рішення щодо включення бюджетного запиту до пропозиції проекту місцевого бюджету перед поданням його на розгляд.

Після схвалення Кабінетом Міністрів України проекту закону про Державний бюджет України Міністерство фінансів України доводить виконавчому комітету міста розрахунки прогнозних обсягів міжбюджетних трансфертів, методику їх визначення та інші показники, необхідні для складання проекту бюджету, а також пропозиції щодо форми проекту рішення про бюджет (типова форма рішення).

У тижневий термін після ухвалення закону про Державний бюджет України в другому читанні Кабінет Міністрів України доводить виконавчому комітету міста

положення та показники міжбюджетних відносин (обсяги міжбюджетних трансфертів і текстові статті, що визначають особливості міжбюджетних відносин на наступний бюджетний період), які були проголосовані Верховною Радою України при прийнятті проекту закону про Державний бюджет України в другому читанні.

На підставі інформації, а також відповідних даних управлінь та служб, місцеве фінансове управління готує проект рішення про бюджет міста, який надалі виноситься на сесію міської ради.

Міська рада при затвердженні бюджету повинна враховувати обсяги міжбюджетних трансфертів та інші положення, що були затверджені Верховною Радою України при прийнятті проекту закону про Державний бюджет України в другому читанні.

Міський бюджет на наступний бюджетний період затверджується відповідними рішеннями міської ради не пізніше, ніж у двотижневий термін після офіційного опублікування закону про Державний бюджет України.

Фінансове управління міської ради здійснює загальну організацію та управління виконання бюджету, координує діяльність учасників бюджетного процесу з питань виконання бюджету.

Казначейське обслуговування бюджету здійснюється відділенням державного казначейства України.

Бюджет виконується за розписом, що затверджується начальником фінансового управління (до затвердження розпису затверджується тимчасовий розпис на відповідний період). Начальник фінансового управління протягом бюджетного періоду забезпечує відповідність розпису бюджету встановленим бюджетним призначенням.

Фінансове управління в процесі виконання місцевого бюджету за доходами здійснює прогнозування та аналіз доходів бюджету.

Податки, збори (обов'язкові платежі) та інші доходи бюджету зараховуються безпосередньо на рахунок бюджету, відкритий у відділенні Державного казначейства, і не можуть акумулюватися на рахунках органів стягнення. Органи стягнення забезпечують своєчасне та в повному обсязі надходження до місцевих бюджетів податків та зборів (обов'язкових платежів) та інших доходів відповідно до законодавства.

Стадіями виконання бюджету міста за видатками визнаються: встановлення бюджетних асигнувань розпорядникам бюджетних коштів на основі затвердженого бюджетного розпису; затвердження кошторисів розпорядникам бюджетних коштів; взяття бюджетних зобов'язань; отримання товарів, робіт, послуг; здійснення платежів; використання товарів, робіт та послуг на виконання бюджетних програм. Державне казначейство України здійснює контроль за відповідністю кошторисів розпорядників бюджетних коштів розпису бюджету.

Рішення про внесення змін до Рішення про бюджет приймається міською радою за поданням офіційного висновку фінансового управління про обсяг вільного залишку бюджетних коштів, перевиконання або недовиконання доходної частини загального фонду бюджету. Факт перевиконання доходної частини загального фонду бюджету визнається за підсумками першого півріччя та наступних звітних періодів поточного бюджетного періоду на підставі офіційних висновків фінансового управління за умови перевищення доходів загального фонду бюджету (без урахування міжбюджетних трансфертів), врахованих у розписі бюджету на відповідний період, не менше, ніж на 5%. Факт недоотримання доходів загального фонду місцевого бюджету визнається на підставі офіційних висновків фінансового управління за підсумками квартального звіту при недоотриманні доходів загального фонду бюджету, врахованих у розписі бюджету на відповідний період, більше ніж на 15 відсотків.

Рішення про внесення змін до рішення про місцевий бюджет можуть бути також ухвалені міською радою з урахуванням положень статті 52 Бюджетного Кодексу (у випадку виникнення відхилень оцінки прогнозу макропоказників соціального та економічного розвитку України та надходжень у бюджет від прогнозу, врахованого при затвердженні Державного бюджету) і в разі настання інших випадків, передбачених Бюджетним Кодексом.

Після введення в дію закону про Державний бюджет України радам забороняється приймати рішення, що призводять до виникнення нових бюджетних зобов'язань відповідних бюджетів, які не забезпечені бюджетними асигнуваннями, без визначення джерел засобів, виділених Державою для виконання цих зобов'язань.

Якщо до початку нового бюджетного періоду не прийнято відповідне рішення про бюджет, місто має право здійснювати витрати з відповідного бюджету лише на цілі, які визначені в рішенні про бюджет на попередній бюджетний період. При цьому щомісячні видатки не можуть перевищувати 1/12 обсягу видатків, визначених рішенням міської ради про бюджет на попередній бюджетний період, крім витрат на обслуговування та погашення боргових зобов'язань. До прийняття рішення про бюджет на поточний бюджетний період здійснювати капітальні витрати забороняється.

Періодичність, структура та терміни подання звітності про виконання бюджету визначаються Державним казначейством України. Відділення Державного казначейства складає та подає фінансовому управлінню баланси, звіти про виконання бюджету та інші фінансові звіти за правилами та формами, встановленими Державним казначейством України за погодженням з Міністерством фінансів України та Рахунковою палатою.

Квартальні та річні звіти про виконання бюджету подаються до міської ради у двомісячний строк після виконання відповідного бюджетного періоду. Перевірка бюджету здійснюється комісією з питань бюджету міської ради, після чого міська рада затверджує звіт про виконання бюджету або приймає інше рішення з цього приводу.

4.1.3. Контроль та виконання бюджету

Відповідно до Бюджетного кодексу на всіх стадіях бюджетного процесу здійснюється внутрішній фінансовий контроль, який повинен забезпечувати:

- постійну оцінку достатності та відповідності діяльності бюджетної установи вимогам внутрішнього фінансового контролю;
- оцінку діяльності на відповідність результатів встановленим завданням і планам;
- інформування безпосередньо керівника бюджетної установи про результати кожної перевірки (оцінки, розслідування, вивчення чи ревізії), проведеної підрозділом внутрішнього фінансового контролю.

Розпорядники бюджетних коштів відповідають за організацію та стан внутрішнього контролю і аудиту як у своїх установах, так і в підвідомчих установах. Організація ефективної системи внутрішнього контролю за фінансово-господарською діяльністю установи покладається на його керівника.

Зовнішній контроль і аудиту фінансової та господарської діяльності бюджетних установ здійснюється Головним контрольно-ревізійним управлінням України - відповідно до його повноважень, визначених законом.

Моніторинг реалізації бюджету міста виконує постійна комісія міської ради з питань бюджету. Фінансове управління міської ради контролює відповідність бюджету міста діючому українському бюджетному законодавству. Крім того, Державна контрольно-ревізійна служба України здійснює моніторинг законності та ефективності використання коштів бюджету міста, вірогідності звітів про виконання бюджету. Міське контрольно-ревізійне управління вповноважене виконувати перевірки та аудит міських органів, підприємств, організацій, установ, які отримують фінансування з бюджету міста та подає пропозиції разом з актом перевірки місцевому фінансову органу для припинення дій з бюджетними коштами або скороченні бюджетних асигнувань.

Постійна комісія міської ради вибирає незалежну аудиторську фірму для виконання аудиту фінансових рахунків міста, пов'язаних з використанням бюджетних фондів у відповідному бюджетному році. На базі результатів такого аудиту, місцеве фінансове управління надсилає на розгляд постійної комісії з питань бюджету пропозиції щодо усунення недоліків у виконанні бюджету міста за попередній рік, та усунення їх реалізації в наступному бюджетному році.

4.1.4. Введення в бюджет м. Черкаси

Місто Черкаси є адміністративним центром Черкаської області з районним поділом, тобто зведений бюджет міста включає бюджети 2-х рівнів: міський та районні в місті.

Організація бюджетного процесу в місті здійснюється відповідно до Конституції України, Бюджетного кодексу України, Закону України про Державний бюджет України на відповідний рік та інших законодавчих актів.

Міський бюджет затверджується у термін, визначений статтею 77 Бюджетного кодексу України (не пізніше ніж у двотижневий термін після офіційного опублікування Закону про Державний бюджет). Бюджети районів у місті затверджуються на щорічній основі радами районів у місті відповідно до повноважень, делегованих міською радою.

Формування міського бюджету здійснюється на підставі положень Бюджетного кодексу України, показників міжбюджетних трансфертів, затверджених для міста Законом України про Державний бюджет України на відповідний рік та рішенням обласної ради про обласний бюджет на відповідний рік, бюджетних запитів головних розпорядників коштів, надходжень доходів до бюджету з урахуванням досягнутих показників економічного і соціального розвитку міста за попередній рік та прогнозних показників економічного розвитку міста на поточний рік.

Доходи бюджету м. Черкаси формуються за рахунок податкових надходжень, неподаткових надходжень, доходів від операцій з капіталом, цільових фондів та трансфертів.

Бюджет м. Черкаси розподіляється на загальний та спеціальний фонди. Джерела формування фондів визначаються виключно законами України. Загальний фонд бюджету включає всі доходи крім тих, що призначені для спеціального фонду, всі видатки загального фонду, які формуються виключно за рахунок надходжень загального фонду та фінансування загального фонду бюджету. Спеціальний фонд бюджету включає бюджетні призначення на видатки за рахунок конкретно визначених джерел надходжень, гранти або дарунки (у вартісному обрахунку), одержані розпорядниками бюджетних коштів на конкретну мету, різницю між доходами та видатками спеціального фонду бюджету.

За загальним фондом бюджет може прийматися з дефіцитом виключно на суму вільного залишку бюджетних коштів сформованого у попередньому періоді. За спеціальним фондом може прийматися з дефіцитом у частині дефіциту бюджету розвитку, який покривається за рахунок запозичень. Створення позабюджетних фондів не допускається чинним законодавством.

До доходів, які враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів (делеговані, або закріплені доходи) та належать до загального фонду бюджету міста відносяться такі:

- податок з доходів фізичних осіб в частині, що належить бюджету міста обласного значення (75%);
- державне мито в частині, що надходить до бюджету міста;
- плата за ліцензії на впровадження певних видів господарської діяльності та сертифікати;
- плата за державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності;
- плата за торговий патент на здійснення деяких видів підприємницької діяльності, що справляються виконавчим органом місцевої ради;
- надходження адміністративних штрафів, що накладаються виконавчим органом місцевої ради або утвореними ними в установленому порядку адміністративними комісіями;
- єдиний податок для суб'єктів малого підприємництва в частині, що належить бюджету міста.

До доходів, які не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів (власні доходи) та належать до загального фонду бюджету міста відносяться такі:

- місцеві податки і збори, що зараховуються до бюджетів місцевого самоврядування;
- плата за землю в частині, що належить бюджету міста обласного значення (75%);
- надходження сум відсотків за користування тимчасово вільними бюджетними коштами;
- податок на промисел, що зараховується до бюджетів місцевого самоврядування;
- плата за оренду майнових комплексів, що перебувають у комунальній власності;
- гранти та дарунки у вартісному обрахунку;
- податок на прибуток підприємств комунальної власності;
- інші надходження, передбачені законодавством.

Джерелами формування спеціального фонду, які не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів, є:

у частині доходів:

- податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів у частині, що зараховується до бюджету міста;
- плата за забруднення навколишнього природного середовища у частині, що зараховується до відповідного бюджету;
- власні надходження бюджетних установ, які утримуються за рахунок коштів відповідного бюджету;
- надходження до цільових фондів, утворених міською радою;
- кошти від відчуження майна спільної власності територіальної громади міста;
- кошти від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення;
- надходження дивідендів, нарахованих на акції (частки, паї) господарських товариств, що є у власності територіальної громади;
- кошти, що передаються з іншої частини місцевого бюджету;
- трансферти з інших бюджетів;
- кошти від повернення позик, які надавались з місцевого бюджету до набрання чинності Бюджетним кодексом;

у частині кредитування:

- повернення кредитів, наданих з міського бюджету молодим сім'ям та самотнім молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла;

у частині фінансування:

- запозичення до бюджету розвитку.

Видатки бюджету міста формуються та спрямовуються на здійснення програм та заходів, передбачених Черкаської міською радою.

Виконання бюджету м. Черкаси за видатками здійснюється в такому порядку:

- затвердження річного та помісячного розпису міського бюджету;
- встановлення бюджетних асигнувань розпорядникам бюджетних коштів;
- затвердження кошторисів розпорядникам бюджетних коштів;
- взяття бюджетних зобов'язань;
- отримання товарів, робіт та послуг;
- здійснення платежів;
- використання товарів, робіт та послуг на виконання бюджетних програм.

Бюджет розвитку є складовою частиною спеціального фонду бюджету міста. Надходження до бюджету розвитку включають:

- кошти від відчуження майна, яке знаходиться у комунальній власності, у тому числі від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення;
- кошти, які передаються з іншої частини місцевого бюджету за рішенням відповідної ради;
- запозичення, здійснені у порядку, визначеному Бюджетним Кодексом та іншими законами України (окрім коштів на покриття касових тимчасових розривів);
- субвенції з інших бюджетів на виконання інвестиційних проектів.
- До витрат бюджету розвитку місцевих бюджетів належать:
- погашення основної суми боргу (окрім коштів на покриття тимчасових касових розривів);
- капітальні вкладення;
- внески органів влади у статутні фонди суб'єктів підприємницької діяльності.

Фінансове управління міської ради та інші органи виконавчої влади здійснюють загальну організацію виконання міського бюджету, координують діяльність учасників бюджетного процесу та тісно співпрацюють з державною податковою інспекцією у м. Черкаси, яка забезпечує надходження всіх податків і зборів до міського бюджету.

Фінансове управління міської ради в процесі виконання міського бюджету здійснює прогнозування та аналіз виконання доходів.

За доходами та видатками запроваджено казначейське обслуговування бюджету м. Черкаси. Відділення Державного казначейства здійснює:

- розрахунково-касове обслуговування розпорядників бюджетних коштів;
- контроль бюджетних повноважень при зарахуванні надходжень, прийнятті зобов'язань та проведенні платежів;
- бухгалтерський облік та складання звітності бюджетних установ м. Черкаси.

Відділення Державного казначейства веде облік всіх надходжень, що належать бюджету, та за поданням органів стягнення, погодженим з відповідними фінансовими органами, здійснює повернення коштів, що були помилково або надмірно зараховані до бюджету міста.

Звіт про виконання бюджету міста за доходами і видатками складає відділення Державного казначейства.

Фінансове управління міста складає звіт виконання плану по штатах і контингентах, аналізує звіт про виконання бюджету за доходами і видатками, готує пояснювальну записку, і разом зі звітністю, яку отримують від відділення Державного казначейства, подають їх до вищого фінансового органу.

Квартальні та річні звіти про виконання бюджетів затверджуються відповідно міською та районними радами за поданням виконавчих органів ради.

4.2. Агрегований бюджет м. Черкаси протягом 2002-2006 рр..

Для повного та всебічного вивчення показників бюджету міста Черкаси, бюджет був представлений у форматі бюджетного балансу в таблиці (Таблиця 4.1). Агрегований бюджет міста Черкаси з розбивкою на загальний та спеціальний фонди наведено у Додатку до рейтингового звіту №1.

Таблиця 4.1 Бюджет м. Черкаси протягом 2002-2006 рр., представлений у форматі бюджетного балансу, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2002 рік	2003 рік	2004 рік	2005 рік	2006 рік
Податкові надходження	102 244,0	118 545,4	110 346,3	141 440,6	187 016,5
Платежі, штрафи та інші операційні надходження	11 400,1	11 922,2	16 156,3	18 035,3	23 353,3
Отримані трансферти без урахування внутрішніх трансфертів	30 363,6	68 177,8	43 571,8	72 175,5	162 620,2
Операційні надходження всього	144 007,7	198 645,4	170 074,4	231 651,4	372 990,0
Поточні видатки	78 263,6	101 141,2	113 324,7	169 068,7	223 376,2
Субсидії та поточні трансферти	62 950,1	65 438,0	55 650,7	55 930,6	134 230,0
Операційні видатки всього	141 213,7	166 579,2	168 975,4	224 999,3	357 606,2
Операційний баланс	2 794,0	32 066,2	1 099,0	6 652,1	15 383,8
Фінансовий дохід	86,5	23,0	9,1	0,2	309,1
Виплата доходу за зобов'язаннями, обслуговування боргу	39,0	0,0	0,0	0,0	646,6
Фінансовий баланс	47,5	23,0	9,1	0,2	-337,5
Поточний баланс	2 841,5	32 089,2	1 108,1	6 652,3	15 046,3
Капітальні надходження	1 813,8	1 993,8	5 959,9	4 616,9	8 991,2
Субсидії та трансферти на здійснення капітальних видатків	2 170,5	7 133,3	6 389,5	556,4	1 427,8
Капітальні надходження всього	3 984,3	9 127,1	12 349,4	5 173,3	10 419,0
Капітальні видатки	6 358,9	14 777,7	15 970,6	6 225,8	12 102,6
Капітальні трансферти без трансфертів до бюджету розвитку	0,0	4 697,1	6 661,4	7 704,5	7 508,3
Капітальні трансферти до бюджету розвитку	0,0	4 422,8	6 389,5	556,4	1 427,9
Капітальні видатки всього	6 358,9	23 897,6	29 021,5	14 486,7	21 038,8
Капітальний баланс	-2 374,6	-14 770,5	-16 672,1	-9 313,4	-10 619,8
Баланс після капітальних видатків	466,9	17 318,7	-15 564,0	-2 661,1	4 426,5
Надання пільгових кредитів громадянам з урахуванням повернення	0,0	686,2	359,0	519,3	1 679,9
Профіцит/дефіцит	466,9	16 632,5	-15 923,0	-3 180,4	2 746,6
Фінансування	-466,9	-16 632,5	15 923,0	3 180,4	-2 746,6
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Фінансове управління Черкаської міської ради

Виходячи з даних, наведених вище, у 2006 році, як і протягом попередніх бюджетних періодів, місто зберігає позитивний операційний баланс бюджету. Необхідно відзначити, що сальдо операційного балансу бюджету міста Черкаси протягом 2002-2006 рр. не має сталої тенденції до збільшення. А саме, у 2004 році спостерігається значне зменшення показника профіциту операційного балансу, порівняно із попереднім бюджетним періодом. Крім того, аналіз агрегованого бюджету із розбивкою за загальним та спеціальним фондами відображає, що сальдо операційного балансу у 2004 році за загальним фондом набуло від'ємного значення (-1 794,6 тис. гривень), тоді як сальдо операційного балансу спеціального фонду бюджету було позитивним (2 893,6 тис. гривень).

Зазначені коливання обумовлені зменшенням обсягу податкових надходжень до бюджету міста після набрання чинності Законом України «Про податок з доходів фізичних осіб», та, відповідно, зменшенням у 2004 році фактичного обсягу доходів бюджету міста, які враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів за одночасного збільшенням операційних витрат, передусім, через значні темпи

зростання заробітної плати працівників бюджетної сфери. Слід зауважити, що, незважаючи на перевищення обсягу операційних видатків загального фонду бюджету м. Черкаси над відповідними операційними доходами, у 2004 році, як в попередніх бюджетних періодах, місто подовжує сплачувати вилучення до Державного бюджету. Це призводить до необхідності покриття дефіциту бюджету міста у 2004 році за рахунок надпланових залишків бюджетних коштів, обсяг яких протягом зазначеного періоду скоротився з 16 943,5 тис. гривень станом на 01.01.2004 р. до 882,2 тис. гривень станом на 01.01.2005 р. Дотація вирівнювання з Державного бюджету до бюджету м. Черкаси почала надходити вже у 2006 році, коли за розрахунками Міністерства фінансів України прогнозний обсяг доходів бюджету міста, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, був недостатнім для фінансування відповідних витрат.

У 2002-2005 роках бюджет міста має позитивний фінансовий баланс бюджету. При цьому, у 2002-2003 роках позитивне сальдо фінансового балансу бюджету було забезпечено надходженнями відсотків банків за користування тимчасово вільними бюджетними коштами на рахунках місцевого бюджету, що були відкриті в установах банків, та незначного обсягу прямих боргових зобов'язань (короткотермінових позичок на покриття тимчасових касових розривів, залучених в установах банків), що потребують видатків на їх обслуговування. У 2004-2005 роках відбулося скорочення обсягу фінансового доходу після переходу на казначейське обслуговування місцевих бюджетів, проте фінансовий баланс міста залишається позитивним через відсутність прямого боргу міста.

Слід зауважити, що місту вдалося скоротити показник негативного сальдо фінансового балансу у 2006 році, яке зумовлене виплатами відсоткових платежів за випуском облігацій внутрішньої місцевої позики м. Черкаси обсягом 5,0 млн. гривень. А саме, протягом 2006 року з метою зменшення навантаження на бюджет Черкаська міська рада здійснює активні операції з тимчасово-вільними залишками спеціального фонду бюджету міста шляхом їх розміщення на депозит у банківській установі, що дозволило на 47,8% покрити видатки на обслуговування прямого боргу.

Профіцит поточного балансу бюджету протягом 2002-2003 рр. спрямовувався на покриття дефіциту капітального балансу. У 2002-2003 роках загалом бюджет міста було виконано з профіцитом, що забезпечувалось, передусім значними темпами зростання операційних надходжень. У 2004-2005 роках внаслідок погіршення динаміки податкових надходжень до бюджету міста бюджет міста виконано з дефіцитом. Дефіцит в частині спеціального фонду у 2005 році було покрито за рахунок запозичення до бюджету міста, яке було здійснено шляхом випуску облігацій внутрішньої місцевої позики на загальну суму 5,0 млн. гривень.

Джерела фінансування бюджету міста Черкаси наведено в таблиці (Таблиця 4.2). Фінансування бюджету м. Черкаси у 2005-2006 роках з розбивкою на загальний та спеціальний фонди наведено в Додатку до рейтингового звіту №2.

Таблиця 4.2 Фінансування бюджету м. Черкаси у 2002-2006 роках, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2002 рік	2003 рік	2004 рік	2005 рік	2006 рік
<i>Профіцит/дефіцит</i>	466,9	16 632,5	-15 923,0	-3 180,4	2 746,6
Фінансування	-466,9	-16 632,5	15 923,0	3 180,4	-2 746,6
Зміна залишків	-516,9	-16 632,1	15 923,0	-1 819,6	-2 746,6
залишок на початок року	1 056,6	1 573,6	18 205,7	2 282,7	4 102,3
залишок на кінець року	1 573,5	18 205,7	2 282,7	4 102,3	6 848,9
Зміни обсягів депозитів та цінних паперів, що використовуються для управління ліквідністю	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Повернення коштів з депозитів або пред'явлення цінних паперів	0,0	0,0	0,0	0,0	7 159,2
Розміщення коштів на депозитах або придбання цінних паперів	0,0	0,0	0,0	0,0	7 159,2
Фінансування за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Одержано	0,0	0,0	13 700,0	81 303,0	69 200,1
Повернено	0,0	0,0	13 700,0	81 303,0	69 200,1
Фінансування за рахунок інших банків	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Одержано позик	2 000,0	9 080,0	0,0	0,0	0,0
Повернено позик	2 000,0	9 080,0	0,0	0,0	0,0
Фінансування за борговими операціями	0,0	0,0	0,0	5 000,0	0,0
Запозичення	0,0	0,0	0,0	5 000,0	0,0
Погашення	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
інші розрахунки	50,0	-0,4	0,0	0,0	0,0
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Фінансове управління Черкаської міської ради

Наведені дані свідчать, що протягом 2002-2006 рр. місто щорічно залучало короткотермінові позички на покриття тимчасових розривів для своєчасного забезпечення фінансовими ресурсами поточних видатків загального фонду міського бюджету, переважно з метою виплати заробітної плати працівникам бюджетних установ у літній період. При цьому, якщо у 2002-2003 роках кошти залучалися у комерційних банках на умовах платності, то касові розриви у 2004-2005 рр. повністю покривалися за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку без нарахування відсотків за користування позичками.

Слід зауважити, що протягом 2005-2006 рр. відбувається зростання обсягу надпланових залишків на рахунках бюджету міста, частину з яких було розміщено на депозит у банківській установі. Станом на 01.01.2007 р. обсяг залишків на бюджетних рахунках м. Черкаси становив 6,8 млн. гривень, у тому числі 3,0 млн. гривень – залишки на рахунках загального фонду бюджету міста.

4.3. Виконання доходної частини бюджету м. Черкаси протягом 2002-2006 рр.

Доходи бюджету м. Черкаси формуються за рахунок податкових надходжень, неподаткових надходжень, доходів від операцій з капіталом, цільових фондів та

трансфертів. Доходну частину бюджету м. Черкаси за 2002-2006 роки наведено у таблиці (Таблиця 4.3).

Таблиця 4.3 Виконання доходної частини бюджету м. Черкаси у 2002-2006 роках за основними видами надходжень, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2002 рік	2003 рік	2004 рік	2005 рік	2006 рік
Податкові надходження	102 244,0	118 545,4	110 346,3	141 440,6	187 016,5
<i>питома вага податкових надходжень в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	69,0	58,3	62,7	59,9	48,9
Податок з доходів фізичних осіб	68 138,1	81 917,4	73 765,2	95 496,9	132 346,3
Податок на прибуток комунальних підприємств	4 659,5	3 238,9	-164,0	354,6	576,1
Податки на власність	2 010,9	2 738,1	2 644,7	3 856,6	5 773,6
Плата за землю	11 821,2	13 340,9	13 793,8	15 676,4	18 732,2
Податок на промисел	86,9	117,0	114,6	116,3	117,5
Плата за державну реєстрацію	94,1	199,6	196,3	213,2	243,0
Плата за торговий патент на деякі види підприємницької діяльності	3 479,4	4 006,9	5 493,6	7 011,3	9 703,6
Місцеві податки та збори	4 202,2	4 295,6	3 954,5	4 261,7	4 557,1
Єдиний податок	6 710,9	8 636,7	10 472,2	14 120,7	14 511,2
Неподаткові надходження	11 149,2	11 360,1	15 429,5	17 251,4	22 939,2
<i>питома вага неподаткових надходжень в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	7,5	5,6	8,8	7,3	6,0
Доходи від власності та підприємницької діяльності	178,2	173,6	676,1	323,7	963,6
Плата за оренду майнових комплексів, що є у комунальній власності	996,4	942,0	1 365,7	1 847,3	3 401,4
Державне мито	1 497,4	1 239,9	1 301,7	823,4	1 111,9
Надходження штрафів та фінансових санкцій	365,1	270,7	266,6	357,6	84,3
Інші неподаткові надходження	166,9	219,2	141,7	555,6	1 829,4
Власні надходження бюджетних установ та організацій	7 945,2	8 511,6	11 677,7	13 343,8	15 548,6
Доходи від операцій з капіталом	1 813,8	1 993,8	5 959,9	4 616,9	8 991,2
<i>питома вага операцій з капіталом в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	1,2	1,0	3,4	2,0	2,4
Кошти від продажу основного капіталу	1 758,6	501,4	1 769,8	3 685,3	5 473,8
Кошти від продажу землі і нематеріальних активів	55,2	1 492,4	4 190,1	931,6	3 517,4
Цільові фонди	337,4	585,1	735,9	784,1	723,2
<i>питома вага цільових фондів в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	0,2	0,3	0,4	0,3	0,2
Збір за забруднення навколишнього середовища	282,1	350,9	532,2	513,8	573,9
Цільовий фонд	55,3	234,2	203,7	270,3	149,3
Разом доходів	115 544,4	132 484,4	132 471,6	164 093,0	219 670,1
Трансферти	32 534,1	70 888,3	43 571,8	72 175,5	162 620,2
у т. ч. дотація вирівнювання, що одержується з Державного бюджету	0,0	0,0	0,0	0,0	20 612,9
<i>питома вага трансфертів в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	22,0	34,9	24,8	30,5	42,5
Разом	148 078,5	203 372,7	176 043,4	236 268,5	382 290,3
Кошти, одержані із загального фонду до бюджету розвитку (спеціальний фонд)	0,0	4 422,8	6 389,5	556,4	1 427,8
Усього	148 078,5	207 795,5	182 432,9	236 824,9	383 718,1

Джерело: Фінансове управління Черкаської міської ради

Протягом 2002-2006 рр. обсяг доходної частини бюджету міста (без урахування трансфертів та коштів, що передаються із загального фонду до спеціального) не

характеризується сталим зростанням. А саме, у 2004 році відбулося незначне зменшення обсягу доходної частини бюджету, проти показника 2003 року, внаслідок зменшення обсягу податкових надходжень, що зумовлене змінами у ставках оподаткування податком з доходів фізичних осіб після набрання чинності Законом України «Про податок з доходів фізичних осіб». Надходження податку з доходів фізичних осіб у 2004 році скоротилися на 10,0%, проти надходжень у 2003 році.

Податкові надходження є одним з основних джерел формування доходної бази бюджету м. Черкаси, незважаючи на те, що протягом 2005-2006 рр. їх питома вага в доходах бюджету поступово зменшується (з 62,7% у 2004 році до 48,9% у 2006 році), за одночасного зростання обсягів трансфертів до бюджету міста.

Питома вага неподаткових надходжень, основними джерелами формування яких є власні надходження бюджетних установ та організацій, адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційного та побічного продажу, доходи від власності та підприємницької діяльності, інші неподаткові надходження, у загальному обсязі доходів бюджету складає від 5,6% до 7,5% загального обсягу доходної частини бюджету міста та не має сталої тенденції до зменшення.

Зростання питомої ваги надходжень від операцій з капіталом у 2004-2006 роках, порівняно із 2002-2003 роками, забезпечується зростанням надходжень до бюджету міста коштів від приватизації майна та продажу землі. Слід відзначити зменшення обсягів продажу земельних ділянок у 2005 році у 4,5 рази. При цьому, у зазначеному бюджетному періоді були задіяні інші джерела наповнення бюджету розвитку міста шляхом залучення коштів від розміщення облігацій внутрішньої місцевої позики обсягом 5,0 млн. гривень.

Збільшення обсягу надходжень трансфертів та, відповідно, питомої ваги зазначеного джерела доходної частини бюджету міста протягом 2005-2006 рр. забезпечується збільшенням обсягів надходжень соціально-спрямованих трансфертів та трансфертів на погашення заборгованості у житлово-комунальній сфері, а також надходженням у 2006 році дотації вирівнювання з Державного бюджету, яку місто у 2002-2005 роках не отримувало.

Загалом, у 2006 році до загального та спеціального фондів бюджету міста надійшло трансфертів (без урахування коштів, що передаються в бюджети нижчих рівнів) на загальну суму 162 620,2 тис. гривень, в тому числі:

- 20 612,9 тис. гривень – дотація вирівнювання з Державного бюджету;
- 7 217,3 тис. гривень – додаткові дотації з Державного бюджету;
- 3 132,7 тис. гривень – субвенція з Державного бюджету на придбання житла військовослужбовцям;
- 5 640,2 тис. гривень – субвенція з Державного бюджету на заходи щодо погашення заборгованості громадян за житлово-комунальні послуги та

енергоносії в рахунок часткової компенсації втрат від знецінення грошових заощаджень;

- 1 227,9 тис. гривень – субвенція з Державного бюджету на соціально-економічний розвиток регіонів;
- 3 500,4 тис. гривень – субвенція з Державного бюджету на здійснення виплат, визначених Законом України «Про реструктуризацію заборгованості з виплат, передбачених статтею 57 Закону України «Про освіту» педагогічним, науково-педагогічним та іншим категоріям працівників навчальних закладів»
- 85,5 тис. гривень – субвенція з Державного бюджету на здійснення заходів по передачі житлового фонду та об'єктів соціально-культурної сфери Міністерства оборони України у комунальну власність;
- 247,1 тис. гривень – субвенція з Державного бюджету на проведення виборів;
- 395,0 тис. гривень – субвенція з Державного бюджету на придбання вагонів для комунального електротранспорту;
- 67 989,0 тис. гривень – субвенція з Державного бюджету на погашення заборгованості минулих років з різниці в тарифах на житлово-комунальні послуги;
- 51 067,4 тис. гривень – субвенції з Державного бюджету, спрямовані на надання пільг та здійснення інших заходів із соціального захисту населення;
- 743,1 тис. гривень – інші субвенції;
- 761,7 тис. гривень – інші дотації.

Аналіз виконання доходів загального фонду бюджету м. Черкаси протягом 2005-2006 рр. наведено у наступній таблиці:

Таблиця 4.4 Виконання доходної частини загального фонду бюджету м. Черкаси у 2005-2006 рр., тис. грн.

Найменування показника	Затверджено на 2005 р. з урахуванням змін	Виконано за 2005 р.	% вик. у 2005 р. річного плану з урахуванням змін	Затверджено на 2006 р. з урахуванням змін	Темп росту показників уточненого плану 2006 р. до виконання 2005 р.	Виконано за 2006р.	% вик. річного плану на 2006 р. з урахуванням змін
Податок з доходів фізичних осіб	98 736,0	95 496,9	96,7	131 778,1	138,0	132 346,3	100,4
Плата за держ. реєстрацію	200,0	213,2	106,6	230,0	107,9	243,0	105,7
Плата за торговий патент	7 000,0	6 837,8	97,7	9 619,1	140,7	9 542,9	99,2
Єдиний податок	16 140,0	14 120,7	87,5	14 065,8	99,6	14 511,2	103,2
Державне мито	900,0	823,4	91,5	1 073,5	130,4	1 111,9	103,6
Адміністративні штрафи	324,0	357,6	110,4	106,0	29,6	84,3	79,5
Усього закріплені доходи	123 300,0	117 849,6	95,6	156 872,5	133,1	157 839,6	100,6
Податок на прибуток підприємств комунальної власності	2 500,0	354,6	14,2	1 000,0	282,0	576,1	57,6
Плата за землю	16 640,0	15 676,4	94,2	18 310,2	116,8	18 732,2	102,3
Податок на промисел	115,0	116,3	101,1	115,0	98,9	117,5	102,2
Місцеві податки й збори	4 678,8	4 261,7	91,1	4 513,5	105,9	4 557,1	101,0
Плата за оренду цілісних майнових комплексів	3 243,0	1 847,3	57,0	3 310,0	179,2	3 401,4	102,8
Інші надходження загального фонду	1 836,0	1 159,1	63,1	2 506,1	216,2	2 680,5	107,0
Усього власні доходи	29 012,8	23 415,4	80,7	29 754,8	127,1	30 064,8	101,0
Разом загальний фонд	152 312,8	141 265,0	92,7	186 627,3	132,1	187 904,4	100,7
Трансферти	53 549,5	60 884,5	113,7	89 714,8	147,4	88 991,0	99,2
Усього загальний фонд	205 862,3	202 149,5	98,2	276 342,1	136,7	276 895,4	100,2

Джерело: Фінансове управління Черкаської міської ради

План на 2006 рік за доходами загального фонду без урахування трансфертів протягом 2006 року було виконано на 100,7%, у тому числі за доходами, що враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів, на 100,6%, за власними доходами – на 101,0%.

У 2006 році, порівняно з попереднім бюджетним періодом, приріст надходжень до загального фонду бюджету міста склав 37,0% та був забезпечений зростанням на 33,9% обсягів надходжень закріплених доходів до бюджету міста, власних доходів – на 28,4% та трансфертів – на 46,2%.

Високий рівень виконання у 2006 році річного плану за закріпленими доходами, у тому числі перевиконання прогнозних показників, які були доведені Міністерством

фінансів України, зумовлено, передусім, виконанням у повному обсязі плану за основним джерелом надходжень до загального фонду бюджету міста – податку з доходів фізичних осіб, питома вага якого у загальному обсязі доходної частини загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів становить понад 70,0% в аналізованому періоді. Фактичне зростання показників надходжень податку з доходів фізичних осіб у 2006 році, проти фактичного виконання 2005 року, становило 138,6% та було забезпечене високими темпами зростання середньомісячної заробітної плати та зарахуванням з 01.01.2006 р. до бюджету міста податку з доходів фізичних осіб-військовослужбовців та осіб рядового та начальницького складу органів внутрішніх справ, органів і установ виконання покарань, податкової міліції, який в попередні періоди був джерелом доходів Державного бюджету.

Слід зазначити, що станом на 01.01.2007 р. обсяг податкового боргу за податком з доходів фізичних осіб дорівнював 754,6 тис. гривень та збільшився, протягом 2006 року у 2,3 рази.

Подальший розвиток малого бізнесу у м. Черкаси, сприяє зростанню обсягів надходжень єдиного податку для суб'єктів малого підприємництва, річний план за надходженням якого у 2006 році перевиконано на 3,2%. У 2006 році суб'єктами малого бізнесу, чисельність яких збільшилась на 5,4%, були забезпеченні надходження до бюджету міста в обсязі 39,7 млн. гривень (34,6 млн. гривень у 2005 році), що становить 20,2% доходної частини загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів

Значне зростання надходжень за платою за торговий патент у 2006 році, порівняно із попереднім бюджетним періодом, було забезпечено, передусім, відкриттям нових підприємств у сфері грального бізнесу та роздрібної торгівлі та збільшенням обсягів надання патентів на здійснення цих видів діяльності. На сьогодні вартість торгових патентів, розміри якої встановлюються міськими радами, визначено на максимальному рівні, дозволеному чинним законодавством, крім вартості патентів на торгівлю дитячими товарами та на громадське харчування.

На високий рівень виконання річного плану за надходженнями власних доходів до бюджету міста вплинуло перевиконання річного плану за надходженням плати за землю, що займає найбільшу питому вагу в обсязі закріплених доходів протягом аналізованого періоду. Виконання плану за вказаним джерелом доходної частини бюджету у 2006 році становило 102,3% від запланованого річного показника. Зростання обсягу надходжень за платою за землю, проти відповідного показника у 2005 році, зумовлене збільшенням ставок за орендною платою, зокрема, шляхом перерахунку у відповідності до офіційних індексів (індекс у 2006 році становив 1,035). Крім того, у 2006 році Черкаська міська рада зобов'язала землекористувачів, що порушують правила користування землею, не маючи відповідних документів, відшкодувати збитки місцевому бюджету у розмірі орендної плати, що забезпечило додаткові надходження до бюджету міста в обсязі 643,6 тис. гривень.

Слід зауважити, що на плату за землю припадає основна сума податкового боргу за платежами до бюджету, а саме 3,0 млн. гривень з 4,9 млн. гривень загальної суми заборгованості станом на 01.01.2007 р. Основна сума заборгованості зі сплати

податку на землю припадає на ДП «Черкаський консервний комбінат» (1,3 млн. гривень), стосовно якого порушено справу про банкрутство, та КП «Аеропорт Черкаси» (0,8 млн. гривень), який на сьогодні діяльності не здійснює. У 2006 році місцевим бюджетом було надано пільги КП «Аеропорт Черкаси» зі сплати земельного податку на загальну суму 45,5 тис. гривень.

Значний обсяг простроченої кредиторської заборгованості комунальних підприємств, що утворився, у тому числі, через не повну оплату населенням спожитих житлово-комунальних послуг, не відповідність тарифів на послуги, що надаються комунальними підприємствами, собівартості їх надання, зумовили низький рівень виконання річного плану за надходженнями податку на прибуток підприємств комунальної власності. А саме, з метою покращення фінансового стану підприємств комунальної власності, що забезпечують життєдіяльність міста, та фінансової підтримки інших соціально-важливих установ, місцевим бюджетом у 2006 році було надано пільги КП «Черкаситеплокомуненерго» зі сплати податку на прибуток підприємств комунальної власності на загальну суму 11 223,7 тис. гривень, що суттєво вплинуло на виконання планових річних показників за цим джерелом надходжень до бюджету м. Черкаси. Крім того, КП «Черкаситеплокомуненерго» було звільнено від сплати частини прибутку, що вилучається до місцевого бюджету, на суму 4 110,3 тис. гривень

Надходження місцевих податків та зборів до бюджету міста протягом аналізованого періоду забезпечується, головним чином, за рахунок ринкового збору (2,5 млн. гривень у 2006 році) та комунального податку (1,4 млн. гривень).

Необхідно відзначити якість управління коштами місцевого бюджету, що відображується в розширенні джерел доходів загального фонду бюджету міста шляхом розміщення тимчасово-вільних бюджетних коштів спеціального фонду, в тому числі тих, що надійшли від власників транспортних засобів та використання яких (передусім на ремонт доріг) носить сезонний характер, на депозит в установі банку внаслідок чого у 2006 році додатково було отримано 308,2 тис. гривень.

Збільшення у 2006 році, проти попереднього бюджетного періоду, надходжень до загального фонду трансфертів з Державного бюджету забезпечено тим, що у 2006 році до бюджету м. Черкаси вперше було перераховано дотацію вирівнювання на покриття різниці між розрахунковим обсягом делегованих доходів та обсягом відповідних видатків загального фонду бюджету міста.

Фактичний обсяг доходів спеціального фонду (без урахування трансфертів та коштів, що передаються із загального фонду бюджету) у 2006 році становив 115,7% річних призначень (Таблиця 4.5).

Таблиця 4.5 Виконання доходної частини спеціального фонду бюджету м. Черкаси у 2005-2006 рр., тис. грн.

Найменування показника	Затверджено на 2005 р. з урахуванням змін	Виконано за 2005 р.	% вик. у 2005 р. річного плану з урахуванням змін	Затверджено на 2006 р. з урахуванням змін	Темп росту показників уточненого плану 2006 р. до виконання 2005 р.	Виконано за 2006р.	% вик. річного плану на 2006 р. з урахуванням змін
Доходи бюджету розвитку, у тому числі:	5 704,1	4 616,9	80,9	8 664,7	187,7	8 991,2	103,8
- надходження коштів від приватизації майна	3 204,1	3 685,3	115,0	4 447,6	120,7	5 473,8	123,1
- надходження коштів від продажу землі	2 500,0	931,6	37,3	4 217,1	452,7	3 517,4	83,4
Податок на власність	2 640,0	3 856,6	146,1	5 602,0	145,3	5 773,6	103,1
Збір за забруднення навколишнього природного середовища	508,7	513,8	101,0	323,7	63,0	573,9	177,3
Плата за торговий патент	130,0	173,5	133,5	200,0	115,3	160,7	80,4
Надходження коштів від відшкодування втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва	50,0	27,1	54,2	9,5	35,1	541,4	5 698,9
Власні надходження бюджетних організацій	11 672,3	13 343,8	114,3	11 741,7	88,0	15 548,6	132,4
Цільові фонди	630,0	270,3	42,9	891,0	329,6	149,3	16,8
Інші надходження спеціального фонду	17,0	26,0	152,9	30,0	115,4	27,0	90,0
Разом спеціальний фонд	21 352,1	22 828,0	106,9	27 462,6	120,3	31 765,7	115,7
Кошти одержані із загального фонду бюджету до бюджету розвитку	0,0	556,4	-	1 427,8	256,6	1 427,8	100,0
Усього спеціальний фонд	21 352,1	23 384,4	109,5	28 890,4	123,5	33 193,5	114,9
Трансферти	0,0	11 291,0	-	74 042,7	655,8	73 629,2	99,4
Усього спеціальний фонд (з коштами із загального фонду до фонду розвитку)	21 352,1	34 675,4	162,4	102 933,1	296,8	106 822,7	103,8

Джерело: Фінансове управління Черкаської міської ради

Власні надходження бюджетних установ та організацій є основним джерелом доходів спеціального фонду, а саме питома вага зазначених доходів у загальній сумі надходжень спеціального фонду становить понад 50,0%. Зростання обсягу власних надходжень бюджетних установ та перевиконання на 32,4% річного плану пов'язано зі збільшенням вартості послуг, розширення їх видів та надходженням грантів та дарунків, надходження яких, як правило, не плануються.

Близько третини доходів спеціального фонду бюджету міста (без урахування трансфертів та коштів, що передаються із загального фонду) у 2006 році складають доходи до бюджету розвитку, в тому числі надходження від продажу землі та надходження від приватизації майна. Виконання планових показників надходжень до бюджету розвитку у 2006 році становило 103,8%. При цьому, у 2006 році спостерігається невиконання планових річних показників за надходженням коштів

від продажу землі, внаслідок того, що у II півріччі 2006 року через зміни у складі виконавчого комітету було призупинено прийняття рішень міською радою щодо вирішення земельних питань.

Внаслідок надходження до спеціального фонду бюджету міста субвенції з Державного бюджету в сумі 67 989,0 тис. гривень на проведення заходів щодо погашення заборгованості громадян за житлово-комунальні послуги та енергоносії в рахунок часткової компенсації втрат від знецінення грошових заощаджень та субвенції на погашення заборгованості минулих років з різниці в тарифах на житлово-комунальні послуги в сумі 5 640,2 тис. гривень, у 2006 році, порівняно з попереднім бюджетним періодом, обсяг трансфертів до бюджету розвитку з бюджетів інших рівнів зріс більше ніж у 6,5 разів.

Не виконання у повному обсязі річного плану за надходженням трансфертів до спеціального фонду бюджету міста у 2006 році зумовлено тим, що в аналізованому періоді до спеціального фонду бюджету міста не надійшли кошти субвенції з Державного бюджету в обсязі 400,0 тис. гривень на придбання вагонів для муніципального електротранспорту.

Протягом 2002-2006 рр. обсяг доходної частини бюджету міста (без урахування трансфертів та коштів, що передаються із загального фонду до спеціального) не характеризується сталим зростанням, що зумовлено зменшення обсягу доходної частини бюджету у 2004 році, внаслідок зменшення після набуття чинності Закону України «Про податок з доходів фізичних осіб» обсягу податкових надходжень, які є основним джерелом формування доходної бази.

Податкові надходження є одним з основних джерел формування доходної бази бюджету м. Черкаси, незважаючи на те, що протягом 2005-2006 рр. їх питома вага в доходах бюджету поступово зменшується (з 62,7% у 2004 році до 48,9% у 2006 році), за одночасного зростання обсягів трансфертів до бюджету міста. Збільшення обсягу надходжень трансфертів та, відповідно, питомої ваги зазначеного джерела доходної частини бюджету міста протягом 2005-2006 рр. забезпечується збільшенням обсягів надходжень соціально-спрямованих трансфертів та трансфертів на погашення заборгованості у житлово-комунальній сфері, а також надходженням у 2006 році дотації вирівнювання з Державного бюджету, яку місто у 2002-2005 роках не отримувало.

Планові показники за доходами загального фонду без урахування трансфертів протягом 2006 року було виконано на 100,7%, у тому числі за доходами, що враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів, на 100,6%, за власними доходами – на 101,0%. Високий рівень виконання у 2006 році річного плану за закріпленими доходами, у тому числі перевиконання прогнозних показників, які були доведені Міністерством фінансів України, зумовлено, передусім, виконанням у повному обсязі плану за основним джерелом надходжень до загального фонду бюджету міста – податку з доходів фізичних осіб, питома вага якого у загальному обсязі доходної частини загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів становить понад 70,0% в аналізованому періоді.

Фактичний обсяг доходів спеціального фонду (без урахування трансфертів та коштів, що передаються із загального фонду бюджету) у 2006 році становив 115,7% річних призначень, що забезпечується високим рівнем виконання річного плану за власними надходженнями бюджетних установ, питома вага яких у загальній сумі надходжень спеціального фонду становить понад 50,0%.

4.4. Виконання видаткової частини бюджету м. Черкаси протягом 2002-2006 рр.

Видатки бюджету міста формуються та спрямовуються на здійснення програм та заходів, передбачених Черкаської міською радою. Основні видаткові статті протягом 2002-2006 рр. представлено у наступній таблиці:

Таблиця 4.6 Показники виконання видаткової частини бюджету міста Черкаси у 2002-2006 рр.

Показники	2002 рік	2003 рік	2004 рік	2005 рік	2006 рік
Основні видаткові статті	122 247,6	165 384,0	178 569,1	237 782,4	374 740,6
Державне управління	5 474,3	7 027,3	8 578,6	12 184,4	20 418,4
Освіта	37 929,2	50 157,7	56 648,4	82 425,7	102 969,7
Охорона здоров'я	28 083,7	37 838,3	41 638,4	56 100,0	68 824,3
Соціальний захист і соціальна допомога	26 935,1	30 813,4	31 488,2	33 044,5	49 196,1
Житлово-комунальне господарство	9 496,1	16 736,1	10 087,1	20 806,7	88 740,8
Культура і мистецтво	2 799,0	4 480,4	5 335,4	7 524,2	10 731,9
Засоби масової інформації	86,8	181,3	179,8	199,6	420,4
Фізична культура і спорт	1 318,3	1 768,9	2 167,7	3 002,1	3 897,5
Будівництво	3 731,2	5 926,3	11 393,4	3 409,8	8 221,6
С/г, лісове господарство, рибальство і мисливство	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Транспорт	6 090,0	6 142,0	7 004,8	10 601,7	15 461,9
Інші послуги, пов'язані з економічною діяльністю	0,0	3 743,8	3 055,0	7 752,2	4 529,3
Охорона навколишнього природного середовища та ядерна безпека	0,0	0,0	69,0	0,0	10,0
Попередження та ліквідація надзвичайних ситуацій та наслідків стихійного лиха	0,0	98,6	0,0	65,0	58,2
Обслуговування боргу	39,0	0,0	0,0	0,0	646,6
Цільові фонди	264,9	469,9	923,3	666,5	613,9
Видатки, не віднесені до основних груп	564,1	2 026,7	2 066,9	1 147,2	3 003,1
Разом видатків	122 811,7	167 410,7	180 636,0	238 929,6	377 743,7
Кошти, що передаються до бюджетів інших рівнів	24 800,0	19 329,5	10 945,4	0,0	120,0
Кредитування (надання пільгового довгострокового кредиту громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла	0,0	0,0	359,0	519,3	1 790,2
Повернення кредитів, наданих для кредитування громадян на будівництво (реконструкцію) та придбання житла	0,0	0,0	0,0	0,0	-110,3
Всього видатків (за вирахуванням коштів, що передаються з одної частини бюджету в іншу)	147 611,7	186 740,2	191 940,4	239 448,9	379 543,6
Кошти, що передаються із загального бюджету до фонду розвитку	0,0	4 422,8	6 389,5	556,4	1 427,9
Всього видатків	147 611,7	191 163,0	198 329,9	240 005,3	380 971,5

Джерело: Фінансове управління Черкаської міської ради

Обсяг виконання видаткової частини бюджету міста протягом 2002-2006 рр. постійно зростає. Темпи зростання видаткової частини бюджету без урахування трансфертів та коштів, що передаються із загального фонду до спеціального, порівняно з попереднім бюджетним періодом, становили у 2003 році 136,3%, у 2004 році – 107,9%, у 2005 році – 132,3%, у 2006 році – 158,1%. Слід зазначити, що найнижчий показник росту видаткової частини бюджету міста припадає на 2004 рік, який характеризується низькими темпами зростання обсягу доходної частини бюджету міста внаслідок зменшення обсягів податкових надходжень.

Складовою частиною витрат бюджету міста протягом 2002-2004 рр. були кошти, що передаються до Державного бюджету. А саме, місто щорічно перераховувало вилучення до Державного бюджету в обсязі перевищення прогнозного обсягу доходів над розрахунковим обсягом видатків місцевого бюджету, яке розраховується Міністерством фінансів України. Починаючи з 2005 року внаслідок

випереджаючого зростання доходної частини загального фонду місцевого бюджету над видатковою, місто не перераховує кошти до Державного бюджету, а з 2006 року – почало отримувати дотацію вирівнювання з Державного бюджету на покриття різниці між розрахунковим обсягом делегованих доходів та обсягом відповідних видатків загального фонду бюджету міста.

Потягом 2006 року обсяг видаткової частини бюджету міста (без урахуванням трансфертів та коштів, що передаються із загального фонду до спеціального) було збільшено на 58,1%, проти попереднього бюджетного періоду, та спостерігається значний ріст видатків майже за усіма основними галузями. Слід зазначити, що збільшення видатків за галузями бюджетної сфери обумовлено зростанням оплати праці працівників бюджетних установ та, відповідно, великою питомою вагою видатків на оплату праці та нарахувань на неї у структурі видатків зазначених галузей.

Структуру поточних та капітальних видатків бюджету міста наведено у наступній таблиці:

Таблиця 4.7 Виконання видаткової частини бюджету м. Черкаси у 2002-2006 рр. за економічною класифікацією, тис. грн.

Показник	2002 рік	2003 рік	2004 рік	2005 рік	2006 рік
Поточні видатки	141 052,7	166 579,2	168 975,4	224 999,3	358 252,8
<i>Питома вага поточних видатків в загальному обсязі витрат</i>	95,6	89,2	88,0	94,0	94,0
<i>Питома вага захищених статей видатків в обсязі витрат загального фонду бюджету</i>	86,5	76,2	83,3	87,5	85,5
Оплата праці працівників бюджетних установ	40 680,8	50 708,5	60 174,6	91 218,6	118 130,9
Нарахування на заробітну плату	14 420,7	17 681,4	22 108,6	33 378,6	41 679,5
<i>Питома вага видатків на оплату праці та нарахування на неї в загальному обсязі витрат</i>	37,3	36,6	42,9	52,0	41,9
Придбання предметів постачання і матеріалів, оплата послуг та інші видатки	11 621,9	15 276,2	17 870,3	27 103,0	37 294,6
Видатки на відрядження	162,6	229,0	191,1	233,2	295,5
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	8 210,8	11 499,4	9 924,6	15 555,7	22 193,9
Дослідження і розробки, державні програми	2 966,8	5 746,7	3 055,5	1 579,6	3 781,8
Виплата процентів, доходу за зобов'язаннями	39,0	0,0	0,0	0,0	646,6
Субсидії і поточні трансферти	62 950,1	65 438,0	55 650,7	55 930,6	134 230,0
<i>Питома вага субсидій і поточних трансфертів в загальному обсязі витрат</i>	42,6	35,0	29,0	23,4	35,2
Капітальні видатки	6 358,9	19 474,8	22 632,0	13 930,3	21 038,8
<i>Питома вага капітальних видатків в загальному обсязі витрат</i>	4,3	10,4	11,8	5,8	5,5
Придбання основного капіталу	6 358,9	14 765,5	15 966,5	6 223,0	12 092,8
Придбання землі і нематеріальних активів	0,0	12,2	4,1	2,8	9,8
Капітальні трансферти, з них	0,0	4 697,1	6 661,4	7 704,5	8 936,2
капітальні трансферти до бюджету розвитку	0,0	4 422,8	6 389,5	556,4	1 427,9
Нерозподілені видатки	200,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Кредитування з вирахуванням погашень	0,0	686,2	359,0	519,3	1 679,9
Разом	147 611,6	186 740,2	191 966,4	239 448,9	380 971,5

Джерело: Фінансове управління Черкаської міської ради

Необхідно зазначити, що на відміну від структури видаткової частини бюджету міста у 2003-2004 років, для якої було характерне збільшення питомої ваги капітальних видатків, на покриття яких у 2003 році було спрямовано профіцит поточного балансу бюджету, а у 2004 році – надпланові залишки бюджетних коштів, протягом 2005-2006 рр. відбувається зростання обсягу та питомої ваги поточних видатків у загальному обсязі витрат бюджету міста.

Зростання обсягу поточних видатків бюджету міста забезпечується виключно зростанням обсягу захищених статей видатків, питома вага яких в обсязі витрат загального фонду бюджету 2004-2005 роках мала тенденцію до збільшення. У 2006 році зростання обсягу поточних видатків бюджету міста відбувається за рахунок статті витрат «Субсидії і поточні трансферти підприємствам (установам, організаціям)», видатки за якою, значним чином, пов'язані з надходження трансфертів з Державного бюджету, у тому числі на погашення заборгованості, що склалася у житлово-комунальній сфері.

До захищених статей видатків м. Черкаси міська рада протягом 2002-2006 рр., на виконання положень Законів України про Державний бюджет на відповідні роки, відносить, видатки на оплату праці та нарахування на неї, медикаменти та перев'язувальні матеріали, продукти харчування, поточні трансферти населенню, поточні трансферти органам державного управління інших рівнів. Затвердження переліку захищених статей гарантує виконання містом зобов'язань перед бюджетними та іншими установами, а з іншого боку, звужує можливості міста щодо розпорядження бюджетними коштами у разі виникнення непередбачуваних ситуацій.

Основні показники, які характеризують виконання видаткової частини бюджету м. Черкаси у 2005-2006 рр., наведено у наступній таблиці (дані щодо виконання видаткової частини бюджету м. Черкаси у 2005-2006 рр. із розбивкою на загальний та спеціальний фонди наведено в Додатках до рейтингового звіту №№3-4):

Таблиця 4.8 Виконання видаткової частини бюджету м. Черкаси у 2005-2006 рр., тис. грн.

Найменування показника	Затверджено на 2005 р. з урахуванням змін	Виконано за 2005 р.	% вик. у 2005 р. річного плану з урахуванням змін	Затверджено на 2006 р. з урахуванням змін	Темп росту показників уточненого плану 2006 р. до виконання 2005 р.	Виконано за 2006р.	% вик. річного плану на 2006 р. з урахуванням змін
Основні видаткові статті	225 175,5	237 782,4	105,6	374 117,1	157,3	374 740,6	100,2
Державне управління	12 418,0	12 184,4	98,1	20 250,3	166,2	20 418,4	100,8
Освіта	77 879,9	82 425,7	105,8	102 478,2	124,3	102 969,7	100,5
Охорона здоров'я	54 913,0	56 100,0	102,2	67 037,7	119,5	68 824,3	102,7
Соціальний захист і соціальна допомога	42 567,3	33 044,5	77,6	49 684,7	150,4	49 196,1	99,0
Житлово-комунальне господарство	9 277,4	20 806,7	224,3	88 759,6	426,6	88 740,8	100,0
Культура і мистецтво	7 033,5	7 524,2	107,0	10 044,5	133,5	10 731,9	106,8
Засоби масової інформація	200,0	199,6	99,8	430,0	215,4	420,4	97,8
Фізична культура і спорт	2 834,7	3 002,1	105,9	3 630,0	120,9	3 897,5	107,4
Будівництво	5 336,1	3 409,8	63,9	8 530,1	250,2	8 221,6	96,4
Транспорт	9 364,9	10 601,7	113,2	16 053,3	151,4	15 461,9	96,3
Інші послуги, пов'язані з економічною діяльністю	2 075,0	7 752,2	373,6	4 929,3	63,6	4 529,3	91,9
Охорона навколишнього природного середовища	50,0	0,0	0,0	204,1	-	10,0	4,9
Попередження та ліквідація надзвичайних ситуацій	70,0	65,0	92,9	58,3	89,7	58,2	99,8
Обслуговування боргу	0,0	0,0	-	646,7	-	646,6	100,0
Фонди	1 155,7	666,5	57,7	1 380,3	207,1	613,9	44,5
Видатки, не віднесені до основних груп	1 547,6	1 147,2	74,1	3 310,2	288,5	3 003,1	90,7
Разом видатків	226 723,1	238 929,6	105,4	377 427,3	158,0	377 743,7	100,1
Кошти, що передаються до бюджетів інших рівнів	0,0	0,0	-	120,0	-	120,0	100,0
Кредитування громадян на будівництво житла з урахуванням повернення	1 063,4	519,3	48,8	1 739,0	334,9	1 679,9	96,6
Всього видатків (за вирахуванням коштів, що передаються з однієї частини бюджету в іншу)	227 786,5	239 448,9	105,1	379 286,3	158,4	379 543,6	100,1
Кошти, що передаються із загального бюджету до фонду розвитку	0,0	556,4	-	1 427,9	256,6	1 427,9	100,0
Всього видатків	227 786,5	240 005,3	105,4	380 714,2	158,6	380 971,5	100,1

Джерело: Фінансове управління Черкаської міської ради

Видаткова частина загального фонду бюджету міста, без урахування трансфертів до бюджету розвитку, збільшилась у 2006 році, порівняно з 2005 роком на 58,1%. Виконання річного плану за видатками становило 100,1%, у тому числі показники загального фонду виконані на 99,5%, спеціального – на 101,6%.

Основними видатковими статтями бюджету міста є видатки на фінансування установ бюджетної сфери, державного управління, житлово-комунального господарства, транспорту, будівництво та інші послуги, пов'язані з економічною діяльністю.

Освіта

У 2002-2006 роках найбільш суттєвою видатковою статтею загального фонду бюджету міста залишається освіта. Видатки на освіту включають в себе фінансування дошкільних навчальних закладів, загальноосвітніх шкіл, позашкільних закладів освіти тощо. А саме, у 2006 році за рахунок коштів, виділених бюджету міста на фінансування галузі, утримувались 98 установ, у тому числі: 53 дошкільні навчальні заклади, 35 загальноосвітніх шкіл, вечірня школа, спеціальна загальноосвітня школа для дітей з вадами слуху, міжшкільний навчально-виробничий комбінат, 4 позашкільні навчальні заклади та інші установи. Протягом 2006 року відбулися зміни у мережі закладів освіти міста, а саме було закрито дитячий садок через низьку наповнюваність груп. Наразі вивільнене приміщення було надане в оренду.

Найбільшими статтями асигнувань у видатках на освіту залишаються оплата праці працівників бюджетних установ та нарахування на заробітну плату, поступове підвищення якої сприяє щорічному значному росту видатків вказаної галузі. Загальний фонд видаткової частини бюджету за галуззю «Освіта» у 2006 році було виконано на 99,9%, спеціальний – на 109,0%.

Охорона здоров'я

Другою галуззю за обсягами коштів з місцевого бюджету, що спрямовуються на її фінансування, є «Охорона здоров'я». За цим напрямком фінансуються 17 установ, у тому числі: міські клінічні лікарні, пологові будинки, поліклініки, стоматологічні поліклініки тощо.

Виконання видаткової частини загального фонду за вказаним напрямком у 2006 році становить 99,9% від плану, за спеціальним – 146,5%. Найбільшою статтею видатків на охорону здоров'я є оплата заробітної плати та нарахування на неї. Слід зазначити, що високий показник виконання плану за видатками у галузях бюджетної сфери, в тому числі освіти, охорони здоров'я, фізичної культури та спорту, культури, обумовлений великою питомою вагою захищених статей видатків, у тому числі на оплату праці та нарахувань на неї, у видатковій структурі зазначених галузей.

Соціальний захист та соціальне забезпечення

Видатки бюджету міста на соціальний захист та соціальне забезпечення включають в себе фінансування виплат пільговим категоріям населення, соціальної допомоги

громадянам, реалізацію програм соціального захисту та інших соціальних програм, утримання територіальних центрів соціального захисту громадян, центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, надання фінансової підтримки громадським організаціям інвалідів і ветеранів.

У 2006 році виконання видаткової частини загального фонду бюджету міста в цілому за галуззю склало 98,9%, виконання видаткової частини спеціального фонду – 136,5%. Необхідно зазначити, що виконання плану за видатками у цій галузі напряму пов'язано з надходженням соціально-спрямованих трансфертів з Державного бюджету.

Житлово-комунальне господарство

Видатки місцевого бюджету на житлово-комунальне господарство м. Черкаси здійснюються за такими напрямками: капітальний ремонт житлового фонду та фінансування робіт щодо аварійного обслуговування його внутрішньобудинкових мереж, видатки на здійснення заходів щодо передачі відомчого житлового фонду Міністерства оборони України у комунальну власність, капітальний ремонт теплових мереж, надання дотації житлово-комунальному господарству на покриття різниці між тарифами на комунальні послуги та собівартістю їх надання, благоустрій міста та інші видатки, пов'язані із фінансуванням комунальних підприємств, що забезпечують життєдіяльність міського господарства.

Виконання річного плану за видатками у цій галузі у 2006 році становило 100,0%. Значне зростання обсягу видатків за галуззю у 2006 році пояснюється надходження з Державного бюджету субвенції на погашення заборгованості минулих років з різниці в тарифах на житлово-комунальні послуги та субвенції на заходи щодо погашення заборгованості громадян за житлово-комунальні послуги та енергоносії в рахунок часткової компенсації втрат від знецінення грошових заощаджень.

Будівництво

У 2006 році видатки за цим напрямком зросли у 2,4 рази, що зумовлено, у тому числі, надходженням субвенцій з Державного бюджету, та здійснювалися за такими напрямками: реконструкція та ремонт об'єктів житлово-комунального господарства та соціальної сфери, проведення невідкладних відновлювальних заходів по об'єктах освіти та охорони здоров'я, збереження, розвиток та реконструкція пам'яток історії та культури, придбання житла для військовослужбовців.

Транспорт

Видатки за галуззю у 2006 році було спрямовано на компенсацію проїзду окремих категорій громадян та придбання вагонів для громадського електротранспорту на виконання Державної програми розвитку міського електротранспорту на 2006-2015 роки. Внаслідок не надходження в повному обсязі субвенції з Державного

бюджету на придбання вагонів для комунального електротранспорту виконання видаткова частина бюджету міста за галуззю «Транспорт» становило 96,3%.

Обслуговування боргу

За галуззю «Обслуговування боргу» протягом 2006 року проводились видатки на оплату комісійних платежів, пов'язаних із здійсненням у 2005 році випуску облігацій внутрішньої місцевої позики обсягом 5,0 млн. гривень та сплату відсоткових платежів за випуском. Виплати відсотків за облігаціями були проведені у встановлений термін і в повному обсязі.

Обсяг виконання видаткової частини бюджету міста протягом 2002-2006 рр. постійно зростає та найнижчий показник росту видаткової частини бюджету міста припадає на 2004 рік, який характеризується низькими темпами зростання обсягу доходної частини бюджету міста внаслідок зменшення обсягів податкових надходжень. Складовою частиною витрат бюджету міста протягом 2002-2004 рр. були кошти, що передаються до Державного бюджету, проте, починаючи з 2005 року, внаслідок випереджаючого зростання доходної частини загального фонду місцевого бюджету над видатковою, місто не перераховує кошти до Державного бюджету, а з 2006 року – почало отримувати дотацію вирівнювання на покриття різниці між розрахунковим обсягом делегованих доходів та обсягом відповідних видатків загального фонду бюджету міста.

Зміни структури видаткової частини бюджету міста протягом 2005-2006 рр. характеризується зростанням обсягу та питомої ваги поточних видатків у загальному обсязі витрат бюджету, передусім захищених статей, тоді як у 2003-2004 років відбувалося збільшення питомої ваги капітальних видатків, на покриття яких у 2003 році було спрямовано профіцит поточного балансу бюджету, а у 2004 році – надпланові залишки бюджетних коштів.

Видаткова частина загального фонду бюджету міста, без урахування трансфертів до бюджету розвитку, збільшилась у 2006 році, порівняно з 2005 роком, на 58,1%. Виконання річного плану за видатками становило 100,1%, у тому числі показники загального фонду виконані на 99,5%, спеціального – 101,6%. Основними видатковими статтями бюджету міста є: видатки на фінансування установ бюджетної сфери, державного управління, житлово-комунального господарства, транспорту, будівництво та інші послуги, пов'язані з економічною діяльністю.

5. Міський бюджет м. Черкаси на 2007 рік

Бюджет міста Черкаси на 2007 рік сформовано, виходячи з підходів, визначених Бюджетним Кодексом України, Законом України «Про Державний бюджет України на 2007 рік», з урахуванням фактичних надходжень в минулих роках доходів, закріплених за бюджетом міста статтями 64 і 69 Бюджетного Кодексу України, основних макропоказників економічного та соціального розвитку України і показників економічного і соціального розвитку міста Черкаси на 2006 рік.

Рішення про міський бюджет м. Черкаси на 2007 рік було прийнято 08.02.2007 р., тобто у термін, що перевищує 2 тижні після офіційного опублікування Закону про Державний бюджет України. Закон України «Про Державний бюджет України на 2007 рік» було офіційно опубліковано 19.12.2006 р. Варто зауважити, що у відповідності до статті 79 Бюджетного Кодексу України в разі, якщо до початку нового бюджетного періоду рішення про місцевий бюджет не прийнято, місцева рада має право здійснювати витрати з бюджету лише на цілі, які визначені у рішенні про місцевий бюджет на попередній бюджетний період. При цьому, щомісячні видатки не можуть перевищувати 1/12 обсягу видатків, затверджених на попередній бюджетний період, крім витрат на погашення зобов'язань із боргу.

Доходну частину міського бюджету міста Черкаси на 2007 рік затверджено в сумі 418,1 млн. гривень, що на 10,8% перевищує показники виконання бюджету у 2006 році. Показники доходної частини міського бюджету міста Черкаси на 2007 рік наведено в таблиці (Таблиця 5.1).

Таблиця 5.1 Показники доходної частини міського бюджету м. Черкаси на 2007 рік, тис. грн.

Найменування показника	Виконано у 2006 р., Загальний фонд	Виконано у 2006 р., Спеціальний фонд	Виконано у 2006 році, разом	Затверджено на 2007 р., Загальний фонд	Затверджено на 2007 р., Спеціальний фонд	Затверджено на 2007 рік, разом	Темп росту показників бюджету на 2007 р. до фактичного виконання у 2006 р.
Податок з доходів фізичних осіб	130 952,1	-	130 952,1	174 926,7	-	174 926,7	133,6
Плата за держ. реєстрацію	243,0	-	243,0	230,0	-	230,0	94,7
Плата за торговий патент	9 542,9	160,7	9 703,6	11 500,0	151,2	11 651,2	120,1
Єдиний податок	14 511,2	-	14 511,2	16 600,0	-	16 600,0	114,4
Адміністративні штрафи	73,9	-	73,9	0,0	-	0,0	0,0
Усього закріплені доходи	155 323,1	160,7	155 483,8	203 256,7	151,2	203 407,9	130,8
Податок на прибуток підприємств комунальної власності	576,1	-	576,1	800,0	-	800,0	138,9
Плата за землю	18 732,2	-	18 732,2	23 207,6	-	23 207,6	123,9
Податок на промисел	0,0	-	0,0	20,0	-	20,0	-
Місцеві податки й збори	2 471,9	-	2 471,9	1 636,0	-	1 636,0	66,2
Плата за оренду цілісних майнових комплексів	3 101,0	-	3 101,0	10 508,0	-	10 508,0	338,9
Інші надходження	2 172,6	-	2 172,6	2 960,5	-	2 960,5	136,3
Усього власні доходи	27 053,8	0,0	27 053,8	39 132,1	0,0	39 132,1	144,6
Доходи бюджету розвитку, у тому числі:	-	8 991,2	8 991,2	0,0	24 793,0	24 793,0	275,7
- надходження коштів від приватизації майна	-	5 473,8	5 473,8	-	9 311,0	9 311,0	170,1
- надходження коштів від продажу землі	-	3 517,4	3 517,4	-	15 482,0	15 482,0	440,2
Податок на власність	-	5 773,6	5 773,6	-	6 591,7	6 591,7	114,2
Збір за забруднення навколишнього природного середовища	-	573,9	573,9	-	566,5	566,5	98,7
Надходження коштів від відшкодування втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва	-	541,4	541,4	-	1 250,0	1 250,0	230,9
Власні надходження бюджетних організацій	-	14 781,2	14 781,2	-	15 654,3	15 654,3	105,9
Цільові фонди	-	149,3	149,3	-	150,0	150,0	100,5
Інші надходження спеціального фонду	-	27,0	27,0	-	4,0	4,0	14,8
Разом	182 376,9	30 998,3	213 375,2	242 388,8	49 160,7	291 549,5	136,6
Трансферти	88 991,0	73 629,2	162 620,2	124 791,6	1 800,0	126 591,6	77,8
у т.ч. дотація вирівнювання	20 612,9	-	20 612,9	2 917,2	-	2 917,2	14,2
Усього	271 367,9	104 627,5	375 995,4	367 180,4	50 960,7	418 141,1	111,2
Кошти, що передаються із загального фонду до бюджету розвитку	-	1 427,8	1 427,8	-	0,0	0,0	0,0
Разом доходів	271 367,9	106 055,3	377 423,2	367 180,4	50 960,7	418 141,1	110,8

Джерело: Фінансове управління Черкаської міської ради

За загальним фондом доходи міського бюджету затверджені в сумі 367,2 млн. гривень, у тому числі за такими джерелами:

- 203,3 млн. гривень – надходження загальнодержавних податків і зборів (обов'язкових платежів), які враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів (темп росту по відношенню до показника виконання у 2006 році – 130,8%);
- 39,1 млн. гривень – власні доходи, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів (темп росту по відношенню до показника виконання у 2006 році – 144,6%);
- трансферти – 124,6 млн. гривень (темп росту по відношенню до показника виконання у 2005 році – 140,2%), у тому числі дотація вирівнювання в сумі 2,9 млн. гривень.

У складі закріплених доходів міського бюджету найбільшу питому вагу, а саме близько 86,0%, складають надходження податку з доходів фізичних осіб (84,0% від фактичного надходження закріплених доходів у 2006 році). У 2007 році планується збільшення надходжень податку з доходів фізичних осіб до фактичного надходження за зим джерелом у 2006 році на 33,6%, у тому числі за рахунок:

- зростання чисельності зайнятих на підприємствах та установах міста;
- зростання середньомісячної заробітної плати (у відповідності до темпів зростання мінімальної заробітної плати у 2007 році);
- збільшення з 01.01.2007 р. ставки оподаткування податком на прибуток фізичних осіб з 13% до 15%.

При розрахунку надходжень податку з доходів фізичних осіб приймалися до уваги, також втрати від податкових соціальних пільг та надання громадянам податкового кредиту. Крім того, було враховано майбутній ефект від розширення податкової бази та здійснення заходів з погашення заборгованості за заробітною платою підприємств міста.

За рішенням Черкаською міською ради у грудні 2006 року було збільшено ставки єдиного податку для фізичних осіб за найбільш рентабельними видами підприємницької діяльності, що за розрахунками міста дозволить у 2007 році отримати надходжень до бюджету міста за цим джерелом на 14,4% більше, ніж надійшло у попередньому бюджетному періоді.

У 2007 році заплановано також збільшення (на 20,1%), порівняно із попереднім бюджетним періодом, надходжень плати за торговий патент, розміри якої встановлюються міськими радами. На сьогодні вартість торгових патентів, крім

патентів на торгівлю дитячими товарами та на громадське харчування, встановлено на максимальному рівні, дозволеному чинним законодавством.

Слід зауважити, що за розподілом доходної частини зведеного бюджету м. Черкаси, державне мито надходить до районних у м. Черкасах бюджетів, тому в обсязі доходів міського бюджету, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, надходження за цим джерелом доходів у 2007 році не передбачені.

У складі доходів бюджету міста, які не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, найбільшу питому вагу займає плата за землю, надходження якої у 2007 році заплановані в обсязі 23,2 млн. гривень, що на 23,9% вище за звітний показник 2006 року. Заплановане збільшення надходження плати за землю у 2007 році, порівняно із попереднім бюджетним періодом, обумовлено збільшенням орендної плати за землю у 2006 році через індексацію чинних орендних ставок. Крім того, з метою збільшення надходжень до загального фонду бюджету міста передбачено відшкодування власнику землі збитків землекористувачами, які фактично використовують земельну ділянку, але не мають правостановлюючих документів на землю.

Надходження плати за оренду цілісних майнових комплексів затверджені на 2007 рік на рівні у 3,3 рази більшим за обсяг відповідних надходжень у 2006 році. Заплановане зростання, порівняно із попереднім бюджетним періодом, надходжень за цим джерелом, зумовлене тим, що до загального фонду бюджету міста з 2007 року зараховується 50,0% плати за оренду нежитлових приміщень, що передаються в оренду бюджетними установами міста, а також, 50,0% плати за оренду нежитлових приміщень (крім спортивних споруд, що передаються у короткострокову оренду і використовуються за цільовим призначенням), які передаються в оренду комунальними підприємствами міста.

Зменшення надходжень місцевих податків та зборів до міського бюджету м. Черкаси у 2007 році, порівняно із попереднім бюджетним періодом, пов'язане із перерозподілом джерел надходжень між міським та районними у місті бюджетами.

Обсяг доходної частини спеціального фонду бюджету міста на 51,9% менший за показник виконання доходної частини спеціального фонду у 2006 році. Це зумовлено зменшенням надходжень трансфертів з Державного бюджету у 2007 році, порівняно із попереднім бюджетним періодом. Зокрема у 2006 році до спеціального фонду міського бюджету надійшла субвенція з Державного бюджету обсягом 5 640,2 тис. гривень на заходи щодо погашення заборгованості громадян за житлово-комунальні послуги та енергоносії в рахунок часткової компенсації втрат від знецінення грошових заощаджень та субвенції обсягом 67 989,0 тис. гривень на погашення заборгованості минулих років з різниці в тарифах на житлово-комунальні послуги. У 2007 році надходження трансфертів з Державного бюджету до спеціального фонду бюджету міста не планується.

Доходи бюджету розвитку заплановані в обсязі 275,7% показників виконання 2006 року, зокрема, заплановано зростання як обсягу доходів від відчуження майна, що перебуває в комунальній власності міста, так і доходів від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення.

Складовою частиною надходжень трансфертів до міського бюджету м. Черкаси залишається дотація вирівнювання з Державного бюджету, хоча її обсяг внаслідок випереджаючих темпів зростання доходної частини загального фонду місцевого бюджету, порівняно із видатками загального фонду, зменшено, порівняно із фактичним надходженням у 2006 році, у 7,1 рази.

Видаткову частину міського бюджету м. Черкаси на 2007 рік без урахування коштів, що передаються із загального фонду до спеціального було затверджено в обсязі 417,2 млн. гривень, що становить 111,3% показників фактичного виконання зазначеного показника у 2006 році (Таблиця 5.2).

Таблиця 5.2 Показники видаткової частини міського бюджету м. Черкаси на 2007 рік, тис. грн.

Найменування показника	Виконано у 2006 р., Загальний фонд	Виконано у 2006 р., Спеціальний фонд	Виконано у 2006 році, разом	Затверджено на 2007 р., Загальний фонд	Затверджено на 2007 р., Спеціальний фонд	Затверджено на 2007 рік, разом	Темп росту показників бюджету на 2007 р. до фактичного виконання у 2006 р.
Основні видаткові статті	216 255,9	99 667,1	315 923,0	250 166,1	50 960,7	301 126,8	95,3
Державне управління	11 632,9	920,7	12 553,6	14 929,5	1 377,5	16 307,0	129,9
Освіта	96 257,9	6 617,8	102 875,7	107 142,1	7 334,4	114 476,5	111,3
Охорона здоров'я	63 189,6	5 634,7	68 824,3	72 740,0	5 876,5	78 616,5	114,2
Соціальний захист і соціальна допомога	3 895,5	106,9	4 002,4	4 999,3	85,5	5 084,8	127,0
Житлово-комунальне господарство	15 086,8	67 989,0	83 075,8	20 498,8	0,0	20 498,8	24,7
Культура і мистецтво	9 448,3	1 283,5	10 731,8	10 668,1	943,4	11 611,5	108,2
Засоби масової інформації	420,4	0,0	420,4	820,0		820,0	195,1
Фізична культура і спорт	3 589,1	308,4	3 897,5	4 125,6	37,0	4 162,6	106,8
Будівництво	3 332,7	4 888,9	8 221,6	1 995,7	19 643,0	21 638,7	263,2
Транспорт	8 697,9	6 764,0	15 461,9	11 354,0	8 542,9	19 896,9	128,7
Інші послуги, пов'язані з економічною діяльністю	0,0	4 529,3	4 529,3	0,0	5 150,0	5 150,0	113,7
Охорона навколишнього природного середовища та ядерна безпека	0,0	10,0	10,0	0,0	1 250,0	1 250,0	12 500,0
Попередження та ліквідація надзвичайних ситуацій та наслідків стихійного лиха	58,2	0,0	58,2	268,0	0,0	268,0	460,5
Обслуговування боргу	646,6	0,0	646,6	625,0	0,0	625,0	96,7
Цільові фонди	0,0	613,9	613,9	0,0	720,5	720,5	117,4
Видатки, не віднесені до основних груп	2 963,5	0,0	2 963,5	5 524,4	0,0	5 524,4	186,4
Разом видатків	219 219,4	99 667,1	318 886,5	255 690,5	50 960,7	306 651,2	96,2
Кошти, що передаються до бюджетів інших рівнів	47 346,0	5 640,2	52 986,2	110 549,9	0,0	110 549,9	208,6
Кредитування громадян на будівництво житла з урахуванням повернення	1 669,2	10,7	1 679,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Всього видатків (за вирахуванням коштів, що передаються з однієї частини бюджету в іншу)	268 234,6	105 318,0	373 552,6	366 240,4	50 960,7	417 201,1	111,7
Кошти, що передаються із загального бюджету до фонду розвитку	1 427,9	0,0	1 427,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Всього видатків	269 662,5	105 318,0	374 980,5	366 240,4	50 960,7	417 201,1	111,3

Джерело: Фінансове управління Черкаської міської ради

У 2007 році передбачається зростання обсягу видатків бюджету міста на фінансування основних галузей бюджетної сфери (освіти, охорони здоров'я, культури і мистецтва, фізичної культури і спорту) та державного управління.

В обсязі видатків, передбачених бюджетом міста на утримання установ бюджетної сфери в повному обсязі передбачено фінансування оплати праці з нарахуваннями на неї, витрат на послуги зв'язку, оплати енергоносіїв і комунальних послуг. При цьому, зростання видатків за цими галузями зумовлено запланованим зростанням заробітної плати працівників бюджетної сфери.

Порівняно з попереднім бюджетним періодом зменшено видатки на фінансування галузі «Житлово-комунальне господарство». Зменшення обсягу асигнувань, порівняно з 2006 роком, за галуззю на 75,3% зумовлено тим, що у 2007 році не планується надходження з Державного бюджету субвенції на заходи щодо погашення заборгованості громадян за житлово-комунальні послуги та енергоносії в рахунок часткової компенсації втрат від знецінення грошових заощаджень та субвенції на погашення заборгованості минулих років з різниці в тарифах на житлово-комунальні послуги.

В обсязі видатків, затверджених бюджетом міста на фінансування транспорту, передбачені кошти на компенсацію пільгового проїзду окремих категорій громадян та видатки на придбання вагонів для електротранспорту, у тому числі за рахунок відповідної субвенції з Державного бюджету. У 2007 році надходження субвенції з Державного бюджету на придбання вагонів для електротранспорту заплановані обсягом 227,8% від минулорічних надходжень, що зумовило зростання видатків за галуззю, порівняно із 2006 роком, на 28,7%.

Видатки на обслуговування внутрішнього боргу, затвержені в сумі 0,6 млн. гривень, спрямовуються на обслуговування облігацій внутрішньої місцевої позики 2005 року обсягом 5,0 млн. гривень.

Доходну частину міського бюджету міста Черкаси на 2007 рік затверджено в сумі 418,1 млн. гривень, що на 10,8% перевищує показники виконання бюджету у 2006 році. За загальним фондом передбачено збільшення обсягу доходної частини, проти показника 2006 року, на 35,3%, переважно, за рахунок значного збільшення обсягу надходжень податку з доходів фізичних осіб, плати за землю, плати за оренду цілісних майнових комплексів.

Обсяг доходної частини спеціального фонду бюджету міста на 2007 рік на 51,9% менший за показник виконання доходної частини спеціального фонду у 2006 році. Це зумовлено зменшенням надходжень трансфертів з Державного бюджету у 2007 році, порівняно із попереднім бюджетним періодом. Доходи бюджету розвитку заплановані в обсязі 275,7% показників виконання 2006 року, зокрема, заплановано зростання як обсягу доходів від відчуження майна, що перебуває в комунальній власності міста, так і доходів від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення.

Складовою частиною надходжень трансфертів до міського бюджету м. Черкаси залишається дотація вирівнювання з Державного бюджету, хоча її обсяг внаслідок випереджаючих темпів зростання доходної частини загального фонду місцевого бюджету, порівняно із видатками загального фонду, зменшено, порівняно із фактичним надходженням у 2006 році, у 7,1 рази.

Видаткову частину міського бюджету м. Черкаси на 2007 рік без урахування коштів, що передаються із загального фонду до спеціального було затверджено в обсязі 417,2 млн. гривень, що становить 111,3% показників фактичного виконання зазначеного показника у 2006 році. У 2007 році передбачається зростання обсягу видатків бюджету міста на фінансування основних галузей бюджетної сфери (освіти, охорони здоров'я, культури і мистецтва, фізичної культури і спорту) та державного управління.

Заплановане зростання обсягу видатків за галузю «Будівництво», порівняно із попереднім бюджетним періодом, зумовлено запланованим здійсненням капітальних вкладень за рахунок бюджету розвитку міста у 2007 році на будівництво об'єктів комунального господарства, за галузю «Транспорт» – через зростання обсягу трансфертів з Державного бюджету на придбання вагонів для міського електротранспорту та компенсацію пільгового проїзду.

Видатки на обслуговування внутрішнього боргу, затвержені в сумі 0,6 млн. гривень, спрямовуються на обслуговування облігацій внутрішньої місцевої позики 2005 року обсягом 5,0 млн. гривень.

6. Боргові зобов'язання міста

6.1. Консолідований борг міста Черкаси

Зважаючи на світову практику, до консолідованого боргу міста відносять фінансові зобов'язання, прострочену кредиторську заборгованість та умовні зобов'язання (гарантії) місцевих органів влади, а також прострочені фінансові зобов'язання та прострочену кредиторську заборгованість підприємств та організацій комунальної форми власності.

6.1.1. Бюджетні фінансові зобов'язання

До прямих боргових зобов'язань бюджету м. Черкаси відносяться запозичення, а також короткотермінові та середньострокові позики, залучені до бюджету міста. У 2005 році Черкаська міська рада прийняла рішення щодо здійснення у 2005 році внутрішнього запозичення до бюджету розвитку міського бюджету в сумі 5,0 млн. гривень на термін до 5 років шляхом випуску облігацій внутрішньої місцевої позики з метою залучення коштів до бюджету розвитку міста Черкаси. Залучені кошти планувалося спрямувати на впровадження енергозберігаючих технологій на комунальних підприємствах КП «Черкасиводоканал» (2,5 млн. гривень) та КПТМ «Черкаситеплокомуненерго» (2,5 млн. гривень) шляхом внесення коштів до статутного фонду зазначених підприємств.

Наприкінці 2005 року Черкаська міська рада здійснила випуск процентних муніципальних облігацій внутрішньої позики серії А номіналом 100,0 тис. гривень на загальну суму 5,0 млн. гривень строком обігу 5 років – з 26.12.2005 р. по 27.12.2010 р.

Станом на 28.12.2005 р. облігації було повністю розміщено з купонною ставкою 12,0% річних на всі періоди. Організатором випуску облігацій та їх покупцем є ВАТ «Всеукраїнський Акціонерний Банк».

Відповідно до умов випуску виплата відсотків за облігаціями кожної серії проводиться один раз на 3 місяці, оферта при розміщенні не передбачена. Графік виплати процентного доходу за облігаціями внутрішньої місцевої позики м. Черкаси 2005 року, наведено нижче (Таблиця 6.1).

Таблиця 6.1 Графік виплати процентного доходу за облігаціями внутрішньої місцевої позики м. Черкаси 2005 року обсягом 5,0 млн. гривень

Порядковий номер процентного періоду	Дата виплати процентного доходу	Сума купона на загальний обсяг випуску, гривень
I	31.03.2006	156 164,50
II	30.06.2006	149 589,00
III	29.09.2006	149 589,00
IV	27.12.2006	146 301,50
2006 рік		601 644,00
V	30.03.2007	152 876,50
VI	29.06.2007	149 589,00
VII	01.10.2007	154 520,50
VIII	27.12.2007	143 013,50
2007 рік		599 999,50
IX	31.03.2008	156 164,50
X	30.06.2008	149 589,00
XI	01.10.2008	152 876,50
XII	26.12.2008	141 370,00
2008 рік		600 000,00
XIII	31.03.2009	156 164,50
XIV	30.06.2009	149 589,00
XV	01.10.2009	152 876,50
XVI	25.12.2009	139 726,00
2009 рік		598 356,00
XVII	31.03.2010	157 808,00
XVIII	30.06.2010	149 589,00
XIX	01.10.2010	152 876,50
XX	27.12.2010	143 013,50
2010 рік		603 287,00
разом		3 003 286,50

Джерело: Черкаська міська рада

Виплати відсотків за запозиченням до бюджету розвитку міста Черкаси, яке було здійснено у 2005 році, проводились у повному обсязі та у строк. Погашення облігацій за номінальною вартістю буде здійснено 27 грудня 2010 року.

У 2006 році бюджетом м. Черкаси було залучено 69 200,1 тис. гривень безвідсоткових позичок на покриття касових розривів за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку. Станом на 01.01.2007 р. залучені кошти погашені в повному обсязі.

Таким чином, сума прямого боргу бюджету м. Черкаси станом на 01.01.2007 р. дорівнює 5 000,0 тис. гривень, та складається із коштів, що були залучені до бюджету розвитку міського бюджету м. Черкаси шляхом випуску облігацій внутрішньої місцевої позики у 2005 році.

Пряме боргове навантаження бюджету міста Черкаси станом на 01.01.2007 р., тобто співвідношення обсягу боргу до уточненого плану доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів та коштів, що передаються із загального фонду до спеціального, становить 2,3%, проти 3,1% за наслідками виконання бюджету у 2005 році.

6.1.2. Прострочена бюджетна кредиторська заборгованість

На 01.01.2007 р. бюджет м. Черкаси має прострочену кредиторську заборгованість у сумі 1 845,6 тис. гривень, яка відноситься до умовних зобов'язань, наслідком яких можуть бути безумовні видатки.

Протягом 2006 року обсяг простроченої кредиторської заборгованості бюджету м. Черкаси скоротився, проти відповідного показника станом на 01.01.2006 р., на 42,9%. Найбільша сума простроченої кредиторської заборгованості припадає на галузь «Житлово-комунальне господарство».

6.1.3. Фінансові зобов'язання та кредиторська заборгованість підприємств та організацій комунальної форми власності

Протягом 2006 року комунальні підприємства м. Черкаси залучали кредити у комерційних банках під заставу обігових коштів у вигляді овердрафту з метою виплати заробітної плати. Станом на 01.01.2007 р. непогашений залишок за кредитами, що залучалися комунальними підприємствами міста, та термін виплати яких ще не настав, становить 27,4 тис. гривень – кошти, залучені КП «Комбінат побутових підприємств».

Несвоєчасна оплата населенням житлово-комунальних послуг зумовила утворення простроченої дебіторської та згодом кредиторської заборгованості комунальних підприємств міста Черкаси, передусім, ВЖЕУ та постачальників теплоенергоносіїв населенню (КП «Черкаситеплокомуненерго», КП «Міськвітло»).

Слід зауважити, що протягом 2006 року обсяг простроченої кредиторської заборгованості КП «Черкаситеплокомуненерго» було зменшено з 39,4 млн. гривень станом на 01.01.2006 р. до 2,5 млн. гривень станом на 01.01.2007 р. Поліпшити фінансовий стан підприємства дозволило підвищення тарифів на енергоспоживання та погашення заборгованості минулих періодів. А саме, у 2006 році до бюджету міста надійшли коштів субвенції з Державного бюджету на заходи щодо погашення заборгованості громадян за житлово-комунальні послуги та енергоносії в рахунок часткової компенсації втрат від знецінення грошових заощаджень та субвенції на погашення заборгованості минулих років з різниці в тарифах на житлово-комунальні послуги.

Станом на 01.01.2007 р. загальний обсяг простроченої кредиторської заборгованості комунальних підприємств м. Черкаси становив 5 466,6 тис. гривень

та зменшився, порівняно із відповідним показником станом на 01.01.2006 р. у 7,7 рази.

Таким чином, обсяг консолідованого борг м. Черкаси станом на 01.01.2007 р. становить 12 339,6 тис. гривень та складається з:

- 5 000,0 тис. гривень – прямі боргові зобов'язання бюджету м. Черкаси;
- 1 845,6 тис. гривень – прострочена кредиторська заборгованість бюджетних установ, що утримуються за рахунок загального та спеціального фондів бюджету м. Черкаси;
- 27,4 тис. гривень – непогашений залишок за кредитами, залученими комунальними підприємствами міста;
- 5 466,6 тис. гривень – прострочена кредиторська заборгованість комунальних підприємств м. Черкаси.

6.1.4. Перспективи залучення коштів у майбутньому

За інформацією Виконавчого комітету Черкаської міської ради на сьогодні проводяться переговори із, щодо залучення КП «Черкаситеплокомуненерго» у Європейському банку реконструкції та розвитку позики під гарантію міської ради на загальну суму 10,0 -12,0 млн. євро терміном на 15 років з метою реалізації спільного проекту щодо модернізації системи тепlopостачання у м. Черкасах. Пільговий період користування позикою – 3 роки, відсоткова ставка за користування залученими коштами – нефіксована, у розрахунку Euribor¹⁰ плюс 4,5%.

У рамках підготовчої роботи за Проектом готується техніко-економічне обґрунтування проекту за рахунок коштів гранту, що надійшов від Королівства Швеції, обсягом 1,5 млн. шведських крон. Крім того, Китайською республікою Тайвань надано грант обсягом 200,0 тис. євро на інституційний розвиток підприємства. Підготовчу роботу за Проектом планується завершити до кінця 2007 року.

¹⁰ Станом на 21.06.2007 року ставка Euribor (12 міс.) дорівнювала 4,40%

7. Рейтингова історія м. Черкаси

Рейтингову історію міста Черкаси було розпочато у 2005 році, коли борговому зобов'язанню Черкаської міської ради (випуск облігацій внутрішньої місцевої позики 2005 року обсягом 5,0 млн. гривень) вперше було визначено довгостроковий кредитний рейтинг 28.11.2005 р. на рівні «uaBBB» за Національною шкалою кредитних рейтингів, прогноз рейтингу стабільний.

Протягом 2006 року рейтинг боргового зобов'язання Черкаської міської ради обсягом 5,0 млн. гривень підтверджувався, а 01.12.2006 р. кредитний рейтинг випуску облігацій внутрішньої місцевої позики 2005 року було призупинено.

Висновок

Зважаючи на результати проведеного аналізу соціально-економічного розвитку та виконання бюджету м. Черкаси протягом 2002-2006 рр., рейтингове агентство прийняло рішення про визначення кредитного рейтингу міста Черкаси на рівні «uaBBB», зі стабільним прогнозом.

Генеральний директор

С. А. Дубко

Начальник відділу муніципальних рейтингів

О. В. Шубіна

Провідний фінансовий аналітик

О. К. Самойлова

Додатки

Бюджет м. Черкаси протягом 2005-2006 рр. з розбивкою на загальний та спеціальний фонди, представлений у форматі бюджетного балансу, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2005 р., Загальний фонд	2005 р., Спеціальн ий фонд	2005 р., Разом	2006 р., Загальний фонд	2006 р., Спеціальн ий фонд	2006 р. Разом
Податкові надходження	137 410,5	4 030,1	141 440,6	181 082,2	5 934,3	187 016,5
Платежі, штрафи та інші операційні надходження	3 854,3	14 181,0	18 035,3	6 513,1	16 840,2	23 353,3
Отримані трансферти без урахування внутрішніх трансфертів	60 884,5	11 291,0	72 175,5	88 991,0	73 629,2	162 620,2
Операційні надходження всього	202 149,3	29 502,1	231 651,4	276 586,3	96 403,7	372 990,0
Поточні видатки	154 515,1	14 553,6	169 068,7	203 229,0	20 147,2	223 376,2
Субсидії та поточні трансферти	42 891,6	13 039,0	55 930,6	59 758,9	74 471,1	134 230,0
Операційні видатки всього	197 406,7	27 592,6	224 999,3	262 987,9	94 618,3	357 606,2
Операційний баланс	4 742,6	1 909,5	6 652,1	13 598,4	1 785,4	15 383,8
Фінансовий дохід	0,2	0,0	0,2	309,1	0,0	309,1
Виплата доходу за зобов'язаннями, обслуговування боргу	0,0	0,0	0,0	646,6	0,0	646,6
Фінансовий баланс	0,2	0,0	0,2	-337,5	0,0	-337,5
Поточний баланс	4 742,8	1 909,5	6 652,3	13 260,9	1 785,4	15 046,3
Капітальні надходження	0,0	4 616,9	4 616,9	0,0	8 991,2	8 991,2
Субсидії та трансферти на здійснення капітальних видатків	0,0	556,4	556,4	0,0	1 427,8	1 427,8
Капітальні надходження всього	0,0	5 173,3	5 173,3	0,0	10 419,0	10 419,0
Капітальні видатки	1 603,1	4 622,7	6 225,8	5 009,9	7 092,7	12 102,6
Капітальні трансферти без трансфертів до бюджету розвитку	1 720,4	5 984,1	7 704,5	3 378,8	4 129,5	7 508,3
Капітальні трансферти до бюджету розвитку	556,4		556,4	1 427,9		1 427,9
Капітальні видатки всього	3 879,9	10 606,8	14 486,7	9 816,6	11 222,2	21 038,8
Капітальний баланс	-3 879,9	-5 433,5	-9 313,4	-9 816,6	-803,2	-10 619,8
Баланс після капітальних видатків	862,9	-3 524,0	-2 661,1	3 444,3	982,2	4 426,5
Надання пільгових кредитів громадянам з урахуванням повернення	530,0	-10,7	519,3	1 669,2	10,7	1 679,9
Профіцит/дефіцит	332,9	-3 513,3	-3 180,4	1 775,1	971,5	2 746,6
Фінансування	-332,9	3 513,3	3 180,4	-1 775,1	-971,5	-2 746,6
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Фінансове управління Черкаської міської ради

Фінансування бюджету м. Черкаси у 2005-2006 рр. з розбивкою на загальний та спеціальний фонди, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2005 р., Загальний фонд	2005 р., Спеціальн ий фонд	2005 р., Разом	2006 р., Загальний фонд	2006 р., Спеціальн ий фонд	2006 р. Разом
Профіцит/дефіцит	332,9	-3 513,3	-3 180,4	1 775,1	971,5	2 746,6
Фінансування	-332,9	3 513,3	3 180,4	-1 775,1	-971,5	-2 746,6
Зміна залишків	-332,9	-1 486,7	-1 819,6	-1 775,1	-971,5	-2 746,6
залишок на початок року	882,2	1 400,5	2 282,7	1 215,1	2 887,2	4 102,3
залишок на кінець року	1 215,1	2 887,2	4 102,3	2 990,2	3 858,7	6 848,9
Зміни обсягів депозитів та цінних паперів, що використовуються для управління ліквідністю	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Повернення коштів з депозитів або пред'явлення цінних паперів	0,0	0,0	0,0	7 159,2	0,0	7 159,2
Розміщення коштів на депозитах або придбання цінних паперів	0,0	0,0	0,0	7 159,2	0,0	7 159,2
Фінансування за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Одержано	81 303,0	0,0	81 303,0	69 200,1	0,0	69 200,1
Повернено	81 303,0	0,0	81 303,0	69 200,1	0,0	69 200,1
Фінансування за рахунок інших банків	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Одержано позик	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Повернено позик	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Фінансування за борговими операціями	0,0	5 000,0	5 000,0	0,0	0,0	0,0
Запозичення	0,0	5 000,0	5 000,0	0,0	0,0	0,0
Погашення	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Фінансове управління Черкаської міської ради

Виконання видаткової частини загального фонду бюджету м. Черкаси у 2005-2006 рр., тис. грн.

Найменування показника	Затверджено на 2005 р. з урахуванням змін	Виконано за 2005 р.	% вик. у 2005 р. річного плану з урахуванням змін	Затверджено на 2006 р. з урахуванням змін	Темп росту показників уточненого плану 2006 р. до виконання 2005 р.	Виконано за 2006р.	% вик. річного плану на 2006 р. з урахуванням змін
Основні видаткові статті	203 823,4	199 583,0	97,9	269 891,6	135,2	268 900,1	99,6
Державне управління	11 103,7	10 868,3	97,9	19 190,6	176,6	19 061,7	99,3
Освіта	73 334,5	76 984,4	105,0	96 408,7	125,2	96 351,9	99,9
Охорона здоров'я	49 994,9	51 115,1	102,2	63 191,2	123,6	63 189,6	100,0
Соціальний захист і соціальна допомога	42 354,9	32 910,9	77,7	49 535,2	150,5	48 992,1	98,9
Житлово-комунальне господарство	9 277,4	9 515,7	102,6	15 116,9	158,9	15 111,6	100,0
Культура і мистецтво	6 406,1	6 760,3	105,5	9 462,0	140,0	9 448,3	99,9
Засоби масової інформація	200,0	199,6	99,8	430,0	215,4	420,4	97,8
Фізична культура і спорт	2 780,0	2 750,6	98,9	3 596,0	130,7	3 589,1	99,8
Будівництво	1 707,0	811,3	47,5	3 366,8	415,0	3 332,7	99,0
Землеустрій	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	-
Транспорт	6 594,9	7 516,8	114,0	8 889,2	118,3	8 697,9	97,8
Інші послуги, пов'язані з економічною діяльністю	0,0	85,0	-	0,0	0,0	0,0	-
Попередження та ліквідація надзвичайних ситуацій та наслідків стихійного лиха	70,0	65,0	92,9	58,3	89,7	58,2	99,8
Обслуговування боргу	0,0	0,0	0,0	646,7	-	646,6	100,0
Видатки, не віднесені до основних груп	1 547,6	1 147,2	74,1	3 310,2	288,5	3 003,1	90,7
Разом видатків	205 371,0	200 730,2	97,7	273 201,8	136,1	271 903,2	99,5
Кошти, що передаються до бюджетів інших рівнів	0,0	0,0	0,0	120,0	-	120,0	100,0
Разом	205 371,0	200 730,2	97,7	273 321,8	136,2	272 023,2	99,5
Кредитування громадянам на будівництво житла з урахуванням погашення	1 145,8	530,0	46,3	1 739,0	328,1	1 669,2	96,0
Кошти, що передаються із загального фонду бюджету до бюджету розвитку	0,0	556,4	-	1 427,9	256,6	1 427,9	100,0
Всього витрат	206 516,8	201 816,6	97,7	276 488,7	137,0	275 120,3	99,5

Джерело: Фінансове управління Черкаської міської ради

Виконання видаткової частини спеціального фонду бюджету м. Черкаси у 2005-2006 рр., тис. грн.

Найменування показника	Затверджено на 2005 р. з урахуванням змін	Виконано за 2005 р.	% вик. у 2005 р. річного плану з урахуванням змін	Затверджено на 2006 р. з урахуванням змін	Темп росту показників уточненого плану 2006 р. до виконання 2005 р.	Виконано за 2006р.	% вик. річного плану на 2006 р. з урахуванням змін
Основні видаткові статті	21 352,1	38 199,4	178,9	104 225,5	272,8	105 840,5	101,5
Державне управління	1 314,3	1 316,1	100,1	1 059,7	80,5	1 356,7	128,0
Освіта	4 545,4	5 441,3	119,7	6 069,5	111,5	6 617,8	109,0
Охорона здоров'я	4 918,1	4 984,9	101,4	3 846,5	77,2	5 634,7	146,5
Соціальний захист і соціальна допомога	212,4	133,6	62,9	149,5	111,9	204,0	136,5
Житлово-комунальне господарство	0,0	11 291,0	-	73 642,7	652,2	73 629,2	100,0
Культура і мистецтво	627,4	763,9	121,8	582,5	76,3	1 283,6	220,4
Фізична культура і спорт	54,7	251,5	459,8	34,0	13,5	308,4	907,1
Будівництво	3 629,1	2 598,5	71,6	5 163,3	198,7	4 888,9	94,7
Транспорт	2 770,0	3 084,9	111,4	7 164,1	232,2	6 764,0	94,4
Інші послуги, пов'язані з економічною діяльністю	2 075,0	7 667,2	369,5	4 929,3	64,3	4 529,3	91,9
Охорона навколишнього природного середовища та ядерна безпека	50,0	0,0	0,0	204,1	-	10,0	4,9
Фонди	1 155,7	666,5	57,7	1 380,3	207,1	613,9	44,5
Разом видатків	21 352,1	38 199,4	178,9	104 225,5	272,8	105 840,5	101,5
Кредитування (надання пільгового довгострокового кредиту громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла	0,0	-10,7	-	70,0	-654,2	51,2	73,1
Повернення кредитів, наданих для кредитування громадян на будівництво (реконструкцію) та придбання житла	-82,4	0,0	0,0	-70,0	-	-40,5	57,9
Всього витрат	21 269,7	38 188,7	179,5	104 225,5	272,9	105 851,2	101,6

Джерело: Фінансове управління Черкаської міської ради

Додаток 1
до розпорядження
від 15.06.2017 № 130-р/м

2

РОЗПОДІЛ ОБОВ'ЯЗКІВ

між міським головою, секретарем міської ради – членом виконкому та заступниками міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради

I. Міський голова Одарич С.О.

1. Міський голова здійснює повноваження згідно із ст.42 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні”.
2. Міський голова здійснює керівництво апаратом ради, відділами, управліннями та іншими виконавчими органами ради, спрямовує та координує діяльність секретаря міської ради - члена виконкому та заступників міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради .

3. Міський голова в межах повноважень, визначених законодавством:
 - 3.1 Здійснює керівництво:
 - 3.1.1 відділом правового забезпечення;
 - 3.1.2 відділом кадрової роботи;
 - 3.1.3 відділом інформаційного забезпечення;
 - 3.1.4 патронатною службою;
 - 3.1.5 відділом бухгалтерського обліку та звітності;
 - 3.1.6 працівниками з питань контролю загального відділу;
 - 3.1.7 працівником з питань режимно-секретної та мобілізаційної роботи відділу кадрової роботи;
 - 3.1.8. заступником начальника загального відділу.
 - 3.2 Координує роботу:
 - 3.2.1 КП “Телерадіокомпанія “Черкаси”;
 - 3.2.2 газети “Місто”.
 - 3.3 Організовує роботу:
 - 3.3.1 координаційного комітету по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю;
 - 3.3.2 по виконанню законодавчих актів України з питань забезпечення збереження державної таємниці в апараті ради та структурних підрозділах міськвиконкому;
 - 3.3.3 з питань мобілізаційної підготовки апарату ради, структурних підрозділів виконкому, підприємств, установ та організацій, що перебувають в комунальній власності міста.
 - 3.4 Очолює:
 - 3.4.1 комісію з координації роботи контролюючих органів.

II. Секретар міської ради - член виконкому Маринкевич В.П.

1. Секретар міської ради – член виконкому здійснює повноваження згідно із ст.50 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні”:

- 1.1 Здійснює керівництво:
 - 1.2.1 відділом з питань роботи ради;
 - 1.2.2 відділом внутрішньої політики.
- 1.2. Очолює комісії:
 - 1.2.1 атестаційну;
 - 1.2.2 попереднього розгляду матеріалів про нагороди при виконавчому комітеті Черкаської міської ради.
- 1.3. Координує роботу:
 - 1.3.1 з органами самоорганізації населення;
 - 1.3.2 по взаємодії з засобами масової інформації.

III. Заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради Шкарабуря М.Г.

1. Заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради у разі відсутності міського голови виконує його функції і повноваження з питань діяльності виконавчих органів ради та в межах, визначених законодавством:

- 1.1 Здійснює керівництво:
 - 1.1.1 управлінням з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення;
 - 1.1.2 відділом з питань охорони праці;
 - 1.1.3 оперативною службою „005”.
- 1.2. Координує роботу:
 - 1.2.1. КП „Черкаська міська комунальна аварійно-рятувальна служба”;
 - 1.2.2 по взаємодії з правоохоронними органами .
- 1.3. Очолює:
 - 1.3.1 комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій;
 - 1.3.2 раду міськвиконкому з питань безпечної життєдіяльності населення.

IV. Заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради Савчук А.В.

1. Заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради виконує функціональні обов'язки головного уповноваженого з питань запровадження та забезпечення функціонування системи управління якістю і в межах повноважень, визначених законодавством:

1.1 Здійснює керівництво:

- 1.1.1 управлінням економіки;
- 1.1.2 фінансовим управлінням;
- 1.1.3 управлінням власністю міста;
- 1.1.4 управлінням з питань державної реєстрації суб'єктів господарювання;
- 1.1.5 управлінням з питань європейської інтеграції;
- 1.1.6 Службовим центром з оформлення дозвільних документів у сфері господарської діяльності.

1.2. Організовує роботу:

- 1.2.1 по взаємодії фінансових органів та державної податкової інспекції в м.Черкаси щодо залучення додаткових надходжень до доходної частини бюджету;
- 1.2.2 по взаємодії фінансових, контрольно-ревізійних органів та державного казначейства щодо контролю за раціональним використанням бюджетних коштів;
- 1.2.3 робочої групи з питань контролю і ліквідації заборгованості із виплати заробітної плати працівникам підприємств, установ та організацій м.Черкаси;
- 1.2.4 робочої групи по стратегічному плануванню.

1.3. Очолює:

- 1.3.1 міську координаційну раду сприяння зайнятості населення;
- 1.3.2 балансову комісію по діяльності комунальних підприємств;
- 1.3.3 комісію з проведення інвентаризації та індексації майна;
- 1.3.4 комісію з питань реалізації державної цінової політики у ЖКГ та міському пасажирському транспорті у м.Черкаси.

1.4. Спрямує роботу:

- 1.4.1 міського центру зайнятості;
- 1.4.2 єдиного тендерного комітету щодо організації та проведення процедур закупівель товарів, робіт і послуг за кошти Черкаського міського бюджету.

1.5. Координує роботу:

- 1.5.1 всіх комунальних підприємств міста в частині економічної діяльності.

V. Заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради Прокопов А.М.

1. Заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради в межах повноважень, визначених законодавством:

1.1 Здійснює керівництво:

- 1.1.1 управлінням охорони здоров'я;
- 1.1.2 відділом культури;
- 1.1.3 управлінням соціальної політики.

1.2. Очолює:

- 1.2.1 евакуаційну комісію;
- 1.2.2 міську координаційну раду з питань боротьби зі СНІДом та профілактикою наркоманії;
- 1.2.3 опікувську раду для встановлення опікуєцтва над недержавними особами;
- 1.2.4 міський комітет з питань соціального і правового захисту військовослужбовців, працівників міліції, митної служби та членів їх сімей;
- 1.2.5 координаційну раду з питань соціальної політики.

1.3. Координує роботу:

- 1.3.1 КП "ГАРАНТ-Медікал";
- 1.3.2 КП "ЧеркасиМедтранс";
- 1.3.3 закладів охорони здоров'я;
- 1.3.4 закладів культури;
- 1.3.5 КП "Зоопарк".

VI. Заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради Стрижак М.Д.

1. Заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради в межах повноважень, визначених законодавством:

1.1 Здійснює керівництво:

- 1.1.1 архівним відділом;
- 1.1.2 управлінням земельних ресурсів та землеустрою;
- 1.1.3 відділом звернень;
- 1.1.4 загальним відділом, крім заступника начальника загального відділу.

1.2. Очолює:

- 1.2.1. комісію по проведенню конкурсів щодо надання права на отримання земельних ділянок в оренду, або користування суб'єкта підприємницької діяльності для сільськогосподарських потреб.

1.3. **Координує** роботу:

- 1.3.1 міського управління земельних ресурсів;
- 1.3.2 КП „Земля”;
- 1.3.3 працівників з питань контролю загального відділу;
- 1.3.4 з Черкаським міжрайонним управлінням з контролю за використанням та охороною земель у Черкаській області (в межах повноважень по м.Черкаси).

УП. Заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради Савін А.О.

1. Заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради в межах повноважень, визначених законодавством:

1.1. **Здійснює** керівництво:

- 1.1.1 управлінням містобудування та архітектури;
- 1.1.2 управлінням освіти;
- 1.1.3 управлінням капітального будівництва.

1.2. **Координує** роботу:

- 1.2.1 комунальних підприємств галузі містобудування та архітектури;
- 1.2.2 комунальних закладів освіти;
- 1.2.3 ДКП „Черкасиінвестбуд”;
- 1.2.4 робочої групи з корегування генерального плану міста.

1.3. **Очолює**:

- 1.3.1 комісію з питань альтернативної (невійськової) служби;
- 1.3.2 призовну комісію;
- 1.3.3 конкурсну комісію з прийняття осіб на службу в органи місцевого самоврядування;
- 1.3.4 топонімічну комісію;
- 1.3.5 комісію з координації роботи та контролю виконання міської програми розвитку української мови та інших національних мов.

- 1.4. **Забезпечує** виконання законодавства про військовий обов’язок, підтримує зв’язок з військовими частинами та міськвійськкоматом.

УП. Заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради Гіра С.В.

1. Заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради в межах повноважень, визначених законодавством:

1.1. **Здійснює** керівництво:

- 1.1.1 відділом екології та раціонального природокористування;
- 1.1.2 комітетом у справах сім’ї та молоді;
- 1.1.3 комітетом з фізичної культури і спорту;

- 1.1.4 управлінням житлово-комунального господарства (в частині утримання парків і пляжів міста).

1.2. **Координує** роботу:

- 1.2.1 закладами у справах сім’ї та молоді;
- 1.2.2 закладами з фізичної культури та спорту;
- 1.2.3 КП „Екотехпром”;
- 1.2.4 КП „Екологія”;
- 1.2.5 КП „Парк культури та відпочинку „Перемога”;
- 1.2.6 з Службою охорони культурної спадщини Черкаської облдержадміністрації (в межах повноважень по м.Черкаси);
- 1.2.7 з Державним управлінням охорони навколишнього середовища в Черкаській області (в межах повноважень по м.Черкаси);
- 1.2.8 з Державною екологічною інспекцією в Черкаській області (в межах повноважень по м.Черкаси).

1.3. **Очолює**:

- 1.3.1 адміністративну комісію.

ІХ. Заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради Александров В.А.

1. Заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради в межах повноважень, визначених законодавством:

1.1. **Здійснює** керівництво:

- 1.1.2 управлінням житлово-комунального господарства (в частині комунального забезпечення).

- 1.2. **Забезпечує** реалізацію державної політики підприємствами житлово- комунального господарства міста (в частині надання комунальних послуг).

1.3. **Координує** роботу:

- 1.3.1. КП „Черкасиводоканал”;
- 1.3.2 КПТМ „Черкаситеплокомуненерго”;
- 1.3.3 КП „Черкаське комунальне підприємство електромереж зовнішнього освітлення „Міськвітло”;
- 1.3.4 підприємств, що здійснюють енергозабезпечення міста та взаємовідносини із споживачами.

**Х. Заступник міського голови
з питань діяльності виконавчих органів ради Рибак А.М.**

1. Заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради в межах повноважень, визначених законодавством:

1.1 **Здійснює** керівництво:

- 1.1.1 управлінням житлово-комунального господарства (в частині житлово-комунального забезпечення);
- 1.1.2 господарським відділом;
- 1.1.3 організаційним відділом;
- 1.1.4 житловим відділом.

1.2 **Координує** роботу:

- 1.2.1 КП „ВЖРЕУ-1-7”;
- 1.2.2 КП „Черкаське комунальне автотранспортне підприємство-2328”;
- 1.2.3 КП „Черкаське спеціалізоване управління аварійних робіт внутрішньобудинкових систем”;
- 1.2.4 КП „Комбінат комунальних підприємств”;
- 1.2.5 по виконанню законодавчих актів України з питань забезпечення збереження державної таємниці в апараті ради та структурних підрозділах виконкому;
- 1.2.6 з питань мобілізаційної підготовки апарату ради, структурних підрозділів виконкому, підприємств, установ та організацій, що перебувають в комунальній власності міста;
- 1.2.7 працівника з питань режимно-секретної та мобілізаційної роботи відділу кадрової роботи.

1.3 **Забезпечує** реалізацію державної політики підприємствами житлово-комунального господарства міста (в частині надання житлово-комунальних послуг).

1.4 **Очолює** комісії:

- 1.4.1 державну та державну технічну комісію для прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів;
- 1.4.2 з питань приймання відомчого житлового фонду та об'єктів соціальної інфраструктури підприємств, установ та організацій права державної власності до комунальної власності міста;
- 1.4.3 по обстеженню технічного стану житлових та громадських будинків м. Черкаси;
- 1.4.4 з житлових питань.

**ХІ. Заступник міського голови з питань діяльності
виконавчих органів ради Марченко С.В.**

1. Заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради в межах повноважень, визначених законодавством:

1.1 **Здійснює** керівництво:

- 1.1.1 відділом транспорту та зв'язку;
- 1.1.2 відділом торгівлі, побуту та послуг;
- 1.1.3 інспекцією по державному технагляду за станом машин та обладнання;
- 1.1.4 відділом сприяння розвитку підприємництва;
- 1.1.5 управлінням житлово-комунального господарства (в частині утримання доріг міста).

1.2. **Координує** роботу:

- 1.2.1 КП „Черкасиелектротранс”;
- 1.2.2 КП „ЧЕЛУАШ”;
- 1.2.3 КП „Аеропорт-Черкаси”;
- 1.2.4 КП „Комбінат громадського харчування”.

1.3. **Очолює**:

- 1.3.1 комісію для контролю за роботою міського пасажирського транспорту;
- 1.3.2 комісію з проведення конкурсів на перевезення пасажирів на автобусних маршрутах загального користування;
- 1.3.3 координаційну раду з питань підприємництва.

Начальник відділу кадрової роботи

В.Г.Баглай

Розподіл функціональних обов'язків між міським головою та керівним складом Виконавчого комітету Черкаської міської ради

Джерело: Розпорядження Виконавчого комітету Черкаської міської ради